รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

“การเงินอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย”

ชุดโครงการวิจัย

การเงินอิสลามกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย

โดย อ.ดร.ศรัณย์ ศานติศาสน์

ตุลาคม 2559

สัญญาเลขที่ RDG 5810036_2

รายงานฉบับสมบูรณ์

โครงการ

การเงินอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของประเทศไทย

คณะผู้วิจัย

1. อ.ดร.ศรัณย์ ศานติศาสน์ **คณะพัฒนาการเศรษฐกิจ**

สถาบันบัณฑิตพัฒนบริหารศาสตร์

ชุดโครงการวิจัย “การเงินอิสลามกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย”

สนับสนุนโดย สำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.)

(ความเห็นในรายงานนี้เป็นของผู้วิจัย สกว.ไม่จำเป็นต้องเห็นด้วยเสมอไป)

บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร

ประชากรมุสลิมจำนวนหนึ่งอึดอัดใจใจที่จะฝากเงินออมของพวกเขาในธนาคารทั่วไป (Conventional bank) ที่ไม่ได้ดำเนินการตามหลักศาสนาอิสลาม (Kpodar and Imam, 2010) ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับการพัฒนาทางการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศมุสลิมหลายประเทศ ระบบธนาคารทางเลือก (alternative banking system) อย่างระบบธนาคารอิสลาม (Islamic banking system) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเงินอิสลาม มีเป้าหมายที่จะให้บริการทางการเงินบนพื้นฐานของศาสนาอิสลามเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านการเงินของมุสลิม

ในกรณีของประเทศไทย แนวคิดในการจัดตั้งธนาคารอิสลามได้ริเริ่มขึ้นจากความต้องการของชาวมุสลิมที่จะใช้บริการธนาคารที่ดำเนินการบนหลักการของศาสนาอิสลาม อิสลามไม่ได้เป็นเพียงศาสนาแต่เป็นหลักในการดำเนินชีวิต วิถีชีวิตและกิจกรรมต่างๆจะต้องฮาลาล (ศาสนาอนุมัติ) รวมถึงการใช้จ่ายเงินและการลงทุน อีกจุดประสงค์หนึ่งของการจัดตั้งก็เพื่อให้ประชาชนในระดับรากหญ้าโดยเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี นราธิวาส และยะลา) ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามสามารถเข้าถึงบริการของธนาคาร เป็นแหล่งเงินทุนให้ธุรกิจรายย่อย เพิ่มโอกาสในการลงทุนและดึงเงินออมเข้าสู่ระบบเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตามยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบของการธนาคารอิสลามต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทยในเชิงปริมาณ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาในเชิงปริมาณ ความสัมพันธ์เชิงพลวัตระยะยาวระหว่างการดำเนินการของการธนาคารอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยจะศึกษาในกรณีของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชากรมุสลิมเป็นชนกลุ่มใหญ่ รวมทั้งการศึกษาในเชิงคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางฝั่งสินเชื่อของการธนาคารอิสลามว่าส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างไร และผลิตภัณฑ์ตัวไหนที่ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและลดปัญหาความยากจนกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้มากที่สุด ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางในการออกนโยบายของทั้งภาครัฐและสถาบันการเงินอิสลาม ต่อการพัฒนาสังคมมุสลิมโดยเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อลดปัญหาความยากจนและกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นแนวทางหนึ่งในการบรรเทาปัญหาความไม่สงบในพื้นที่

ผลการศึกษาพบว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลามเพิ่มขึ้นในระยะยาว แต่การเพิ่มขึ้นของสินเชื่อรวมสถาบันการเงินอิสลามไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อย่างไรก็ตาม สินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลามส่งผลให้ความยากจนในพื้นที่ลดลง ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์ฝั่งสินเชื่อที่สามารถช่วยลดความยากจนและปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้คือ มูดอรอบะฮ์ (Mudarabah) กับ มูชารอกะฮ์ (Musharakah) โดยจะให้ผลดียิ่งขึ้นหากใช้ร่วมกับซะกาต อย่างไรก็ตาม สถาบันการเงินอิสลามยังประสบกับอุปสรรคในการดำเนินการอันเนื่องมาจากการไม่มีกฎหมายรองรับที่สอดคล้องกับการดำเนินการในรูปแบบอิสลาม

บทคัดย่อ

แนวคิดในการจัดตั้งธนาคารอิสลามในประเทศไทยได้ริเริ่มขึ้นจากความต้องการของชาวมุสลิมที่จะใช้บริการธนาคารที่ดำเนินการบนหลักการของศาสนาอิสลามและเพื่อให้ประชาชนในระดับรากหญ้าสามารถเข้าถึงบริการของธนาคาร เป็นแหล่งเงินทุนให้ธุรกิจรายย่อย เพิ่มโอกาสในการลงทุนและดึงเงินออมเข้าสู่ระบบเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ งานวิจัยชิ้นนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาเชิงปริมาณความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการของการธนาคารอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและผลกระทบต่อความยากจน โดยจะศึกษาในกรณีของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชากรมุสลิมเป็นชนกลุ่มใหญ่ รวมทั้งการศึกษาเชิงคุณภาพผลิตภัณฑ์ทางฝั่งสินเชื่อของการธนาคารอิสลามว่าส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างไรและผลิตภัณฑ์ตัวไหนที่ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและลดปัญหาความยากจนกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้มาก ผลการศึกษาพบว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลามเพิ่มขึ้น แต่การเพิ่มขึ้นของสินเชื่อรวมสถาบันการเงินอิสลามไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ อย่างไรก็ตาม สินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลามส่งผลให้ความยากจนในพื้นที่ลดลง ทั้งนี้ ผลิตภัณฑ์ฝั่งสินเชื่อที่สามารถช่วยลดความยากจนและปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้คือ มูดอรอบะฮ์ (Mudarabah) กับ มูชารอกะฮ์ (Musharakah) โดยจะให้ผลดียิ่งขึ้นหากใช้ร่วมกับซะกาต

คำสำคัญ: การเงินอิสลาม ธนาคารอิสลาม การเติบโตทางเศรษฐกิจ สามจังหวัดชายแดนภาคใต้

Abstract

The idea of establishing an Islamic bank in Thailand started from Muslims demand for a bank that operates based on the teachings of Islam which prohibits the use of interests. In addition, the objective is to increase the accessibility of banking services for grassroots, to increase investment and economic growth. This research aims to study the quantitative relationship between the growth of Islamic banks, economic growth, and its impact on poverty. We focus our study on the three Southern border provinces in which Muslims are the majority. Moreover, we qualitatively study the banks financing products in order to find out ones that help eliminate poverty and income inequality. Results show that economic growth in the three Southern border provinces causes the amount of Islamic financing to grow. We, however, do not find a reverse relationship. Despite this result, we do find that Islamic financing has a significant impact in decreasing poverty in the area. The products that could help decrease poverty and income inequality are Mudarabah and Musharakah, and are most effective if used with Zakat.

Keywords: Islamic Financing, Islamic Banking, Economic Growth, Three Southern Border Provinces.

คำขอบคุณ

โครงการวิจัยนี้สำเร็จได้ด้วยความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากหลายหน่วยงานและหลายบุคคล ผู้แปลขอขอบคุณสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย (สกว.) ที่ได้ให้ทุนสนับสนุนการวิจัยนี้ ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของชุดโครงการวิจัยการเงินอิสลามกับการขับเคลื่อนเศรษฐกิจไทย ศูนย์นโยบายโลกมุสลิม ที่ สกว. ได้ให้การสนับสนุนมาอย่างต่อเนื่อง รศ.ดร.ไพฑูรย์ ไกรพรศักดิ์ ผศ.ดร.วรวิทย์ บารู อาจารย์บรรจง บินกาซัน ดร.กนก คติการ พ.ต.อ.ทวี สอดส่อง คุณวันชัย พฤทธ์พจน์ คุณสมบูรณ์ ศุภกิจกุล คุณแวยูโซ๊ะ แวหะยี คุณนุจรี ภักดีเจริญ และผู้ร่วมประชุมรายงานความก้าวหน้าของการวิจัยที่ได้สละเวลาอันมีค่าให้ข้อคิดเห็นและแลกเปลี่ยนประสบการณ์ที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่งต่อการทำโครงการวิจัยนี้ และขอขอบคุณคุณอัญชนา พลศร ผู้ช่วยวิจัยที่ได้ทำให้การวิจัยเป็นไปได้อย่างราบรื่นและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น

ผู้วิจัย

27 ตุลาคม 2559

สารบัญ

บทสรุปย่อสำหรับผู้บริหาร 2

บทคัดย่อ 3

Abstract 3

คำขอบคุณ 4

สารบัญ 5

รูป 6

ตาราง 7

บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง 8

บทที่ 2 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ 13

บทที่ 3 ทฤษฎีและแนวคิด 21

1. การพัฒนาภาคการเงิน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการลดความยากจน 21

2. Microfinance กับการลดปัญหาความยากจน 24

3. แนวคิดพื้นฐานของ Islamic Microfinance ในการบรรเทาความยากจน 26

บทที่ 4 การทบทวนวรรณกรรม 29

การพัฒนาภาคการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจ 29

การเงินอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ 39

ปัจจัยที่ทำให้ธนาคารมีการเจริญเติบโต 42

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความยากจน 48

บทที่ 5 ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามกับการลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ 52

บทที่ 6 ระเบียบวิธีวิจัย 60

บทที่ 7 ผลการศึกษา 66

บทที่ 8 สรุป 79

บรรณานุกรม 82

ภาคผนวก 96

รูป

รูป 1 แสดงสัดส่วนเงินให้สินเชื่อรวมใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ 10
รูป 2 แสดงงบประมาณช่วยเหลือใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ 14
รูป 3 แสดงอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย 15
รูป 4 แสดงอัตราการว่างงานของไทย 16
รูป 5 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัว 17
รูป 6 แสดงรายได้ต่อประชากร 17
รูป 7 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน 18
รูป 8 แสดงสัดส่วนคนยากจนในประเทศไทย 19
รูป 9 แสดงสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของประเทศไทย 19
รูป 10 แสดงจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของไทย 20

ตาราง

ตาราง 1 ตารางแสดงข้อมูลสินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ (ล้านบาท) 9
ตาราง 2 แสดงผลการทดสอบ Panel unit roots test 66
ตาราง 3 ผลการศึกษาcointegration ระหว่าง lnLOAN และ lnGPP 67
ตาราง 4 แสดง ค่า c หรือ β ระหว่างตัวแปร lnGPP ต่อ lnLOAN 69
ตาราง 5 แสดงค่า Wald Test ของ lnGPP ต่อ lnLOAN 70
ตาราง 6 แสดงความสัมพันธ์ Cointegration ของ lnLOAN ที่ส่งผลต่อ lnGPP 70
ตาราง 7 6แสดงค่า Wald Test ของ lnLOAN ต่อ lnGPP 71
ตาราง 8 แสดง Correlation ของตัวแปรที่ทำการศึกษา 72
ตาราง 9 แสดง Correlation ของตัวแปรที่ทำการศึกษาหลังจากตัดตัวแปรออก 72
ตาราง 10 แสดงการทดสอบโดยวิธี Redundant Fixed Effect Test 73
ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนและปัจจัยทางเศรษฐกิจ 74

บทที่ 1 ความเป็นมาและความสำคัญของเรื่อง

ประชากรมุสลิมจำนวนหนึ่งอึดอัดใจที่จะฝากเงินออมของพวกเขาในธนาคารทั่วไป (conventional bank) ที่ไม่ได้ดำเนินการตามหลักศาสนาอิสลาม (Kpodar and Imam, 2010) ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับการพัฒนาทางการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศมุสลิมหลายประเทศ ตัวอย่างเช่น World Bank ได้รายงานว่าอัตราส่วนสินเชื่อต่อผลิตภัณฑ์มวลรวมประเทศ (GDP) ของอัฟกานิสถาน เซเนกัล ไนจีเรีย และปากีสถานอยู่ที่ร้อยละ 3.8 29 26 และ 46 ตามลำดับ ระบบธนาคารทางเลือก (alternative banking system) อย่างระบบธนาคารอิสลาม (Islamic banking system) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเงินอิสลามมีเป้าหมายที่จะให้บริการทางการเงินบนพื้นฐานของศาสนาอิสลามเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านการเงินของมุสลิม โดยเฉพาะมุสลิมที่หลีกเลี่ยงการใช้บริการระบบธนาคารทั่วไปเนื่องจากความกังวลในเรื่องศาสนาโดยสรุปแล้วระบบการเงินการธนาคารส่งผลกระทบทางบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการสนับสนุนให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเงินออม เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรและเพิ่มมูลค่าทรัพยากรเหล่านั้น และกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมกับเทคโนโลยีใหม่ๆ

Standard and Poors กับ Ernst and Young รายงานว่า สินทรัพย์ของการธนาคารอิสลามทั่วโลกมีมูลค่ากว่า 1.7 พันล้านเหรียญสหรัฐ ถึงแม้ตัวเลขนี้จะน้อยมากเมื่อเทียบกับสินทรัพย์ของธนาคารทั่วไป แต่อัตราการเติบโตในแต่ละปีสูงถึงร้อยละ 17.6 ยิ่งไปกว่านั้น ด้วยอัตราการเกิดโดยเฉลี่ยของมุสลิมที่สูงกว่าประชากรกลุ่มอื่นในโลก จึงมีการคาดการณ์ว่าภายในปี 2020 จำนวนประชากรมุสลิมจะเพิ่มขึ้นเป็น 2.5 พันล้านคนจากจำนวนในปัจจุบัน 1.6 พันล้านคน (ร้อยละ 30 ของประชากรโลก) การธนาคารอิสลามจะสามารถดึงดูดมากกว่าร้อยละ 45 ของเงินออมมุสลิมทั้งหมดภายในระยะเวลาแปดถึงสิบปี และด้วยอำนาจการซื้อที่สูงของมุสลิมในตะวันออกกลาง ธุรกิจการเงินการธนาคารอิสลามจึงยังคงมีศักยภาพในการเติบโตอีกมาก แม้แต่ธนาคารยักษ์ใหญ่อย่าง Citibank, HSBC, Standard Chartered Bank, Barclays หรือ ABN AMBROยังสนใจธุรกิจการเงินการธนาคารอิสลามในประเทศมุสลิมและประเทศที่ไม่ใช่มุสลิมแต่มีประชากรมุสลิมเป็นจำนวนมาก

การก่อตั้งสถาบันการเงินแบบอิสลามครั้งแรกเกิดขึ้นที่เมือง Mit Ghamr ประเทศอียิปต์ในปี 1963 ในรูปแบบของสหกรณ์ออมทรัพย์โดยใช้หลักการแบ่งสรรกำไรขาดทุน (profit and loss sharing) แทนดอกเบี้ย การธนาคารอิสลามได้รับการสนับสนุนเพิ่มขึ้นภายหลังการตั้ง Islamic Development Bank (IDB) ในปี 1974 โดยกลุ่มประเทศมุสลิม OIC (the Organization of Islamic Countries) อย่างไรก็ตาม ธนาคารอิสลามเชิงพาณิชย์แห่งแรกเกิดขึ้นที่เมืองดูไบในชื่อของ Dubai Islamic Bank ในปี 1975 ตามมาด้วย Faisal Islamic Bank of Egypt ในปี 1977 Faisal Islamic Bank of Sudan ในปี 1977 และ Bahrain Islamic Bank ในปี 1979 ทั้งหมดนี้ถือเป็นธนาคารอิสลามยุคบุกเบิกของตะวันออกกลาง ต่อมาในช่วงทศวรรษที่ 1990s ได้มีความพยายามที่จะตั้งระบบการธนาคารอิสลามเต็มรูปแบบในอิหร่านกับซูดาน มาเลเซียได้รับการยกย่องว่าเป็นผู้นำและผู้พัฒนาผลิตภัณฑ์การเงินอิสลามยุคใหม่ ธนาคารอิสลามแห่งแรกของมาเลเซียเกิดขึ้นในปี 1983 ภายใต้ชื่อ Bank Islam นอกจากธนาคารอิสลามแล้ว การเงินอิสลามยังรวมถึง วาณิชธนกิจ การประกันภัย กองทุน ดัชนีตลาดหลักทรัพย์ หรือพันธบัตร เป็นต้น ที่ดำเนินการบนพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ทั้งนี้ธนาคารอิสลามมีสองประเภท คือ หนึ่ง ธนาคารอิสลามเต็มรูปแบบ (full-fledged Islamic bank) และสอง หน้าต่างอิสลาม (Islamic window) หรือธนาคารทั่วไปที่ให้บริการในรูปแบบของอิสลามด้วย โดยในปัจจุบันประเทศมุสลิมมักจะมีทั้งระบบธนาคารทั่วไปและระบบธนาคาร

อิสลามดำเนินธุรกิจควบคู่กันไป (dual banking system) ลักษณะสำคัญที่ทำให้ธนาคารอิสลามแตกต่างจากธนาคารทั่วไปคือการที่ธนาคารไม่ได้เป็นเพียงตัวกลางระหว่างผู้ที่มีเงินออมกับผู้ที่ขาดแคลนเงินทุนแต่เข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่แท้จริง เช่น การค้า การร่วมลงทุน และการผลิต อีกทั้งกลไกการกำหนดผลตอบแทนยังตั้งอยู่บนหลักของการแบ่งสรรกำไรขาดทุนซึ่งมีการแบ่งรับความเสี่ยงระหว่างแต่ละฝ่ายที่เท่าเทียมกันมากกว่าระบบธนาคารทั่วไป

สำหรับในกรณีของประเทศไทย แนวคิดการจัดตั้งธนาคารอิสลามได้ริเริ่มขึ้นจากความต้องการของชาวมุสลิมที่จะใช้บริการธนาคารที่ดำเนินการบนหลักการของศาสนาอิสลาม อิสลามไม่ได้เป็นเพียงศาสนาแต่เป็นหลักในการดำเนินชีวิต วิถีชีวิตและกิจกรรมต่างๆจะต้องฮาลาล (ศาสนาอนุมัติ) รวมถึงการใช้จ่ายเงินและการลงทุน อีกจุดประสงค์หนึ่งของการจัดตั้งก็เพื่อให้ประชาชนในระดับรากหญ้าโดยเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (ปัตตานี นราธิวาส และยะลา) ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามสามารถเข้าถึงบริการของธนาคาร เป็นแหล่งเงินทุนให้ธุรกิจรายย่อย เพิ่มโอกาสในการลงทุนและดึงเงินออมเข้าสู่ระบบเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยเจตนารมณ์เช่นนี้รัฐบาลจึงได้สนับสนุนให้ธนาคารอิสลามเกิดขึ้นโดยได้มอบหมายให้กระทรวงการคลังจัดเตรียมพระราชบัญญัติธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยนำเสนอสภาผู้แทนราษฎร พิจารณาผ่านออกมาเป็นกฎหมายและสำเร็จในเดือนตุลาคมปี 2002 ธนาคารแห่งแรกของประเทศไทยซึ่งให้บริการตามหลักศาสนาอิสลามอย่างเต็มรูปแบบจึงได้เปิดดำเนินกิจการเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2003 อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศไทยยังมีอีกหนึ่งธนาคารที่ให้บริการตามหลักศาสนาอิสลาม นั่นคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่มีกองทุนธนาคารอิสลาม ซึ่งถือว่าเป็นการให้บริการประเภทหน้าต่างอิสลาม รวมทั้งสหกรณ์อิสลามซึ่งมีความใกล้ชิดกับชุมชนและประชาชนรากหญ้า[1]

ตาราง 1 ตารางแสดงข้อมูลสินเชื่อรวมของธนาคารพาณิชย์ในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนใต้ (ล้านบาท)

ปี	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011	2012	2013	2014
นราธิวาส	4,952	5,047	4,917	4,862	4,702	4,614	4,676	5,196	4,676	5,196	6,142
ปัตตานี	5,931	7,156	8,461	8,700	8,623	8,406	8,253	9,168	8,253	9,168	10,696
ยะลา	6,603	7,471	8,082	8,651	9,153	9,264	9,070	10,100	9,070	10,100	11,770
รวม	17,486	19,674	21,460	22,213	22,478	22,284	21,999	24,464	21,999	24,464	28,608

ที่มา : ธนาคารแห่งประเทศไทย

[1] สหกรณ์อิสลามอิบนูอัฟฟาน จำกัด เป็นสหกรณ์อิสลามแห่งที่ 2 เปิดให้บริการในปี 1992 ด้วยเงินทุน 2 หมื่นบาท ในปัจจุบันมีลูกค้ากว่า 85,000 คน ครองส่วนแบ่งตลาดเป็นอันดับหนึ่ง และมีสินทรัพย์กว่า 1,600 ล้านบาท

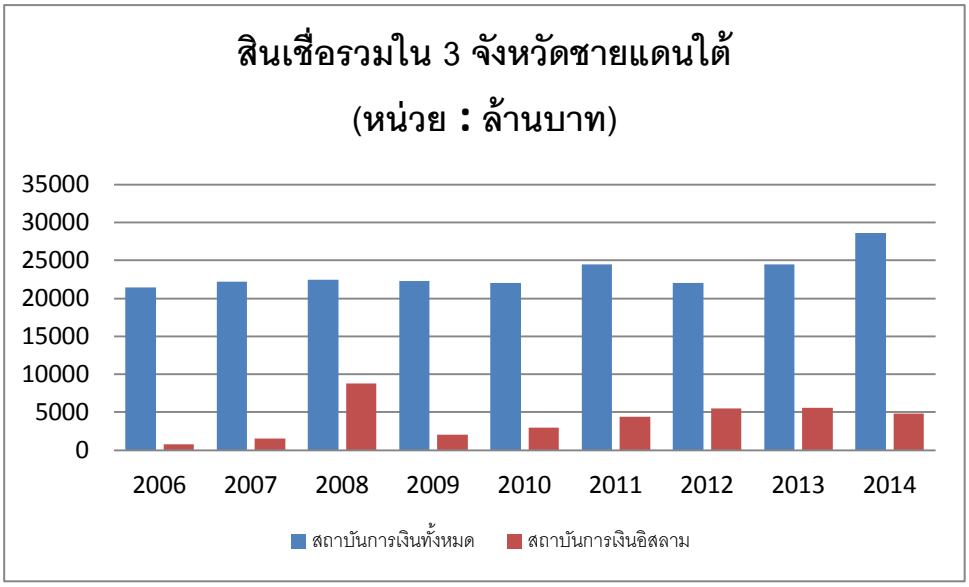

รูป 1 แสดงสัดส่วนเงินให้สินเชื่อรวมใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

ลักษณะสำคัญของสถาบันการเงินอิสลาม

สถาบันการเงินอิสลามมีลักษณะสำคัญและความแตกต่างจากการธนาคารทั่วไปในหลายประเด็น ประเด็นแรกคือในเรื่องของการห้ามรับจ่ายดอกเบี้ย ไม่ว่าอัตราดอกเบี้ยนั้นจะเป็นอัตราคงที่ แปรผัน หรือทบต้น ธนาคารยังไม่สามารถเข้าไปเกี่ยวข้องหรือลงทุนในธุรกิจที่ศาสนาห้าม เช่น แอลกอฮอล์ การพนัน ยาสูบ สุกร หรือ สื่อลามก เป็นต้น อีกทั้งการทำสัญญาหรือธุรกรรมจะต้องปราศจากความคลุมเครือ (Gharar) ทั้งนี้สถาบันการเงินอิสลามไม่ได้เป็นเพียงตัวกลางทางการเงิน (financial intermediary) ระหว่างผู้ที่มีทุนส่วนเกินกับผู้ที่ขาดแคลนทุนเท่านั้น แต่ยังเข้าไปทำทำการการค้า การลงทุน และช่วยในเรื่องของการกระจายรายได้ (ผ่านทางซะกาต[2])อีกด้วย

ผลิตภัณฑ์หลักของธนาคารอิสลาม

ผลิตภัณฑ์หลักของการธนาคารอิสลามในฝั่งเงินฝากประกอบไปด้วยบัญชีสองประเภทคือบัญชีวาดิอะฮ์ (Wadiah) กับบัญชีมูดอรอบะฮ์ (Mudharabah) ในกรณีของบัญชีวาดิอะฮ์ ธนาคารทำหน้าที่ดูแลรักษาทรัพย์สินให้กับลูกค้า ส่วนในกรณี

2 การจ่ายซะกาตเป็นหนึ่งในห้าหลักสำคัญของศาสนาอิสลามที่มุสลิมพึงปฏิบัติซะกาตมีความสำคัญในระบบเศรษฐกิจอิสลามเนื่องจากเป็นกลไกหรือนโยบายการคลังที่ใช้เพื่อการกระจายความเท่าเทียมทางทรัพยากร (redistributive policy) มุสลิมที่มีรายได้หรือทรัพย์สินเกินกว่าที่ศาสนากำหนดจำต้องจ่ายซะกาตในแต่ละปี ซะกาตมีเป้าหมายเพื่อลดความยากจนและความไม่เท่าเทียมทางรายได้ มุสลิมสามารถจ่ายซะกาตโดยตรงให้กับกลุ่มคน ๘ กลุ่ม(คนยากจนขัดสน ลูกจ้างขององค์กรหรือสถาบันที่ทำหน้าที่จัดเก็บซะกาต มุสลิมใหม่ ทาส ลูกหนี้ ผู้เผยแพร่ศาสนา และผู้ที่เดินทาง)ตามที่ศาสนากำหนด

ของบัญชีมูดอรอบะฮ์ (Mudharabah) ธนาคารจะนำเงินของลูกค้าไปลงทุนโดยมีการตกลงอัตราส่วนการแบ่งกำไรขาดทุนร่วมกัน

ในฝั่งของสินเชื่อผลิตภัณฑ์หลักของการธนาคารอิสลามประกอบไปด้วยสินเชื่อมูรอบาฮะฮ์หรือบัยอ์บิทะมันอาญิล (Murabahah/BBA) เป็นสินเชื่อที่ใช้กับสินค้าผู้บริโภค (consumer products) มีลักษณะเป็นการขายแบบบวกกำไร สินเชื่อมูดอรอบะฮ์ (Mudharabah) กับ สินเชื่อมูชารอกะฮ์ (Musharakah) ซึ่งธนาคารกับลูกค้าเป็นหุ้นส่วนทางธุรกิจร่วมกันโดยมีการตกลงอัตราส่วนการแบ่งกำไรขาดทุน และสินเชื่ออิญาเราะฮ์ (Ijarah) หรือการเช่า

ความสำคัญของปัญหา

จุดประสงค์ในการตั้งธนาคารอิสลามไม่เพียงแต่มองเรื่องความสามารถในการทำกำไรของธนาคาร แต่มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มสวัสดิการของคนในสังคมโดยเฉพาะในหมู่พี่น้องชาวมุสลิม เพื่อให้มีบริการธนาคารที่ดำเนินการบนหลักการของศาสนาอิสลาม อีกทั้งยังเป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนในระดับรากหญ้าโดยเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามสามารถเข้าถึงบริการของธนาคาร เป็นแหล่งเงินทุนให้ธุรกิจรายย่อย เพิ่มโอกาสในการลงทุนและดึงเงินออมเข้าสู่ระบบเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามสำหรับกรณีประเทศไทยยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบของการเงินการธนาคารอิสลามต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในเชิงปริมาณ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาในเชิงปริมาณ ความสัมพันธ์เชิงพลวัตระยะยาวระหว่างการดำเนินการของการเงินการธนาคารอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยจะศึกษาในกรณีของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชากรมุสลิมเป็นชนกลุ่มใหญ่ อีกทั้งยังมีปัญหาในเรื่องความยากจนซึ่งนักวิชาการหลายท่านเห็นตรงกันว่าการลดปัญหาความยากจนเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยบรรเทาปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ งานวิจัยนี้ยังศึกษาในเชิงคุณภาพผลิตภัณฑ์ฝั่งสินเชื่อของการธนาคารอิสลามว่าส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างไร และผลิตภัณฑ์ตัวไหนที่ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและลดปัญหาความยากจนกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้มากที่สุด

วัตถุประสงค์ของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการของการเงินการธนาคารอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. เพื่อศึกษาผลิตภัณฑ์ฝั่งสินเชื่อของการธนาคารอิสลามว่าส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างไร โดยเฉพาะการเติบโตทางเศรษฐกิจปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้

3. เพื่อเป็นแนวทางในการออกนโยบายของทั้งภาครัฐและสถาบันการเงินอิสลาม ต่อการพัฒนาสังคมมุสลิมโดยเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อลดปัญหาความยากจนและกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อเป็นแนวทางหนึ่งในการบรรเทาปัญหาความไม่สงบในพื้นที่

ผลที่คาดว่าจะได้รับเมื่อการดำเนินงานเสร็จสิ้นที่เป็นรูปธรรม และตัวชี้วัดความสำเร็จของโครงการ

1. นักวิจัยและผู้ดำเนินนโยบายมีความเข้าใจเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างการดำเนินการของสถาบันการเงินอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้
2. นักวิจัย สถาบันการเงินอิสลาม และผู้ดำเนินนโยบายมีความเข้าใจเกี่ยวกับผลิตภัณฑ์ฝั่งสินเชื่อของการธนาคารอิสลามว่าส่งผลกระทบต่อระบบเศรษฐกิจอย่างไร โดยเฉพาะการเติบโตทางเศรษฐกิจและปัญหาความยากจนกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้
3. แนวทางในการออกนโยบายของภาครัฐต่อการพัฒนาสังคมมุสลิมโดยเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ เพื่อลดปัญหาความยากจนและกระตุ้นการเติบโตทางเศรษฐกิจ ทั้งนี้เพื่อเป็นหนทางหนึ่งในการบรรเทาปัญหาความไม่สงบในพื้นที่

บทที่ 2 สถานการณ์ทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทนี้จะให้มุมมองที่กว้างของสถานะทางเศรษฐกิจและสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ โดยมุ่งเน้นศึกษาในด้านการเติบโตทางเศรษฐกิจ ความยากจน ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ และการจัดสรรงบประมาณ เป็นการทำความเข้าใจสิ่งที่ประชาชนในพื้นที่กำลังประสบ เพื่อให้การออกนโยบายมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้นในการช่วยแก้ปัญหาความขัดแย้ง

อิศรา ศานติศาสน์ (2005) ศึกษาสถานการณ์ทางเศรษฐกิจและสังคมในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ของไทยก่อนปี 2004 การเติบโตทางเศรษฐกิจที่เชื่อว่าเป็นตัวบ่งชี้การพัฒนาที่สำคัญ มีเพียงช่วงก่อนปี 1996 ที่การเติบโตทางเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนใต้เพิ่มขึ้นหรือลดลงสอดคล้องกับจังหวัดอื่นๆของประเทศไทย ภายหลังวิกฤตเศรษฐกิจปี 1997 ในขณะที่จังหวัดอื่นในภาคใต้ส่วนใหญ่มีสัญญาณของการฟื้นตัวทางเศรษฐกิจ แต่สามจังหวัดชายแดนใต้และส่วนอื่นๆของประเทศกลับยังคงอยู่ในภาวะถดถอย อัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจที่ต่ำของสามจังหวัดมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อรายได้โดยเฉพาะต่อคนยากจน การกระจายตัวของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจต่อประชาชนที่อาศัยอยู่ในพื้นที่เป็นอีกปัจจัยหนึ่ง ความไม่เท่าเทียมกันในการกระจายผลประโยชน์ของการเติบโตเป็นสาเหตุที่สำคัญมาก

ช่องว่างทางรายได้ระหว่างสามจังหวัดและส่วนอื่นๆของประเทศไทยกว้างขึ้นอย่างเห็นได้ชัด GPP ต่อหัวของสามจังหวัดซึ่งคิดเป็นร้อยละ 60 ของระดับชาติในปี 1981 ลดลงไปอย่างต่อเนื่องจนน้อยกว่าร้อยละ 50% ของระดับชาติ ช่องว่างทางรายได้ที่เพิ่มขึ้นนี้ชี้ให้เห็นถึงการเสื่อมสภาพของมาตรฐานการดำรงชีวิตโดยเฉลี่ยของผู้คนในสามจังหวัดเมื่อเทียบกับพื้นที่อื่น ๆ ของประเทศ

การวิเคราะห์ยังมุ่งเน้นไปที่ความสำเร็จของนโยบายการลดความยากจนของประเทศไทย ซึ่งในปี 1988 พบว่า 35% ของประชากรทั้งประเทศยังมีชีวิตอยู่ใต้เส้นความยากจน หลังจากนั้นเพียง 8 ปีประเทศไทยประสบความสำเร็จในการลดจำนวนของคนยากจนได้ถึง 14% ในปี 1996 แต่เนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจในปี1997 ทำให้ตัวเลขคนยากจนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยและยังคงอยู่ที่ 15.52% เมื่อสิ้นปี 1998 มีจำนวนลดลงอีกครั้งและลดลงเป็น 12.40 % และ 8.91% ในปี 2000 และปี 2002 ตามลำดับ โดยสรุปแล้วประเทศไทยถือว่าประสบความสำเร็จในการทำให้จำนวนประชากร 26% ของประเทศหลุดพ้นจากความยากจนภายใน 14 ปี อย่างไรก็ตามการนโยบายลดความยากจนกลับไม่ปรสบความสำเร็จเท่าที่ควรในกรณีของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ในช่วงเวลาเดียวกันประชากรน้อยกว่า 19% ได้หลุดพ้นจากความยากจน ตัวเลขนี้ค่อนข้างน้อยกว่าจังหวัดอื่นๆในภูมิภาคโดยเฉพาะอย่างยิ่งจังหวัดท่องเที่ยวสำคัญอย่างสงขลาและภูเก็ต ที่ในช่วงเวลาเดียวกันประชากรเกือบร้อยละ 20 และกว่าร้อยละ 28 ของจังหวัดสงขลาและภูเก็ตสามารถหลุดพ้นจากความยากจน ด้วยเหตุนี้จึงเกิดคำถามถึงสาเหตุความล้มเหลวของนโยบายหรือกลยุทธ์และการจัดสรรทรัพยากรเพื่อกำจัดความยากจนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนใต้

อิศรา ศานติศาสน์ (2005) ชี้ให้เห็นอย่างชัดเจนว่าความกังวลหลักสำหรับรัฐบาลไทยคือการจัดสรรงบประมาณสำหรับการลดความยากจน โดยการจัดสรรไม่สอดคล้องกับระดับความรุนแรงของปัญหาในแต่ละจังหวัดหรือภูมิภาค นอกจากนี้การศึกษาในสามจังหวัดยังอยู่ในระดับที่ค่อนข้างต่ำเมื่อเทียบกับส่วนอื่นๆของประเทศ ทั้งนี้เชื่อว่าเป็นปัจจัยสำคัญอันนำไปสู่อัตราการว่างงานที่สูง

นับตั้งแต่ความขัดแย้งและความรุนแรงรอบใหม่ปะทุขึ้นในปี 2004 มีเหตุการณ์เกิดขึ้นทั้งสิ้น 15,374 เหตุการณ์ มีผู้เสียชีวิต 6,543 ราย และมีผู้ได้รับบาดเจ็บ 11,919 ราย[3]

ความขัดแย้งมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อเศรษฐกิจของภูมิภาค เนื่องด้วยเหตุการณ์ความไม่สงบรัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณของประเทศจำนวนเกือบ 200,000 ล้านบาท ไปยังพื้นที่เพื่อช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว โดยในปี 2004 รัฐบาลไทยจัดสรรงบประมาณจำนวน 13,450.57 ล้านบาทให้แก่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อการแก้ไขปัญหาและการพัฒนา ตัวเลขงบประมาณการช่วยเหลือได้เพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องโดยในปี 2009 รัฐบาลได้จัดสรรเงินงบประมาณจำนวน 27,144.91 ล้านบาทไปยังในพื้นที่ คิดเป็นจำนวนถึงร้อยละ 101.81 ของงบประมาณการช่วยเหลือในปี 2004 อย่างไรก็ตาม เนื่องจากวิกฤติการเงินซับไพร์มที่มีผลกระทบต่อเศรษฐกิจไทยในปี 2009 ส่งผลให้จำนวนของงบประมาณในปี 2010 ลดลงถึง 15,902.04 และเพิ่มขึ้นเล็กน้อยในปี 2011 แล้วลดลงอีกครั้งในปี 2012 ตามลำดับ ในปี 2013 รัฐบาลได้จัดสรรงบประมาณจำนวน 24,152.39 ล้านบาทแก่ภาคใต้ตอนล่าง ซึ่งโดยรวมแล้วนับตั้งแต่ความไม่สงบเริ่มต้นขึ้น งบประมาณในการแก้ไขปัญหาและการพัฒนาเพิ่มขึ้นร้อยละ 79.56

รูป 2 แสดงงบประมาณช่วยเหลือใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

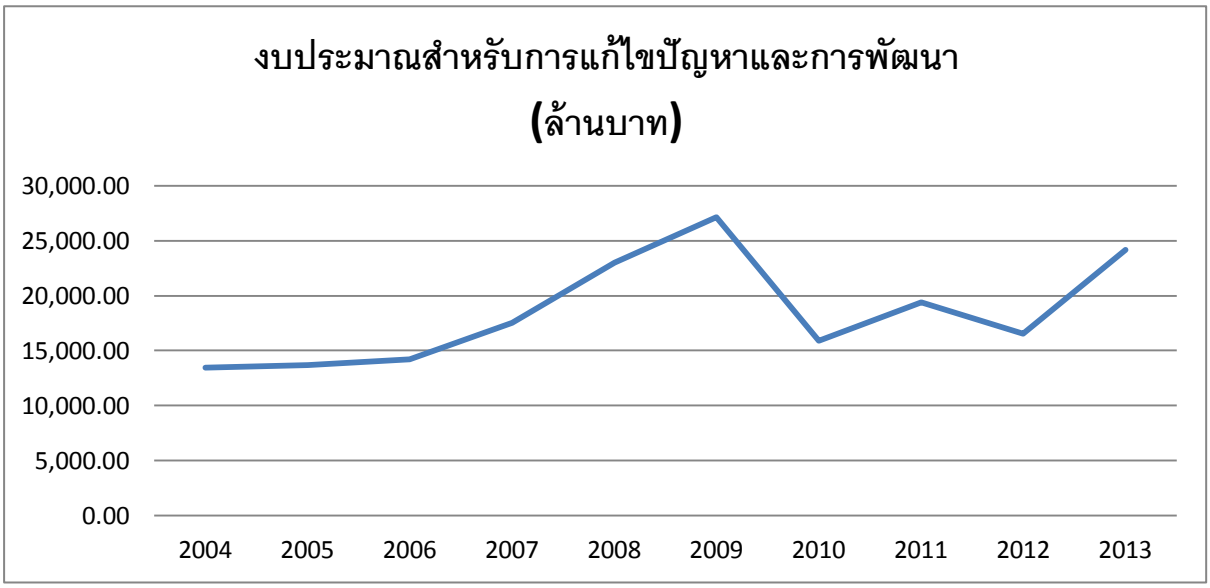

ที่มา : สำนักงบประมาณ

การเพิ่มขึ้นของงบประมาณและการเติบโตทางเศรษฐกิจในภาคใต้ไม่ได้เป็นไปในทิศทางเดียวกันตลอดช่วงระหว่างปี 2004 ถึงปี 2014 มีเพียงช่วงเวลาระหว่างปี 2004 ถึง 2005 และปี 2007 ถึง 2009 ที่อาจกล่าวได้ว่าการเพิ่มขึ้นของงบประมาณก่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ ซึ่งอาจบ่งบอกถึงสองสิ่งคือ *ประการที่หนึ่ง* ผลกระทบเชิงลบจากความ

3 ศูนย์เฝ้าระวังสถานการณ์ภาคใต้ (Deep South Incident Database- DSID)

รุนแรงมีมากกว่าผลกระทบเชิงบวกจากการจัดสรรงบประมาณที่เพิ่มขึ้น *ประการที่สอง* งบประมาณไม่ได้ถูกจัดสรรไปยังหน่วยงานที่สมควรได้รับหรือไม่ได้ถูกใช้อย่างมีประสิทธิภาพ

แม้ว่าอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้จะค่อนข้างต่ำแต่กลับสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคใต้ในปี 2009 และ 2011 ทั้งนี้อาจอธิบายได้จากวิกฤตเศรษฐกิจโลกและความขัดแย้งทางการเมืองที่มีผลกระทบต่ออุตสาหกรรมการท่องเที่ยว ปัญหาคือในปีที่การเติบโตทางเศรษฐกิจค่อนข้างสูงการกระจายผลประโยชน์จากการเติบโตนั้นเป็นอย่างไร ประชาชนในพื้นที่ได้รับผลประโยชน์จริงหรือไม่ คำตอบสำหรับข้อสงสัยนี้จะถูกทำให้กระจ่างในย่อหน้าถัดไป

รูป 3 แสดงอัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของไทย

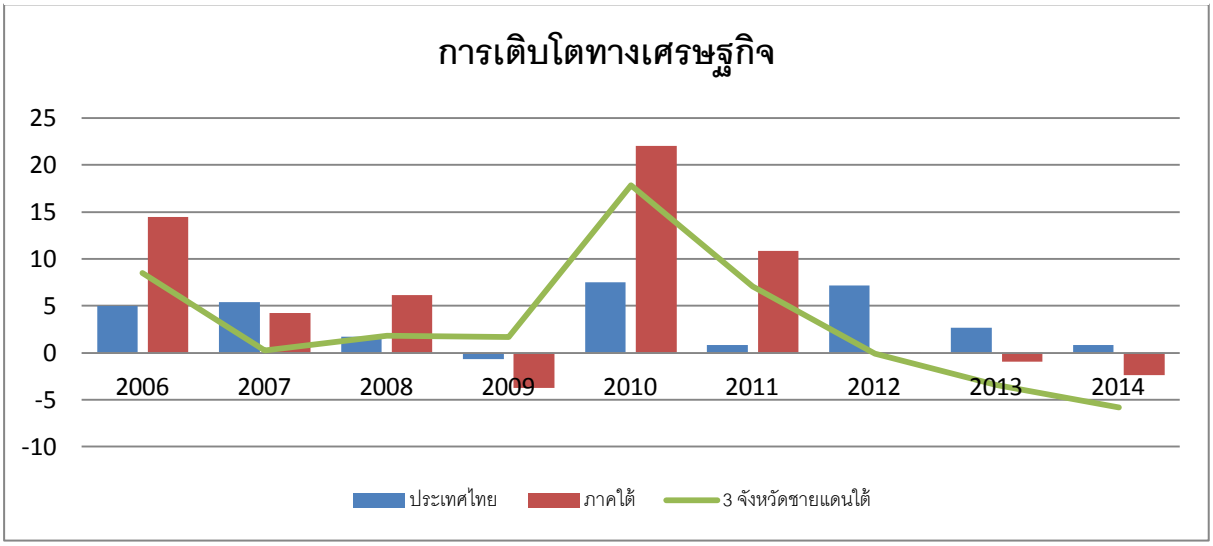

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติและธนาคารแห่งประเทศไทย

มีความเชื่อว่าระดับของการว่างงานและการขาดโอกาสในการทำงานเป็นอีกหนึ่งปัจจัยที่ทำให้คนบางกลุ่มเข้าร่วมขบวนการก่อความไม่สงบ จากกราฟด้านล่างสามจังหวัดชายแดนภาคใต้มีอัตราการว่างงานค่อนข้างสูงกว่าค่าเฉลี่ยของภาคใต้และประเทศไทย หลังจากเหตุการณ์ความรุนแรงในปี 2004 การว่างงานในพื้นที่เพิ่มขึ้นเล็กน้อยจากร้อยละ 2.106 เป็นร้อยละ 2.177 โดยแนวโน้มเป็นไปตามภูมิภาคและประเทศหลังจากนั้น จำนวนคนว่างงานลดลงอย่างต่อเนื่องไปอยู่ที่ร้อยละ 1.534 ในปี 2007 จากนั้นก็เพิ่มขึ้นอีกครั้งเนื่องจากวิกฤตเศรษฐกิจโลกถึงจุดสูงสุดที่ร้อยละ 2.310 ในปี 2009 อัตราการว่างงานในภาคใต้ลดลงอย่างรวดเร็วไปสู่ระดับต่ำสุดที่ร้อยละ 1.070 ในปี 2012 แต่เพิ่มขึ้นอีกครั้งในปี 2013 และปี 2014 คือร้อยละ 1.914 และร้อยละ 1.965 ตามลำดับ

รูป 4 แสดงอัตราการว่างงานของไทย

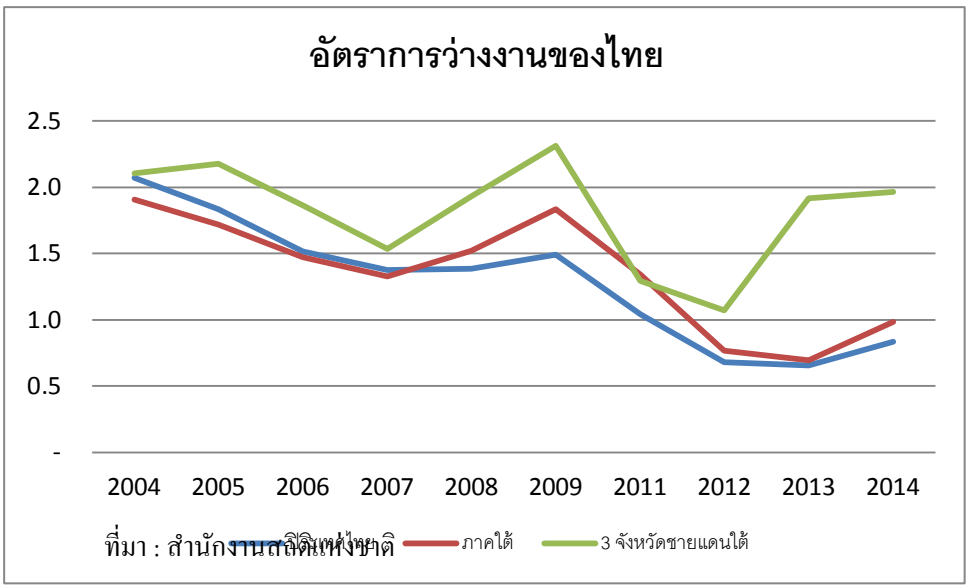

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ช่องว่างทางรายได้ระหว่างสามจังหวัดชายแดนภาคใต้และส่วนอื่นๆของประเทศไทยยังคงมีอยู่อย่างต่อเนื่องและมีแนวโน้มเป็นเหมือนก่อนปี 2004 โดยที่ GPP ต่อหัว รายได้ต่อหัว และรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือนอยู่ต่ำกว่าจังหวัดอื่นๆในภูมิภาคและประเทศไทย ในปี 2004 GPP ต่อหัว ของสามจังหวัดอยู่เพียงร้อยละ 46.57 เมื่อเทียบกับค่าเฉลี่ยของประเทศ หลังจากนั้นยังคงอยู่ที่ประมาณร้อยละ 46-49 มีเพียงในปี 2010 และ 2011 เท่านั้นที่ตัวเลขเกินกว่าครึ่ง นั่นคือร้อยละ 54.34 และร้อยละ 59.25 ตามลำดับ ในปี 2013 ภาคใต้ตอนล่างมี GPP ต่อหัว ร้อยละ 47.58 ของประเทศ ซึ่งหมายความว่าการจัดสรรงบประมาณของรัฐบาลที่เพิ่มขึ้นตั้งแต่เริ่มมีเหตุการณ์ความรุนแรงไม่ได้ส่งผลทำให้สถานการณ์รายได้ในพื้นที่ดีขึ้น

รูป 5 แสดงผลิตภัณฑ์มวลรวมต่อหัว

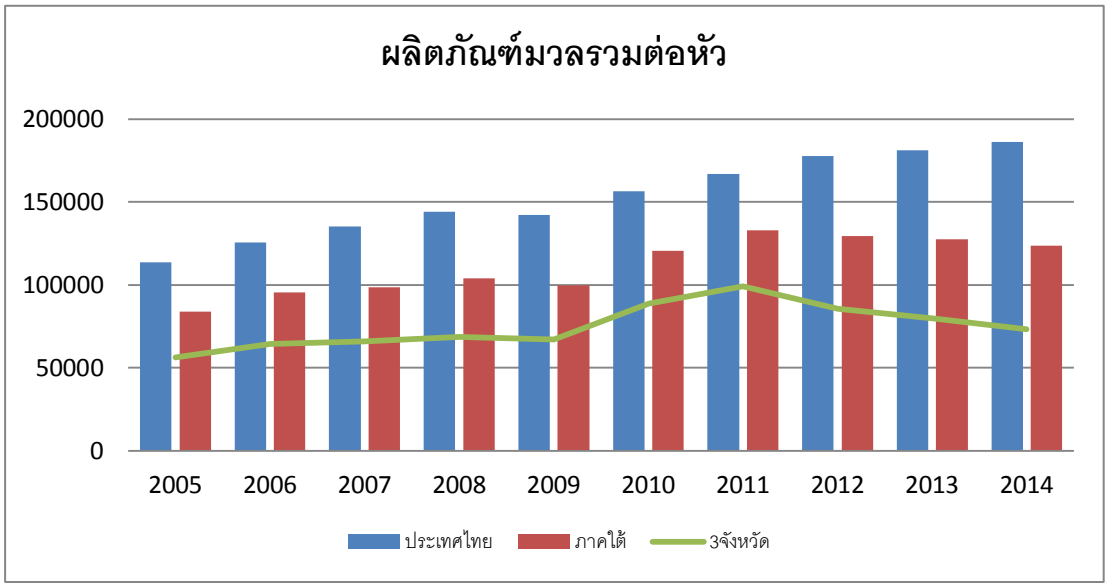

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

รูป 6 แสดงรายได้ต่อประชากร

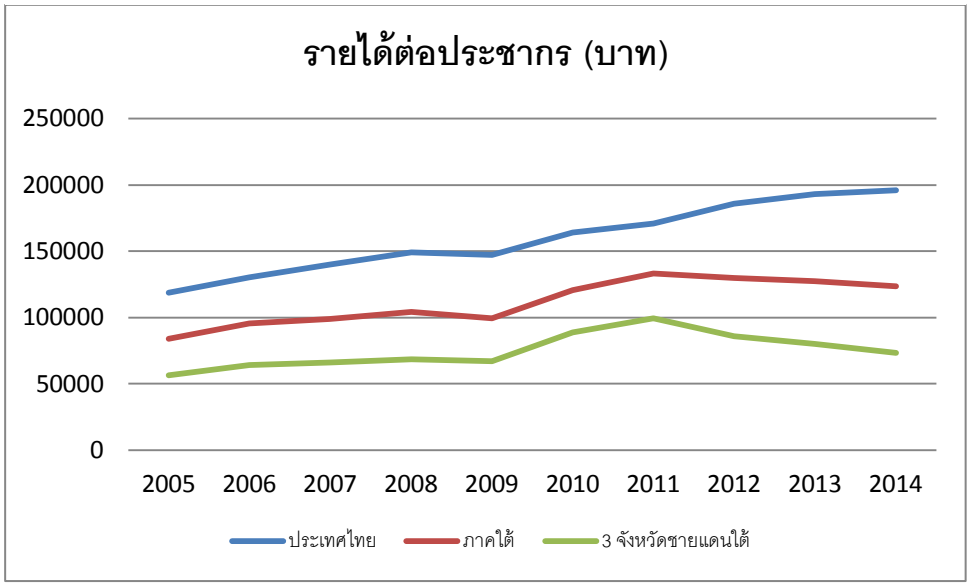

รูป 7 แสดงรายได้เฉลี่ยต่อเดือนของครัวเรือน

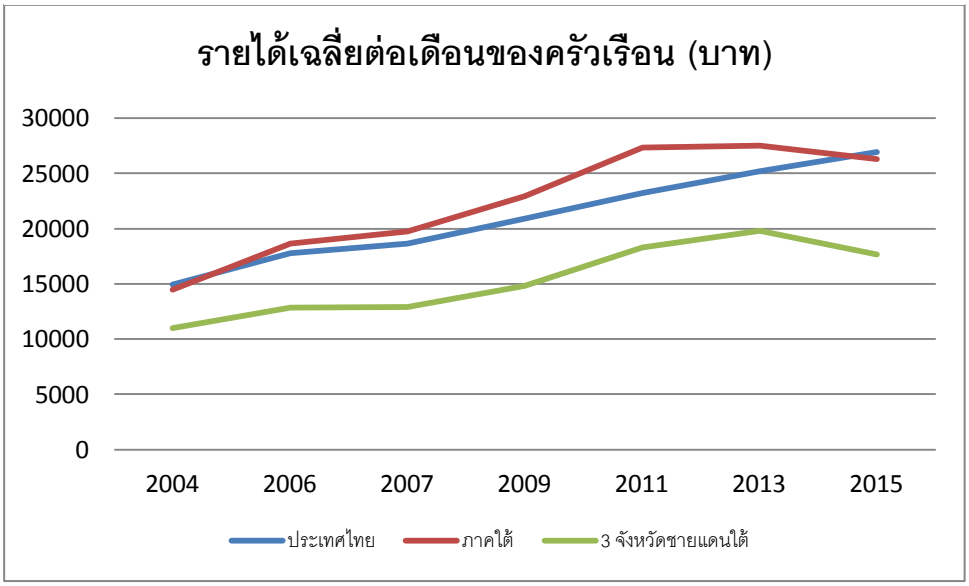

ที่มา : สำนักงานสถิติแห่งชาติ

ในกรณีของความยากจน 3 จังหวัดชายแดนใต้มีสัดส่วนของประชากรที่อยู่ภายใต้เส้นความยากจนค่อนข้างสูงเมื่อเทียบกับจังหวัดอื่น ๆ ในภูมิภาคและประเทศ ในปี 2004 มีประชากรจำนวนร้อยละ 45.44 ยากจน ส่วนในปี 2006 ตัวเลขจำนวนคนยากจนเพิ่มขึ้นเล็กน้อยเป็นร้อยละ 47.34 อย่างไรก็ตามในปีต่อๆมาจำนวนคนยากจนได้ลดลงเรื่อย ๆ จนกระทั่งเป็นร้อยละ 40.68 ในปี 2008 และเพิ่มสูงขึ้นเป็นร้อยละ 50.27 ในปี 2009 หลังจากนั้นก็ลดลงอย่างต่อเนื่องจนกระทั่งมาอยู่ที่ร้อยละ 23.87 ในปี 2011 กราฟแสดงให้เห็นว่าภายหลังการเกิดเหตุการณ์ความไม่สงบ มาตรการการลดความยากจนของรัฐบาลไทยต่อสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ไม่ประสบความสำเร็จเท่าจังหวัดอื่นในภาคใต้หรือประเทศ ระหว่างปี 2004 และปี 2011 จำนวนคนยากจนร้อยละ 51.08 และร้อยละ 56.33 ของคนจนในประเทศและภาคใต้ได้หลุดพ้นจากความยากจนตามลำดับ ในขณะที่ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้จำนวนประชากรที่สามารถหลุดพ้นจากความยากจนมีเพียงร้อยละ 47.48 ด้วยเหตุนี้รัฐบาลจึงควรทบทวนมาตรการและนโยบายในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ นอกจากนี้การลดความยากจเป็นปัจจัยสำคัญในการแก้ปัญหาความขัดแย้งในพื้นที่

รูป 8 แสดงสัดส่วนคนยากจนในประเทศไทย

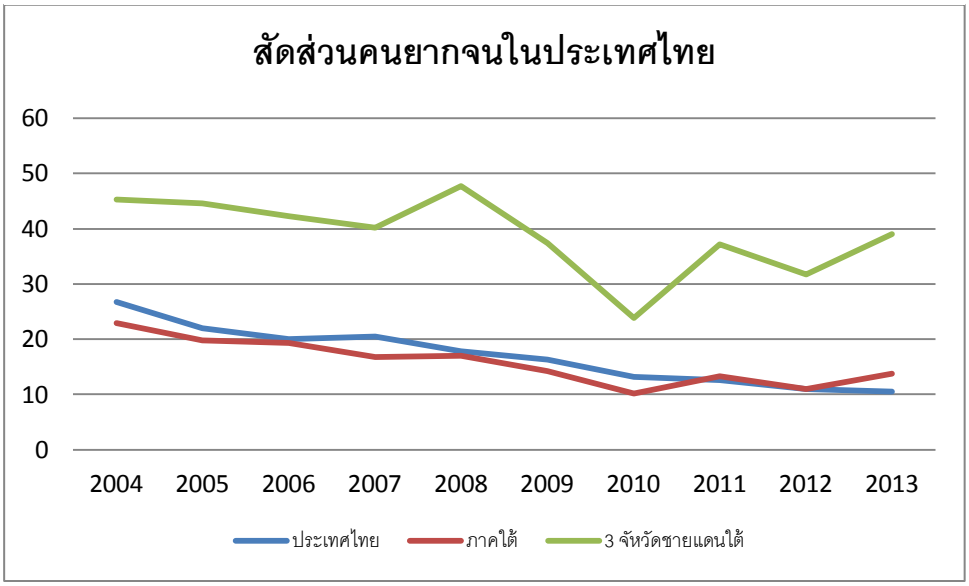

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

เมื่อพิจารณาปัญหาความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ในปี 2004 พบว่า สถานการณ์ทางภาคใต้มีสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาค (Gini coefficient) ที่ดีอยู่ในลำดับที่ 3 รองจากภาคกลางและกรุงเทพฯ สถานการณ์ยังคงเป็นเช่นนี้จนถึงปี 2011 ยกเว้นในปี 2009 ที่ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ของภาคใต้ลดลงไปอยู่ในลำดับที่ 4 โดยสรุประหว่างปี 2004 ถึง 2011 ขณะที่ความไม่เท่าเทียมทางรายได้ในภาคกลางและภาคเหนือดีขึ้นแต่สำหรับภาคใต้กลับแย่ลง โดยเพิ่มขึ้นร้อยละ 3.13 ความเหลื่อมล้ำจึงเป็นสิ่งที่รัฐบาลต้องคำนึงถึงอย่างเร่งด่วน

รูป 9 แสดงสัมประสิทธิ์ความไม่เสมอภาคของประเทศไทย

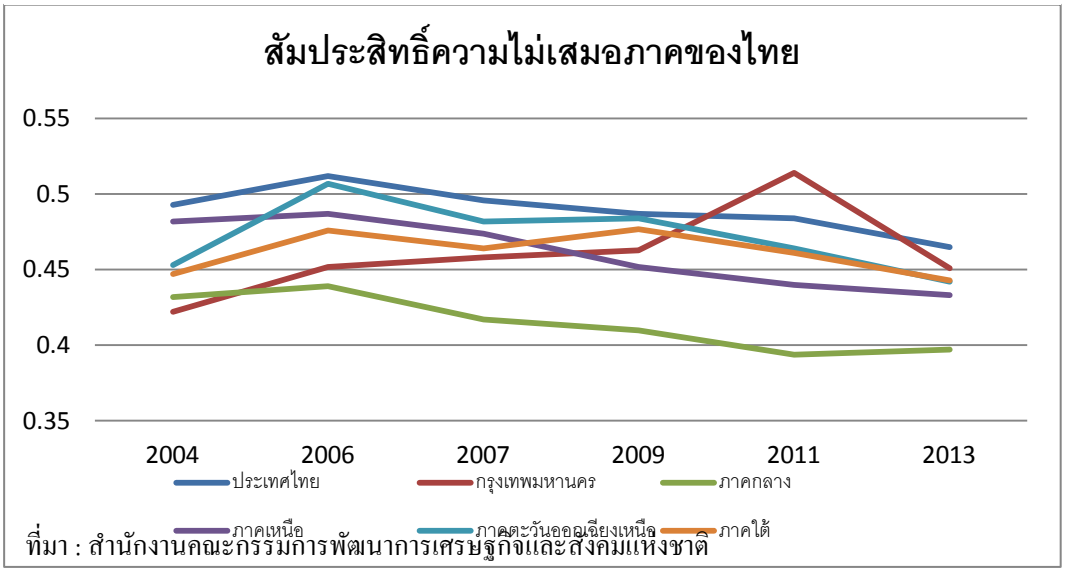

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

การศึกษาโดย Yeewangcharoen (2012) ได้ทำการวิเคราะห์ความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ในหมู่ชาวไทยมุสลิมในปี 2006 และปี 2009 พบว่า ในปี 2006 Gini Coefficient ของประเทศไทยเป็น 0.517 และลดลงในปี 2009 เป็น 0.488 ซึ่งหมายความว่าปัญหาความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ของประเทศมีแนวโน้มที่ดีขึ้น เช่นเดียวกับชาวไทยมุสลิม ในปี 2006 ประชากรมุสลิมในประเทศไทยมี Gini Coefficient อยู่ที่ 0.453 และลดลงเป็น 0.425 ในปี 2009 โดยลดลงเรื่อยๆจนกระทั่งปี 2013 จากข้อมูลจะเห็นได้ว่าสถานการณ์ความไม่เท่าเทียมกันทางรายได้ของชาวไทยมุสลิมมีแนวโน้มที่ดีกว่าเมื่อเทียบกับประเทศ

ระดับการศึกษาของภาคใต้ตอนล่างยังคงเหมือนก่อนปี 2004 ซึ่งมีระดับที่ต่ำกว่าประเทศและภูมิภาค เนื่องจากการศึกษาถือเป็นปัจจัยที่นำไปสู่ความสามารถในการหางาน ระดับของรายได้และความไม่เท่าเทียมรวมไปถึงการเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยเหตุนี้การศึกษาจึงเป็นสิ่งสำคัญในการแก้ปัญหาความขัดแย้ง นโยบายการศึกษาในภูมิภาคควรได้รับการแก้ไข โดยเฉพาะการศึกษาตามอัธยาศัย (informal education) อย่างโรงเรียนสอนศาสนาควรจะได้รับการยอมรับอย่างเป็นทางการควบคู่ไปกับการศึกษาในระบบสามัญ รัฐบาลไทยควรส่งเสริมระบบการศึกษาสองภาษาทั้งภาษาไทยและภาษามลายู ซึ่งนักเรียนจากระบบนี้จะกลายเป็นบุคลากรที่สำคัญของประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งเมื่อประเทศไทยเข้าสู่ประชาคมเศรษฐกิจอาเซียน (AEC) ที่มีประชากรเกือบ 300 ล้านคนที่พูดภาษามาเลย์และอินโดนีเซีย

รูป 10 แสดงจำนวนปีการศึกษาเฉลี่ยของไทย

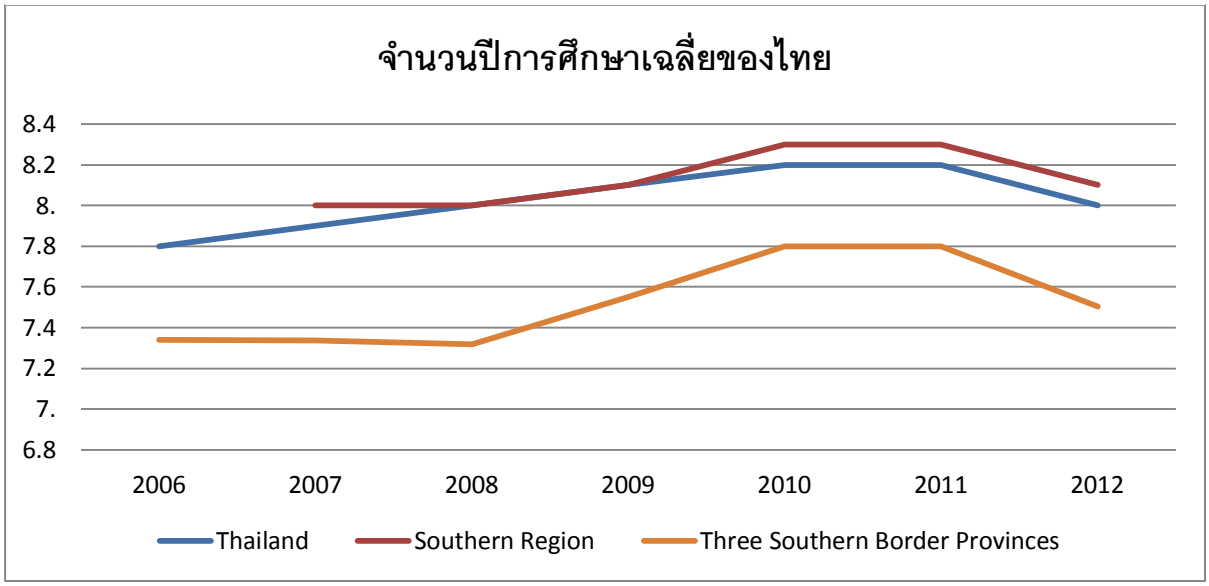

ที่มา : คณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ

บทที่ 3 ทฤษฎีและแนวคิด

1. การพัฒนาภาคการเงิน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการลดความยากจน

ที่ผ่านมาการศึกษาในประเด็นของการเชื่อมโยงระหว่างภาคการเงินกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นที่สนใจและมีการศึกษากันมาอย่างต่อเนื่องเพื่อเป็นแนวทางในการพัฒนาเศรษฐกิจจากการทบทวนวรรณกรรมที่ผ่านมาพบว่างานวิจัยส่วนใหญ่มีผลการศึกษาเป็นไปในทิศทางเดียวกันนั่นคือภาคการเงินถือเป็นส่วนสำคัญในการขับเคลื่อนเศรษฐกิจซึ่งมีผลต่อการเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ดังนั้นการพัฒนาภาคการเงินย่อมส่งผลกระทบต่อการเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจในระยะยาวงานวิจัยเชิงประจักษ์ส่วนมากสนับสนุนมุมมองที่ว่า "ภาคการเงินส่งเสริมการเจริญเติบโต" ในขณะที่มีงานวิจัยบางส่วนอธิบายว่าภาคการเงินจะก่อให้เกิดการเจริญเติบโตเพียงในระยะแรกของการพัฒนาทางเศรษฐกิจแต่ไม่มีผลในระดับการเจริญเติบโตที่เพิ่มสูงขึ้น (เช่น Felix Eschenbach and Michael Thiel, 2010;Thorsten Beck, 2011)อย่างไรก็ตามทฤษฎีการเจริญเติบโตสมัยใหม่[4]ได้ระบุช่องทางเฉพาะสองช่องทางที่ภาคการเงินจะส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตระยะยาว นั่นคือ1. ช่องทางการสะสมทุน (รวมถึงทุนมนุษย์ซึ่งเป็นทุนทางกายภาพ)และ 2. ช่องทางของการพัฒนาทางเทคโนโลยี

ประเด็นของผลกระทบจากการพัฒนาทางการเงินต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ Levine (2004) ได้อธิบายถึงบทบาทพื้นฐานของตัวกลางทางการเงินที่จะก่อให้เกิดผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจมีดังต่อไปนี้คือ

1. การระดมเงินฝากออมทรัพย์

2. การบริหารความเสี่ยง

3. การรับข้อมูลเกี่ยวกับโอกาสในการลงทุน

4. การตรวจสอบผู้กู้และการใช้อำนาจหน้าที่ในการควบคุมองค์กร

5. อำนวยความสะดวกในการแลกเปลี่ยนสินค้าและบริการ

บทบาทของตัวกลางทางการเงินดังกล่าวเป็นส่วนหนึ่งที่ทำให้มั่นใจได้ว่าเงินทุนจะถูกจัดสรรให้โครงการที่ดีที่สุด เนื่องจากผู้ออมโดยทั่วไปไม่ชอบความเสี่ยงตัวกลางทางการเงินอย่างเช่นธนาคารและตลาดหุ้นจึงมีบทบาทสำคัญในการกระจายความเสี่ยง บทบาทเหล่านี้นอกจากจะส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตแล้วบางบทบาทยังทำหน้าที่ในการลดความยากจน (เช่นการระดมเงินฝากออมทรัพย์สำหรับให้กู้ยืมเงิน,การบริหารความเสี่ยง, การอำนวยความสะดวกในการทำ

---

4 Romer (1986) เสนอว่า นิยามของทุน ซึ่งแต่เดิมหมายรวมถึง อาคาร เครื่องจักร เครื่องมือนั้น ควรให้รวมถึงผลที่เกิดจากการลงทุนเพื่อการวิจัยและพัฒนาด้วยเช่นนวัตกรรมหรือความคิดเพื่อประดิษฐ์สินค้าใหม่ๆ ผลพวงความก้าวหน้าจากการลงทุนคิดค้นเหล่านี้ได้ก่อให้เกิดทุนประเภทใหม่ที่อยู่ในรูปแบบขององค์ความรู้ใหม่ (Knowledge) ที่สามารถสะสมมาจากอดีตหากเรามองทุนในลักษณะที่กว้างขึ้นเช่นนี้ การสะสมทุนที่รวมถึงความรู้จะก่อให้เกิดผลกระทบภายนอก(Externalities) ที่เป็นประโยชน์ต่อการพัฒนาระบบเศรษฐกิจในระยะยาว

ธุรกรรมอื่นๆ) ในส่วนของการรับข้อมูลผู้ออมส่วนใหญ่จะไม่มีเวลาและความสามารถในการรวบรวมประมวลผลและเปรียบเทียบข้อมูลการลงทุนที่เกี่ยวกับผู้ประกอบการและสภาวะตลาดที่แตกต่างกัน ดังนั้นตัวกลางทางการเงินอย่างเช่นธนาคารและผู้จัดการกองทุนที่เก็บรวบรวมข้อมูลจึงเป็นการลดต้นทุนทางด้านข้อมูลข่าวสารและสามารถสร้างความมั่นใจได้ว่าเงินทุนจะถูกจัดสรรอย่างดีที่สุด (Greenwood andJovanovic,1990) นอกจากนั้น ยังสามารถส่งผลกระทบต่ออัตราการเปลี่ยนแปลงทางเทคโนโลยีจากภาระผูกพันในระยะยาวของทรัพยากรเพื่อการวิจัยและพัฒนาส่งเสริมนวัตกรรมเทคโนโลยีทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ (King and Levine, 1993)

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 จนถึงปัจจุบันหลายประเทศต่างให้ความสำคัญกับการพัฒนาทางเศรษฐกิจการขจัดปัญหาความยากจน การว่างงาน และความไม่เท่าเทียมกันด้านรายได้ อย่างไรก็ตามการลดความยากจนเป็นการแก้ปัญหาที่มีความท้าทายมากที่สุดในปัจจุบัน ธนาคารโลก (2011) ได้นิยามความหมายของความยากจนว่าคือการไร้ซึ่งสุขภาวะที่ดี ไม่ว่าจะเป็นการมีรายได้น้อย การไม่สามารถเข้าถึงสินค้าและบริการขั้นพื้นฐานที่จำเป็นสำหรับการอยู่รอด การมีระดับการศึกษาและสุขภาพที่ต่ำ เข้าถึงน้ำสะอาดและสาธารณะสุขได้น้อย ไม่มีความปลอดภัย ไม่มีเสียงในสังคม และไม่มีโอกาสที่จะได้มาซึ่งชีวิตที่ดีขึ้น

อย่างไรก็ตาม ปัจจัยของความยากจนอาจจะแตกต่างกันระหว่างประเทศอุตสาหกรรม (ประเทศที่พัฒนาแล้ว) และประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งตลาดการเงินในประเทศอุตสาหกรรมอาจมีการพัฒนาที่มากกว่าในทางทฤษฎี การลดความยากจนผ่านการพัฒนาภาคการเงินมีอยู่สองช่องทางคือ หนึ่ง ผลกระทบทางอ้อมผ่านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และสองผลกระทบทางตรงโดยผ่านการพัฒนาภาคการเงินให้สามารถเข้าถึงคนยากจนได้มากยิ่งขึ้น

ผลกระทบทางอ้อมของการพัฒนาภาคการเงินในการลดความยากจนผ่านการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ปัจจุบันมีการยอมรับอย่างกว้างขวางว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสิ่งที่จำเป็นต่อการพัฒนาทางเศรษฐกิจการศึกษางานวิจัยเชิงประจักษ์ที่ผ่านมาพบว่ามีเหตุผลหลายประการที่การพัฒนาภาคการเงินอาจมีผลกระทบในเชิงบวกต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (เช่น Bogdan Dimaand Petru Eugen OPRI, 2013; Chen Hao, 2003;Constanza Martínez Ventura, 2008; Aurangze, 2012 เป็นต้น) การศึกษาในกรณีของแต่ละประเทศพบว่าการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลให้ความยากจนลดลงอย่างมีนัยสำคัญด้วยเหตุผลดังต่อไปนี้ *ประการแรก* การเติบโตทางเศรษฐกิจสามารถสร้างงานให้กับคนยากจน *ประการที่สอง* การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นสามารถลดความแตกต่างระหว่างค่าจ้างแรงงานที่มีฝีมือและไร้ฝีมือ *ประการที่สาม* การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนำไปสู่รายได้จากภาษีที่สูงขึ้นซึ่งเป็นการช่วยรัฐบาลในการจัดสรรทรัพยากรไปสู่สังคมเช่น ทางด้านสุขภาพการศึกษา *ประการที่สี่* การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่งผลให้เกิดการสะสมทุนที่เพิ่มขึ้น (ดู Juzhong Zhuang et al., 2009)

อย่างไรก็ตามการเติบโตทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่การพัฒนาภาคการเงินอาจก่อให้เกิดความเสี่ยงอันเนื่องมาจากโอกาสในการเก็งกำไรและเป็นการเพิ่มความผันผวนอันเป็นที่มาของวิกฤตการเงิน ผลกระทบเหล่านี้อาจส่งผลให้ประเทศไม่สามารถลดปัญหาความยากจนอย่างยั่งยืน

ผลกระทบทางตรงในการลดความยากจนจากการพัฒนาภาคการเงินให้สามารถเข้าถึงคนยากจน นักเศรษฐศาสตร์หลายคนเชื่อว่าการพัฒนาภาคการเงินโดยตรงสามารถนำไปสู่การลดปัญหาความยากจน การให้หรือการขยายการเข้าถึงบริการทางการเงินจะส่งผลกระทบที่เป็นประโยชน์ต่อคนยากจนเนื่องจากความยากจนเป็นผลมาจากการขาดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและความไม่เท่าเทียมกันในด้านข้อมูลข่าวสารการผลิต ด้านเทคโนโลยีที่มีต้นทุนสูง โดยเฉพาะอย่างยิ่งในด้านทรัพยากรเพื่อการลงทุน รวมไปถึงหลักประกันในการเข้าถึงสินเชื่อของธนาคารข้อจำกัดเหล่านี้ทำให้คนยากจนเข้าถึงโอกาสในการทำกำไรจากการลงทุนได้ยากกว่าคนทั่วไปเป็นผลทำให้การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมเกิดการชะลอตัว

การพัฒนาภาคการเงินจะทำให้ต้นทุนของข้อมูลข่าวสารและต้นทุนการทำธุรกรรมลดลงซึ่งเป็นการช่วยผู้ประกอบการส่วนใหญ่โดยเฉพาะผู้ที่มีทรัพย์สินน้อยให้สามารถเข้าถึงเงินทุนได้มากยิ่งขึ้น อีกทั้งยังเป็นการเพิ่มการจัดสรรเงินทุนให้มีคุณภาพที่ดีขึ้น การเพิ่มความลึกทางการเงินด้วยการสร้างผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่คนจนสามารถเข้าถึงได้เป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางการเงินที่จะส่งผลกระทบที่ดีต่อคนจนการลงทุนในผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่มีผลตอบแทนที่สูงอย่างพันธบัตรหรือตราสารที่สามารถเข้าถึงง่ายและมีสภาพคล่องจะสร้างความยืดหยุ่นในการออมได้มากขึ้นนอกจากนี้คนจนยังสามารถนำเงินสำรองมาใช้เพื่อการบริโภคเมื่อเกิดความผันผวนของรายได้ในช่วงที่เศรษฐกิจตกต่ำ การบริการทางการเงินที่เข้าถึงได้ง่ายจะช่วยให้ผู้ที่ยากจนสามารถรับมือกับความเสี่ยงได้ดียิ่งขึ้น

การระดมเงินฝากออมทรัพย์ยังสร้างโอกาสในการกลับมากู้ยืมเงินกับธนาคารได้ง่ายยิ่งขึ้นในอนาคตซึ่งสามารถเสริมสร้างสินทรัพย์ที่มีประสิทธิผลของคนยากจนโดยช่วยให้พวกเขาสามารถลงทุนในด้านของเทคโนโลยีใหม่ๆเพื่อเพิ่มผลิตภาพ หรือการลงทุนในด้านการศึกษาและสุขภาพ ซึ่งอาจเป็นเรื่องยากหากเป็นเงินทุนจากรายได้ของครัวเรือนปกติ สิ่งเหล่านี้จะทำให้คนยากจนมีรายได้สูงขึ้นในอนาคต ภาคการเงินยังมีส่วนในการสร้างหรือขยายตัวของธุรกิจขนาดเล็ก ทำให้เกิดการจ้างงานเพิ่มขึ้น นำไปสู่ค่าจ้างและรายได้ที่เพิ่มขึ้นในที่สุด การเข้าถึงสินเชื่อสามารถลดความเสี่ยงของคนยากจนในกรณีที่ไม่มีเงินฝากออมทรัพย์หรือหลักประกัน สามารถช่วยลดสัดส่วนการลงทุนที่มีความเสี่ยงต่ำและผลตอบแทนที่ต่ำโดยสร้างทางเลือกในการลงทุนที่อาจมีความเสี่ยงที่สูงขึ้นแต่ก็ได้รับผลตอบแทนที่สูงกว่า

อย่างไรก็ตามการพัฒนาภาคการเงินเพื่อการเข้าถึงที่ง่ายขึ้นและเพื่อนำไปสู่การเติบโตทางเศรษฐกิจยังมีข้อจำกัดที่เกิดจากรัฐบาลเช่น ข้อจำกัดด้านกฎระเบียบข้อบังคับที่กำหนดให้ธนาคารปฏิบัติการขาดดุลการคลังที่มากเกินไป ฯลฯ อีกทั้งปัญหาที่เกิดจากความไม่สมมาตรของข้อมูล (asymmetric information) ในประเทศที่พัฒนาแล้วปัญหาเหล่านี้จะถูกลดลงผ่านการใช้หลักประกันและผ่านกลไกการให้จัดลำดับความน่าเชื่อถือ (credit rating) แต่ในประเทศกำลังพัฒนาผู้กู้ที่ยากจนส่วนใหญ่จะไม่มีหลักประกันและมักไม่มีความน่าเชื่อถือ ภาคเศรษฐกิจนอกระบบบางส่วนสามารถแก้ปัญหาเหล่านี้โดยการใช้ทางเลือกแรงจูงใจและกลไกทางสังคม(เช่นความเชื่อและความศรัทธาทางศาสนา กลุ่มสตรี ผู้นำชุมชน) สถาบันการเงินฐานราก(microfinance institutions (MFIs)) มีบทบาทในการให้บริการทางการเงินแก่คนยากจน สถาบันเหล่านี้ส่งผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการแก้ไขปัญหาความยากจน อย่างไรก็ตาม MFIs โดยทั่วไปจะไม่สามารถระดมทุนที่มีความเสี่ยงสูงมาก

2. Microfinance กับการลดปัญหาความยากจน

การศึกษาเกี่ยวกับความยากจนที่ผ่านมาอาจระบุว่าสาเหตุหลักที่ทำให้ผู้มีรายได้น้อยและผู้ประกอบการภาคครัวเรือนขนาดเล็กส่วนใหญ่ไม่สามารถเข้าถึงระบบการเงินเพื่อการพัฒนาและสร้างมูลค่าให้ธุรกิจขนาดเล็กได้เกิดจากข้อบกพร่องพื้นฐานของระบบการเงินแบบทั่วไป ด้วยปัจจัยหลายๆอย่างที่ทำให้การเข้าถึงเงินทุนเป็นเรื่องยากสำหรับคนจน โดยเฉพาะอย่างยิ่งในสังคมมุสลิมคือการมีดอกเบี้ยหรือริบาที่เกิดขึ้นในการทำสัญญาทางการเงินทั่วไป แม้ว่าการเงินและการธนาคารอิสลามจะมีลักษณะพิเศษด้านแนวคิดและผลิตภัณฑ์ทางการเงินที่สามารถหลีกเลี่ยงการเกิดริบาแต่ผลิตภัณฑ์ทางการเงินเหล่านี้ยังมีข้อจำกัดบางประการในการเข้าถึงกลุ่มที่ด้อยโอกาสในชนบทขนาดเล็กและผู้ผลิตทางการเกษตร ศาสตราจารย์ ดร.มูฮัมหมัด ยูนูส ได้ตระหนักถึงปัญหาเหล่านี้จึงได้ทำการริเริ่มและขับเคลื่อนธนาคารคนจน (Grameen Bank) ในบังคลาเทศ ธนาคารดังกล่าวจะให้สินเชื่อแก่คนยากจนไปประกอบอาชีพด้วยอัตราดอกเบี้ยเงินกู้ที่ต่ำหรือไม่มีดอกเบี้ยซึ่งถือเป็นธนาคารต้นแบบที่ใช้ระบบ Micro-finance เป็นเครื่องมือสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนและเห็นผลเชิงประจักษ์

Microfinance คือ การให้บริการทางการเงินแก่ผู้ที่มีรายได้ต่ำ คนยากจน และผู้ประกอบการขนาดเล็ก แนวคิดที่สำคัญของ Microfinance คือรูปแบบของการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือกลุ่มคนยากจนนับตั้งแต่เริ่มก่อตั้งในปี 1970 Microfinance ได้รับการปฏิวัติและพัฒนาโดยประเทศสมาชิกกลุ่ม OIC ที่ร่วมก่อตั้งธนาคารอิสลามเพื่อการพัฒนา (Islamic Development Bank (IDB))[5] โดยมีการพัฒนารูปแบบที่แปลกใหม่สำหรับภาคการเงินทั่วไปการใช้มาตรการในการปฏิบัติตามหลักแนวคิดการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมเช่นเดียวกับหลักการที่ตลาดการเงินและการค้าระหว่างประเทศทั่วไปยอมรับเพื่อให้สถาบันการเงินรายย่อยที่กำลังพัฒนาทั่วโลกมีการเติบโตอย่างยั่งยืน อีกทั้งยังมีกลยุทธ์การพัฒนาที่เชื่อมโยงการพัฒนาทางการเงินควบคู่กับการรองรับวิถีชีวิตรวมไปถึงความสามารถและการศึกษาของคนยากจนอย่างสมดุล Microfinance โดดเด่นด้วยเงินกู้ยืมระยะสั้นที่คล่องตัวกู้ง่ายและมีการประเมินการลงทุนและอนุมัติอย่างรวดเร็ว และมีสถานที่ที่สะดวกและระยะเวลาการให้บริการที่เหมาะสมกับความต้องการและเงื่อนไขของผู้ประกอบการขนาดเล็กและคนยากจน

การดำเนินงานของ Microfinance มีการเติบโตและได้รับความสนใจจากทั่วโลกมากขึ้นเรื่อยๆในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาจากการประสบความสำเร็จในการลดความยากจนในประเทศบังคลาเทศ MDGs[6] จึงให้ความสำคัญในการนำเอารูปแบบ Microfinanceมาปรับเปลี่ยนเพื่อใช้เป็นส่วนหนึ่งในการแก้ปัญหาความยากจนในรูปแบบของกลุ่มการให้คำปรึกษาเพื่อช่วยเหลือคนยากจน (Consultative Group to Assist the Poor (CGAP)) โดยกำหนดหลักการพื้นฐานของ Microfinance ไว้ดังต่อไปนี้

---

5 การจัดตั้งธนาคารเพื่อการพัฒนามีวัตถุประสงค์เพื่อการสนับสนุนด้านการเงินสำหรับโครงการเพื่อการพัฒนาในกลุ่มประเทศสมาชิกโดยยึดหลักศาสนาอิสลาม

6 “เป้าหมายการพัฒนาแห่งสหัสวรรษ (Millennium Development Goals: MDGs)”เกิดขึ้นจากการประชุมสุดยอดสหัสวรรษของสหประชาชาติ (Millennium Summit) เมื่อเดือนกันยายน ค.ศ. 2000ของ ผู้นำประเทศต่าง ๆ ทั่วโลก 189 ประเทศโดยมีการลดความยากจนเป็นเป้าหมายหลักเป้าหมายหนึ่ง

1. คนยากจนต้องสามารถเข้าถึงและได้รับบริการทางการเงินที่มีความหลากหลายซึ่งไม่ได้เป็นเพียงการให้กู้ยืมเงิน การฝากเงินออมทรัพย์ประกันภัยและบริการโอนเงิน

2. Microfinance เป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการต่อสู้กับความยากจน โดยผู้ประกอบการขนาดเล็กสามารถใช้บริการทางการเงินเพื่อเพิ่มรายได้และสร้างมูลค่าเพิ่มให้กับสินทรัพย์ เป็นการบรรเทาผลกระทบหากเกิดเหตุการณ์ไม่ได้คาดการณ์ไว้

3. Microfinance หมายถึงการสร้างระบบการเงินที่ให้บริการเพื่อคนยากจนซึ่งMicrofinance จะเข้าถึงได้อย่างเต็มศักยภาพหากถูกรวมเข้าไปในระบบการเงินที่สำคัญของประเทศ

4. ผู้ให้บริการรายย่อยที่ใช้ระบบการเงิน Microfinance ต้องมีเงินมากพอที่จะครอบคลุมการให้สินเชื่อและค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมถ้าหากต้องการเข้าถึงคนยากจนที่มีจำนวนมาก ยกเว้นในกรณีที่ผู้ให้บริการรายย่อยคิดค่าธรรมเนียมที่เพียงพอที่จะครอบคลุมค่าใช้จ่าย ซึ่งถือเป็นข้อจำกัดหนึ่งของระบบการเงิน Microfinance ที่มักเผชิญกับปัญหาการขาดแคลนอุปทานของเงินทุน (เงินฝากออมทรัพย์) และความไม่แน่นอนของเงินอุดหนุนจากรัฐบาลและผู้บริจาค

5. Microfinance เป็นเรื่องเกี่ยวกับการสร้างสถาบันการเงินถาวรในท้องถิ่นที่สามารถดึงดูดเงินฝากในประเทศของพวกเขามาแปรเปลี่ยนเป็นเงินให้สินเชื่อและให้บริการทางการเงินอื่น ๆ

6. การให้ Microcredit ไม่ใช่คำตอบเสมอไปการสนับสนุนและการให้บริการชนิดอื่น ๆ อาจทำงานได้ดีกว่าสำหรับคนที่ยากจน

7. การให้สินเชื่อขนาดเล็กจำนวนมากจะมีค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมที่สูงกว่าการให้สินเชื่อแก่โครงการขนาดใหญ่เพียงไม่กี่โครงการซึ่งส่งผลเสียต่อคนยากจนทำให้พวกเขาได้รับสินเชื่อยาก การตั้งเพดานอัตราดอกเบี้ยเป็นการขัดขวางสถาบันการเงินรายย่อยจากการครอบคลุมต้นทุนค่าใช้จ่าย อันนำไปสู่การลดลงของอุปทานสินเชื่อแก่คนยากจน

8. บทบาทของรัฐบาลคือการวางนโยบายและกฎระเบียบที่อำนวยความสะดวก ให้อำนาจและสิทธิในการให้บริการทางการเงินแก่สถาบัน Microfinance

9. กองทุนเงินบริจาคควรมีบทบาทในการส่งเสริมเงินทุนภาคเอกชนไม่ใช่ไปแข่งขันกับภาคเอกชนกองทุนเงินบริจาคควรให้การสนับสนุนในช่วงเริ่มต้นเท่านั้น ทั้งนี้เพื่อที่จะทำให้สถาบันการเงินสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนภาคเอกชนอย่างเช่นเงินฝาก

10. อุปสรรคที่สำคัญคือปัญหาการขาดแคลนสถาบันการเงินและผู้จัดการที่แข็งแกร่งซึ่ง ผู้บริจาคควรมุ่งเน้นการสนับสนุนการสร้างสมรรถภาพของพวกเขา

11. Microfinance จะทำงานได้ดีที่สุดเมื่อมีการประเมินและเปิดเผยผลการดำเนินงาน รายงานเหล่านี้ไม่เพียงแต่ช่วยผู้มีส่วนได้เสียประเมินค่าใช้จ่ายและผลประโยชน์เท่านั้นแต่ยังเป็นการช่วยเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานMFIs

ต้องจัดทำรายงานที่ถูกต้องและสามารถเทียบเคียงผลการดำเนินงานทางการเงิน (เช่นการชำระคืนเงินกู้) กับผลการดำเนินงานทางสังคม (เช่นจำนวนและระดับความยากจนของลูกค้า)

ทั้งนี้การเงินอิสลามและ Microfinance ตั้งอยู่บนหลักพื้นฐานที่สอดคล้องกัน โดยการเงินตามหลักศาสนาอิสลามจะมุ่งเน้นการบูรณาการจริยธรรมคุณธรรมทางสังคมและปัจจัยทางศาสนาในการส่งเสริมความเสมอภาคและความเป็นธรรมเพื่อประโยชน์ของสังคมโดยรวมผ่านหลักการที่ส่งเสริมการแบ่งปันความเสี่ยง สิทธิส่วนบุคคลและสิทธิหน้าที่ภาระผูกพันตามกฎหมายหรือศีลธรรมในด้านทรัพย์สินและความศักดิ์สิทธิ์ของสัญญาถือเป็นส่วนหนึ่งของปัจจัยพื้นฐานของระบบการเงินอิสลาม ด้วยแนวคิดนี้จะเห็นได้ว่าองค์ประกอบของ Microfinance มีความสอดคล้องกับเป้าหมายหลักของการเงินอิสลาม ทั้งในส่วนของผู้ประกอบการผู้ให้การสนับสนุน(ผู้บริจาค) และการแบ่งปันความเสี่ยงอีกทั้งยังเชื่อว่าคนยากจนควรมีส่วนร่วมในกิจกรรมดังกล่าวระบบการเงินทั้งสองต่างมุ่งเน้นไปที่เป้าหมายเพื่อการพัฒนาสังคม

ในขณะที่มีมีข้อถกเถียงกันระหว่างนักวิชาการว่า Microfinance แบบทั่วไปมักจะไม่ได้ให้การช่วยเหลือและสามารถเข้าถึงคนยากจนที่แท้จริงได้อย่างทั่วถึงโดยเฉพาะกลุ่มคนยากจนในชนบท แม้ธนาคารจะมีมาตรการและบริการเพื่อคนยากจนแต่การจัดหมวดหมู่เรียงลำดับความยากจนเพื่อให้ความช่วยเหลือยังถือเป็นงานหนักที่กระทำได้ลำบาก ระบบการเงินฐานรากตามหลักอิสลาม (Islamic Microfinance) เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะช่วยแก้ไขปัญหาดังกล่าว การระบุถึงคุณลักษณะของคนยากจนที่เรียงลำดับจากคนที่ยากจนที่สุดเป็นเกณฑ์ของการมีสิทธิ์ในการรับซะกาต (Zakat)[7]อีกทั้งยังพบว่าระบบการเงินMicrofinance แบบทั่วไปส่วนมากมีการคิดอัตราค่าธรรมเนียมที่ค่อนข้างสูงหากมีการกู้ซ้ำเมื่อเปรียบเทียบกับอัตราที่ธนาคารพาณิชย์ทั่วไปกำหนดทั้งนี้เกิดจากการที่ธนาคารโดยทั่วไปมีความเห็นว่าการลงทุนในองค์กรขนาดเล็กให้ผลตอบแทนที่สูงมากเมื่อเทียบกับตัวเลขกำไรตามมาตรฐานของธนาคารและอัตราดอกเบี้ยมักจะขึ้นอยู่กับความยืดหยุ่นและการชำระหนี้ที่ตรงเวลา นอกจากนั้นอัตราดอกเบี้ยของรายย่อยจะค่อนข้างสูงเนื่องจากพวกเขานำมาซึ่งค่าใช้จ่ายในการบริหารที่สูงกว่าค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบ

ในกรณีของการเงินอิสลามยึดหลักการแบ่งปันความเสี่ยงและผลกำไรแทนการคิดอัตราดอกเบี้ยโดยมีการจัดตำแหน่งที่ชัดเจนระหว่างการทำกำไรของโครงการและต้นทุนของเงินทุนที่เพิ่มขึ้นในภายหลังจึงเป็นทางเลือกสำคัญที่สามารถแก้ไขปัญหาข้อบกพร่องของระบบ Microfinance แบบทั่วไปได้เป็นอย่างดีเพื่อการเข้าถึงและบรรลุเป้าหมายการลดความยากจนได้อย่างแท้จริง

3. แนวคิดพื้นฐานของ Islamic Microfinance ในการบรรเทาความยากจน

สำหรับอิสลามแล้วความยากจนเป็นสิ่งที่ต้องได้รับการเยียวยา หลายโองการจากอัลกุรอานได้เน้นย้ำถึงการให้ความสำคัญกับคนที่ยากจนขัดสนและเตือนถึงการไม่ดูแลคนที่ขาดแคลนปัจจัยการขจัดความยากจนเป็นเป้าหมายหลักของ

7 ซะกาตเป็นทรัพย์สินจำนวนหนึ่งที่ศาสนาอิสลามได้บัญญัติให้เจ้าของทรัพย์สินนั้นมีหน้าที่ต้องจ่ายให้แก่บุคคลซึ่งเป็นผู้มีสิทธิที่จะได้รับตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่ศาสนาอิสลามได้กำหนดไว้

การเงินอิสลามและ Microfinance การสร้างสถาบันการเงินที่สมบูรณ์แบบและมีประสิทธิภาพเพื่อคนยากจนจึงนับเป็นสิ่งที่ควรให้ความสำคัญนักวิชาการหลายคนเชื่อว่าการรวมเอาการเงินอิสลามแทรกในระบบการเงินแบบ Microfinance เป็นทางเลือกหนึ่งที่จะทำให้การดำเนินการมีประสิทธิภาพมากยิ่งขึ้น Abdul Rahim Abdul Rahman (2010) และ Chiara Segrado (2005) ได้ทำการศึกษางานวิจัยเกี่ยวกับเรื่องนี้โดยระบุว่าการใช้ตราสารการเงินอิสลาม (Mudarabah Musharakah และ Murabahah) ร่วมกับ Microfinance สามารถตอบสนองความต้องการในการแบ่งปันความเสี่ยงของผู้ประกอบการรายย่อยและเป็นช่องทางหนึ่งในการลดความยากจน ผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินของการเงินฐานรากแบบอิสลาม (Islamic Microfinance) ต้องอยู่บนพื้นฐานของสัญญาที่ถูกต้องตามหลักชะรีอะฮ์และเป็นปราศจากสิ่งที่ต้องห้ามดังต่อไปนี้

1.ต้องปราศจากจากริบา ริบาในสัญญาเงินกู้เกิดขึ้นเมื่อกำหนดให้ผู้กู้มีการชำระเงินส่วนเกินจากเงินกู้

2.ต้องเป็นปราศจากการาร์ การาร์หมายถึงความไม่แน่นอนและการหลอกลวง คัมภีร์อัลกุรอานได้มีข้อห้ามอย่างชัดเจนเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ก่อให้เกิดความไม่เป็นธรรม

อิสลามเป็นศาสนาที่มีลักษณะเด่นในการนำหลักปฏิบัติต่างๆ ผนวกเข้าไว้ในชีวิตประจำวัน นอกจากความศรัทธาเป็นหลักการสำคัญพื้นฐานของศาสนาที่มุสลิมจะต้องมีอยู่ประจำใจนอกจากนี้ Islamic Microfinance ยังสามารถใช้ประโยชน์จากหลักการกุศลของอิสลามซึ่งถือเป็นส่วนหนึ่งที่เกี่ยวข้องกับการบรรเทาความยากจน เช่นการให้ซะกาตวะกัฟและก็อดดุลฮาซันในการเป็นตัวกลางการแก้ปัญหาการเข้าถึงเงินทุนของคนยากจนได้เช่นกัน สามารถอธิบายได้ดังนี้

ซะกาต (Zakat) ตามความหมายในเชิงภาษาศาสตร์ หมายถึง การทำให้สะอาดบริสุทธิ์ ความจำเริญ หรือการพัฒนา ในขณะที่ความหมายทางชารีอะฮ์ (หนทางปฏิบัติ หรือ วิถีชีวิตที่คนมุสลิมต้องดำเนินตาม) หมายถึง อัตราส่วนที่แน่นอนที่ได้จากทรัพย์สินที่แน่นอนซึ่งบังคับให้จ่ายแก่บุคคลที่แน่นอนหาก (อับดุลเลาะ บารู, 2549, น. 91) เป็นหนึ่งในห้าหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม ซะกาตเป็นเครื่องมือหนึ่งในการโอนรายได้โดยตรงจากคนที่ร่ำรวยไปยังที่คนยากจน โดยเจตนาของการจ่ายซะกาต คือ การชำระจิตใจให้บริสุทธิ์จากความตระหนี่ ขี้เหนียว ซึ่งเป็นโรคที่เป็นภัยต่อความเจริญทางจิตใจของสังคมมนุษย์ ซะกาตจึงเป็นสิ่งชำระล้างสังคมให้บริสุทธิ์จากการขัดแย้งระหว่างคนมีกับคนจน นอกจากนี้สิ่งที่ยืนยันความสำคัญของซะกาตในฐานะที่เป็นหนึ่งในห้าหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลาม คือ ซะกาตมีการกล่าวถึงในอัลกุรอานควบคู่กับการละหมาด จำนวนหลายประโยค นั่นแสดงให้เห็นว่า เป็นบทบัญญัติที่มีความสำคัญยิ่ง เพราะละหมาดเป็นหลักปฏิบัติเพื่อพระเจ้า เป็นเสาหลักของศาสนา ในขณะที่ซะกาตเป็นหลักปฏิบัติเพื่อมนุษย์ (วรรณวดี พูลพอกสิน, 2010)

ซะกาตในรูปแบบของกองทุนมีบทบาทสำคัญในการใช้เป็นกลยุทธ์สำหรับการบรรเทาความยากจนในระยะยาว หากมีการเก็บรวบรวมและการจัดการกองทุนซะกาตอย่างถูกต้องจะสามารถนำเงินจำนวนนี้ไปใช้ในกิจกรรมการพัฒนาและการจัดสรรเงินทุน อีกทั้งยังสามารถใช้ทดแทนเงินช่วยเหลือจากต่างประเทศและลดภาระหนี้ของภาครัฐ

วะกัฟ (Waqf) เป็นการบริจาค ที่อยู่ในรูปของที่ดินและอาคารเพื่อวัตถุประสงค์ทางศาสนาหรือการกุศล อย่างไรก็ตามนักวิชาการบางส่วนยังอนุญาตให้รวมไปถึงหนังสือเครื่องจักรกลการเกษตรและหุ้นวะกัฟมีความยืดหยุ่นในเรื่องของผู้ที่ได้รับผลประโยชน์โดยไม่จำเป็นต้องเป็นชาวมุสลิมเท่านั้น

ก็อดดุลฮาซัน (Qard Hasan) หมายถึงเงินกู้ที่ได้รับจากผู้ให้กู้โดยไม่หวังผลตอบแทนใด ๆ สามารถใช้ก็อดดุลฮาซันเป็นกลไกหนึ่งในการจัดหาเงินทุนของ Islamic Microfinance โดยผู้กู้ไม่จำเป็นต้องมีหลักประกันใดๆ

บทที่ 4 การทบทวนวรรณกรรม

งานวิจัยในอดีตที่เกี่ยวข้องสามารถแยกออกเป็นสามกลุ่มคือ กลุ่มที่หนึ่ง งานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบของตัวกลางทางการเงิน (Financial intermediary) ต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ กลุ่มที่สอง งานวิจัยที่เปรียบเทียบระหว่างธนาคารทั่วไปกับธนาคารอิสลามในแง่มุมต่างๆ และกลุ่มที่สาม งานวิจัยที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเงินการธนาคารอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจมีทั้งที่เป็นในเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ นอกจากนี้เรายังทำการทบทวนวรรณกรรมเพื่อหาปัจจัยสำคัญที่กำหนดหรือส่งผลกระทบต่อความยากจนโดยเน้นไปที่ปัจจัยมหภาค

การพัฒนาภาคการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจ

การเติบโตและการพัฒนาทางเศรษฐกิจเป็นเป้าหมายหลักที่สำคัญของหลายประเทศมานานนับศตวรรษซึ่งแต่ละประเทศมีนโยบายและแนวทางการดำเนินนโยบายเพื่อบรรลุเป้าหมายที่แตกต่างกันออกไป ตลาดการเงินเป็นช่องทางหนึ่งที่นักเศรษฐศาสตร์ต่างให้ความสนใจและมีงานศึกษาเกี่ยวกับประเด็นความสัมพันธ์ของการพัฒนาทางด้านการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจในมุมมองต่างๆอย่างมากมาย

งานวิจัยเชิงประจักษ์ที่เกี่ยวข้องกับการพัฒนาทางการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สำคัญและเป็นที่สนใจแก่นักเศรษฐศาสตร์เริ่มต้นขึ้นเมื่อ 80 ปีที่ผ่านมาโดย Schumpeter (1934) ได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ “ทฤษฎีการพัฒนาเศรษฐกิจ” ซึ่งถือเป็นความพยายามขั้นแรกของ Schumpeterian ในการสร้างทฤษฎีและแนวความคิดที่ถูกต้องในการอธิบายวัฏจักรทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นจริง โดยกำหนดให้เหตุการณ์อย่างเช่นสงคราม การเปลี่ยนแปลงทางการเมืองและปัญหาทางด้านวัฒนธรรมหรือประเด็นทางด้านศาสนามีความสำคัญรองลงไป มุ่งเน้นการวิเคราะห์การพัฒนาเศรษฐกิจของโลกทุนนิยมโดยเฉพาะกระบวนการขององค์ประกอบทางเศรษฐกิจ (ดู Alin Croitoru, 2012) พบว่าตลาดการเงินมีบทบาทสำคัญในการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจที่แท้จริงผ่านช่องทางทางด้านการเงินระหว่างผู้ออมกับผู้กู้ซึ่งนับเป็นวิธีที่มีประสิทธิภาพและมีความสะดวกในการลงทุนด้วยการเพิ่มขึ้นของเงินลงทุน (การสะสมทุน) และประสิทธิภาพ Schumpeter ได้เสนอให้มีการสร้างเครื่องมือและผลิตภัณฑ์ทางการเงินใหม่ๆเพื่อเป็นการเปิดตลาดใหม่ของอุปทานโดยการผลัดเปลี่ยนมือของปัจจัยการผลิตส่งผลให้เกิดการเจริญเติบโตอย่างกว้างขวาง การพัฒนาใดๆของสังคมส่วนใหญ่ล้วนอาศัยการขับเคลื่อนด้วยปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจการพัฒนาทางการเงินจะสามารถสร้างการพัฒนาทางด้านเศรษฐกิจผ่านสองวิธี วิธีแรกคือการพัฒนาของตลาดการเงินในประเทศอาจเพิ่มประสิทธิภาพของการสะสมทุน ส่วนวิธีที่สองคือการพัฒนาตัวกลางทางการเงินอันนำไปสู่การเพิ่มอัตราการออมและทำให้อัตราการลงทุนเพิ่มขึ้นในที่สุด

อาจกล่าวได้ว่างานวิจัยของ Schumpeter นับเป็นงานวิจัยแรกที่เป็นต้นแบบและจุดประกายความรู้แก่นักเศรษฐศาสตร์โดยทั่วไปทางด้านแนวความคิดการพัฒนาทางการเงินเพื่อเป้าหมายการเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งในช่วงเวลาต่อมามีนักเศรษฐศาสตร์อีกจำนวนมากได้ทำการศึกษาต่อในประเด็นเดียวกันนี้ในหลากหลายกลุ่มตัวอย่างที่มีสภาพแวดล้อมปัจจัยพื้นฐานทางเศรษฐกิจและระดับการพัฒนาทางการเงินและเศรษฐกิจที่แตกต่างกันออกไป

ในช่วงปี 1960 กลุ่ม Keynesian ได้มีการอภิปรายทางวิชาการเกี่ยวกับการขัดแย้งด้านความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาภาคการเงินและการเจริญเติบโต โดยนักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากให้การสนับสนุนสมมติฐานที่ว่าการพัฒนาทางการเงินเป็นผลมาจากการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ในทางกลับกัน Gerschenkron (1962) ได้นำเสนอบทบาทของภาคธนาคารในบริบทของสิ่งที่เขาเรียกว่า "ความล้าหลังทางเศรษฐกิจ" ตามสมมติฐานของเขาการพัฒนาเศรษฐกิจในระดับประเทศมีจุดเริ่มต้นจากระดับการพัฒนาของอุตสาหกรรมที่เป็นตัวกำหนดบทบาทของภาคการธนาคารในประเทศ อังกฤษภาคอุตสาหกรรมมีความทันสมัยมากทำให้ภาคการเงินกลับกลายเป็นสิ่งที่ไม่จำเป็นเนื่องจากผู้ประกอบการมีความชำนาญเฉพาะ ต้องการทุนน้อยและใช้เงินลงทุนขนาดเล็กเยอรมนีเป็นประเทศที่เศรษฐกิจมีอุตสาหกรรมอยู่ในระดับปานกลางซึ่งต้องใช้เทคโนโลยีขั้นสูงและการลงทุนที่มีขนาดใหญ่ บทบาทของภาคธนาคารเป็นส่วนที่สนับสนุนทั้งทุนและการผลักดันผู้ประกอบการในกระบวนการอุตสาหกรรม ในกรณีของรัสเซียมีระดับอุตสาหกรรมที่ด้อยกว่าทั้งสองประเทศที่กล่าวมาก่อนหน้าจึงจำเป็นต้องมีภาคการเงินที่แข็งแกร่งและต้องได้รับการแทรกแซงช่วยเหลือจากรัฐบาลเนื่องจากอุตสาหกรรมต้องใช้ทุนที่มีขนาดใหญ่ทั้งนี้ Patrick (1966) มีแนวคิดสนับสนุน Gerschenkron แต่ได้ทำการศึกษาเน้นเฉพาะความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการพัฒนาทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

แนวคิดของ Patrick (1966) กล่าวว่า ความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสามารถนำไปสู่ความสัมพันธ์สองรูปแบบคือ Supply-leading หรือการพัฒนาทางการเงินจะทำให้เกิดความเจริญเติบโต และ Demand-following กล่าวคือ ความเจริญเติบโตจะทำให้เกิดการพัฒนาทางการเงินในกรณีของรูปแบบแรกภาคการเงินมีบทบาทที่สำคัญในการกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยการพัฒนาทางเศรษฐกิจจะกำหนดความต้องการใช้บริการทางการเงินการเจริญเติบโตของภาคการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมที่เพิ่มขึ้นอย่างรวดเร็วจะเพิ่มความต้องการเงินทุนจากภายนอกและมีความต้องการบริการการถ่ายโอนการออมให้กับภาคการลงทุนมากขึ้นสำหรับภาคการเงินในรูปแบบที่สอง อย่างไรก็ตามตัวกลางทางการเงินจะก่อให้เกิดการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยผ่านช่องทางเงินฝากออมทรัพย์ของผู้ออม (ภาคครัวเรือน) ที่มีขนาดเล็กซึ่งไม่เพียงพอต่อความต้องการเงินทุนที่ส่วนใหญ่จะเป็นนักลงทุนขนาดใหญ่ ในมุมมองของ Patrick การพัฒนาทางการเงินจะอยู่ในรูปแบบ Supply-leading ในช่วงแรกของการพัฒนาเศรษฐกิจและต่อมาจะค่อยๆเปลี่ยนบทบาทเป็น Demand-following โดยคาดว่าในขั้นแรกจะเริ่มต้นจากรูปแบบความต้องการเงินทุนเพื่อการเจริญเติบโตในประเทศกำลังพัฒนา ซึ่งการคาดหวังการเติบโตจากเงินทุนนั้นจะส่งผลต่อทั้งการเจริญเติบโตทางการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจที่สูงขึ้นตามไปด้วย

นักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่ต่างเห็นด้วยกับแนวคิดนี้เช่นเดียวกันกับ Rondo Cameron (1967) ที่ระบุว่าระบบการเงินอาจเป็นได้ทั้งสิ่งที่ชักนำการเจริญเติบโตและสิ่งที่เกิดขึ้นจากการเจริญเติบโต แต่เขาได้เน้นการศึกษาถึงบทบาทสำคัญของคุณภาพการให้บริการและประสิทธิภาพการทำงานของตัวกลางทางการเงินโดยเขาได้สรุปคุณสมบัติที่สำคัญของระบบการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งตัวกลางทางการเงินในรูปแบบของธนาคารไว้สามประการ *ประการแรก* ตัวกลางทางการเงินมีหน้าที่เป็นตัวขับเคลื่อนเพื่อเป็นช่องทางการส่งผ่านการเงินขนาดเล็กจากผู้ออมที่ไม่ชอบความเสี่ยงและผู้ประกอบการที่มีทักษะแต่ไม่ชอบความเสี่ยงซึ่งส่งผลให้มีเงินทุนส่วนเกินเพิ่มขึ้นในระบบการเงิน *ประการที่สอง* ตัวกลางทางการเงินมีหน้าที่เป็นสื่อกลางให้แรงจูงใจกับนักลงทุน โดยค่าใช้จ่ายจากการกู้ยืมเงินที่ลดลงจะสนับสนุนให้

ผู้ประกอบการที่มีความต้องการที่จะลงทุนขนาดใหญ่เกิดการลงทุนเพิ่มมากขึ้น *ประการที่สาม* การสร้างสถาบันการเงินเป็นไปเพื่อให้การจัดสรรเงินทุนมีประสิทธิภาพมากขึ้นการใช้เงินทุนจากหุ้น (ส่วนของเจ้าของ) ที่ไม่ก่อให้เกิดรายได้มักเริ่มต้นในช่วงแรกของอุตสาหกรรมเท่านั้นในที่สุดผู้ประกอบการจะเน้นบทบาทของธนาคารในการส่งเสริมความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีของธุรกิจ

Cameron ระบุว่านวัตกรรมส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากการเข้าถึงเงินทุนของธนาคาร ซึ่งสอดคล้องกับกรณีศึกษาเกี่ยวกับรายละเอียดของความสัมพันธ์ของเงินทุนและการเจริญเติบโตในกระบวนการอุตสาหกรรมที่ประสบความสำเร็จในอังกฤษ สกอตแลนด์ฝรั่งเศสเบลเยียมเยอรมนีรัสเซีย และญี่ปุ่นในศตวรรษที่ 19 เมื่อนำผลการศึกษามาศึกษาเปรียบเทียบกันพบว่ากรณีศึกษาเหล่านี้มีจุดสำคัญบางลักษณะคล้ายคลึงและมีความแตกต่างกัน เช่นในอังกฤษรัฐบาลจะระมัดระวังอย่างมากในการช่วยให้ภาคการเงินมีบทบาทในการส่งเสริมการเจริญเติบโต แต่เนื่องจากการบริหารและกฎหมายที่หละหลวมหลวมการสร้างนวัตกรรมทางการเงิน (เปิดเสรีทางการเงิน) และการพัฒนาทางการเงินที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็วจนไม่สามารถยับยั้งได้จึงไม่เป็นไปตามเป้าหมายส่วนในสกอตแลนด์ นโยบายการเปิดเสรีและการแข่งขันของธนาคารได้รับความนิยมเป็นอย่างมาก การพัฒนานวัตกรรมทางการเงินเช่นระบบเครดิตเงินสดและการมีส่วนร่วมโดยตรงในอุตสาหกรรม ส่งเสริมให้อุตสาหกรรมการเงินและธนาคารในสกอตแลนด์มีความโดดเด่นมากยิ่งขึ้น ดังนั้นนวัตกรรมทางการเงินเหล่านี้จึงมีส่วนสำคัญต่อการพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างมีนัยสำคัญ

นอกจากนี้การพัฒนาระบบการศึกษามีส่วนอย่างยิ่งที่จะทำให้กระบวนการของการพัฒนาอุตสาหกรรมและอัตราการเจริญเติบโตเป็นไปอย่างยั่งยืน ในประเทศฝรั่งเศสระบบธนาคารพัฒนาไม่เพียงพอทำให้ขัดขวางการเติบโตของอุตสาหกรรม ในช่วงครึ่งแรกของศตวรรษที่ 19 Cameron (1961) and Gershchekron ตั้งข้อสังเกตถึงการพัฒนาเศรษฐกิจในฝรั่งเศสที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อ Mobilier ข้อจำกัด ในปริมาณสินเชื่อที่มีจำนวนน้อยเกินไปและความหลากหลายทางการเงินที่มีไม่เพียงพอของธนาคารอีกทั้งการผูกขาดตำแหน่งของ Banque de France ที่ถือเป็นจุดอ่อนด้านความเชี่ยวชาญเฉพาะของสถาบันการเงินซึ่งเป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนาเศรษฐกิจให้เกิดขึ้นอย่างมีประสิทธิภาพ แม้ว่าในช่วงครึ่งหลังของศตวรรษได้มีการปฏิรูปทางการเงินในบางส่วนแต่อย่างไรก็ตามยังคงมีข้อจำกัดจำนวนมากคงเหลืออยู่

ภายหลังสงครามโลกครั้งที่ 2 ญี่ปุ่นสร้างระบบการเงินที่กระตุ้นการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ธนาคารมีความสัมพันธ์ใกล้ชิดกับอุตสาหกรรมและมีส่วนร่วมเป็นหลักในการระดมทุนเพื่อการลงทุนคงทั้งในระยะยาวและเงินทุนหมุนเวียน เป็นกรณีศึกษาหนึ่งที่เชื่อมโยงกับแนวคิดของ Patrick โดยระบบการธนาคารของญี่ปุ่นเป็นแบบ "Supply-leading" ในขณะที่กรณีศึกษาการพัฒนาทางการเงินของฝรั่งเศสซึ่งถูกยับยั้งโดยนโยบายที่ผิดพลาด และในประเทศอังกฤษซึ่งนโยบายไม่เหมาะสมไม่สามารถนำไปสู่การพัฒนาและนวัตกรรมทางการเงินอย่างรวดเร็ว ทั้งสองประเทศจัดอยู่ในรูปแบบ "Demand-following"

จากการศึกษาก่อนหน้าที่เป็นไปในเชิงทฤษฎีและไม่มีข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ยืนยันถึงความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจ Goldsmith (1969) เป็นคนแรกที่ทำการศึกษาเชิงประจักษ์เกี่ยวกับความสัมพันธ์อย่างมีนัยสำคัญของเงินทุนและการเจริญเติบโตโดยการทดสอบแบบข้ามประเทศ (cross-country) ผล

การศึกษาพบว่าตัวกลางทางการเงินมีผลกระทบในเชิงบวกต่อการเจริญเติบโตซึ่งเป็นเพราะการเพิ่มทั้งประสิทธิภาพและปริมาณของการลงทุน อย่างไรก็ตามงานวิจัยของ Goldsmith ยังไม่มีหลักฐานทางทฤษฎีที่จะสามารถอธิบายคำถามที่ว่า "อะไรทำให้เกิดขั้นตอนของกระบวนการพัฒนา" ได้เพียงพอ

การศึกษาของ Gerschenkron, Patrick, Cameron และ Goldsmith ส่งผลให้เกิดการอภิปรายทางวิชาการอย่างต่อเนื่องเพราะมีผลต่อผู้กำหนดนโยบายในการพัฒนาประเทศรวมถึงประเทศที่พัฒนาแล้ว อย่างไรก็ตามหลักฐานเชิงประจักษ์สำหรับความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจยังคงไม่ละเอียดมากพอ จึงทำให้นักเศรษฐศาสตร์สนใจทำการศึกษาในประเด็นดังกล่าวเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่อง

Gregorio and Guidotti (1995) ได้ทำการศึกษาตัวอย่างจาก 98 ประเทศในช่วงปี 1960-1985 โดยพวกเขาสรุปว่าการพัฒนาทางการเงินมีผลกระทบในเชิงบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยระดับของผลกระทบขึ้นอยู่กับภูมิภาค ระยะเวลา และระดับรายได้ ผลกระทบในเชิงบวกมีนัยสำคัญโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศที่มีรายได้ปานกลางถึงต่ำ ในขณะที่ผลกระทบของตัวกลางทางการเงินต่อการเจริญเติบโตส่วนใหญ่มีประสิทธิภาพมากกว่าปริมาณของเงินลงทุน นอกจากนี้พวกเขายังได้ตรวจสอบความเชื่อมโยงระหว่างตัวกลางทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของสิบสองประเทศในลาตินอเมริกาในช่วงปี 1950-1985 ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงลบเนื่องจากการเปิดเสรีทางการเงินในช่วงปี 1970 และ 1980 ภายใต้กฎระเบียบที่ไม่เพียงพอ

McKinnon (1973) และ Shaw (1973) ถือเป็นสองคนแรกที่อธิบายแนวความคิดของการปราบปรามทางการเงิน ระบบการเงินที่มีประสิทธิภาพสามารถบรรลุเป้าหมายการเจริญเติบโตและการพัฒนาผ่านการจัดสรรเงินทุนที่มีประสิทธิภาพ พวกเขายืนยันว่าการพัฒนาทางการเงินส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจนอกจากนี้ McKinnon และ Shaw ระบุว่าในอดีตหลายประเทศโดยเฉพาะอย่างยิ่งประเทศที่การแข่งขันในภาคการเงินถูกแทรกแซงและกำหนดกฎระเบียบนโยบายจากรัฐบาลจะมีการพัฒนาที่เป็นไปอย่างจำกัด ซึ่งการแทรกแซงนั้นล้วนเป็นอุปสรรคต่อทั้งการออมและการลงทุน เนื่องจากอัตราผลตอบแทนที่ต่ำกว่าระบบตลาดแข่งขันสมบูรณ์ ทำให้ตัวกลางทางการเงินทำงานได้อย่างไม่เต็มศักยภาพ และไม่สามารถเป็นช่องทางการส่งผ่านเงินออมไปสู่การลงทุนได้อย่างมีประสิทธิภาพ จึงเป็นการขัดขวางการพัฒนาของระบบเศรษฐกิจโดยรวม Mckinnon และ Shaw จึงได้สนับสนุนให้เปิดเสรีทางการเงินเพื่อการไหลของเงินเป็นไปตามอัตราดอกเบี้ยที่สูงกว่าแทนการแทรกแซงของรัฐบาล

McKinnon (1973) ให้ความเห็นว่าความไม่แน่นอนทางการเงินสามารถทำร้ายประชาชนทั้งทางตรงและทางอ้อม โดยทางตรงมันจะส่งผลกระทบต่อประชากรที่ยากจนมากกว่าเมื่อเทียบกับคนรวยเพราะพวกเขาไม่สามารถที่กระจายความเสี่ยงของพวกเขาโดยการลงทุนในธนาคารต่างประเทศ อีกทั้งพวกเขายังมีอำนาจการเจรจาต่อรองที่น้อยกว่า ในทางอ้อมความไม่มีเสถียรภาพของระบบการเงินจะส่งผลกระทบทางลบโดยผ่านช่องทางของการเจริญเติบโตเนื่องจากการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เพิ่มขึ้นจะนำมาซึ่งความแตกต่างทางรายได้ที่มากขึ้น McKinnon กล่าวว่าภาคการเงินสามารถเพิ่มปริมาณของเงินฝากออมทรัพย์เช่นเดียวกับปริมาณและคุณภาพของการลงทุน วิธีการนี้มักจะถูกรวมอยู่ในการวิเคราะห์เชิงประจักษ์แต่ไม่สามารถอธิบายถึงการเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องของอัตราการเจริญเติบโตของเศรษฐกิจได้ ความกังวลเกี่ยวกับเศรษฐกิจมห

ภาคและจุลภาคเป็นสาเหตุทำให้เกิดผลการวิจัยเชิงประจักษ์เพิ่มขึ้น คำตอบที่ทฤษฎีทางเศรษฐศาสตร์มีต่อคำถามเหล่านี้ได้ถูกอธิบายไว้ในปี 1990 โดยเน้นบทบาทของการพัฒนาทางการเงินในการสร้างการเติบโตอย่างยั่งยืนผ่านผลกระทบภายนอกเกี่ยวกับประสิทธิภาพการลงทุนรวม นักเขียนบางคนได้พัฒนากรอบการทำงานสำหรับผลกระทบภายนอกเชิงลบระหว่างภาคการเงินและภาคเศรษฐกิจจริง งานวิจัยเชิงประจักษ์ส่วนมากสนับสนุนมุมมองที่ว่า "การเงินเป็นสิ่งส่งเสริมการเจริญเติบโต" อย่างไรก็ตามผลการศึกษาส่วนใหญ่พบว่าการวิเคราะห์เชิงอนุกรมเวลามีความชัดเจนของคำตอบน้อยกว่าการวิเคราะห์แบบ cross-section ในส่วนของข้อสรุปงานวิจัยส่วนใหญ่อธิบายว่าการเงินก่อให้เกิดการเจริญเติบโตในระยะแรกของการพัฒนาทางเศรษฐกิจแต่มีผลกลับกันในระดับการเจริญเติบโตที่เพิ่มสูงขึ้น

ทั้งนี้ยังพบว่ามีงานวิจัยอีกจำนวนมากที่ระบุว่าการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันแบบสองทิศทาง อย่างไรก็ตามบทบาทของการเงินระหว่างประเทศในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจยังคงเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันมาก การศึกษาของ Jung (1986) ได้พบว่าในประเทศที่กำลังพัฒนา การพัฒนาทางการเงินเกิดจากการเติบโตทางเศรษฐกิจ ในขณะที่ในประเทศที่พัฒนาแล้วการเติบโตทางเศรษฐกิจเกิดจากการพัฒนาทางการเงิน

ในทำนองเดียวกันการใช้รูปแบบการเจริญเติบโตภายนอกโดย Pagano (1993) พบว่าตัวกลางทางการเงินมีผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในเชิงบวกโดยทำหน้าที่ในส่วนของช่องทางที่จะช่วยให้ลดต้นทุนในการลงทุนหรือการผลิตส่วนเพิ่มของการลงทุนทางสังคม ในประเด็นนี้Roubini and Sala-i-Martin (1992) ได้ทำการศึกษาพฤติกรรมของรัฐบาลและการพัฒนาทางการเงินเพื่อพัฒนารูปแบบในการปราบปรามซึ่งสามารถเป็นเครื่องมือทางการเงินที่รัฐบาลอาจใช้ในการขยายฐานภาษี ดังนั้นการปราบปรามทางการเงินที่มีอัตราผลตอบแทนที่สูงขึ้นจะครอบคลุมเงินทุนเพื่อการใช้จ่ายของรัฐบาล

จากที่ Schumpeter (1934) ได้ให้ข้อสรุปว่า "การให้บริการ การระดมเงินฝากออมทรัพย์ การประเมินโครงการและการจัดการความเสี่ยงโดยตัวกลางทางการเงิน การตรวจสอบผู้จัดการและการอำนวยความสะดวกในธุรกรรมมีความจำเป็นต่อการพัฒนาเพื่อเพิ่มนวัตกรรมทางเทคโนโลยีใหม่และการพัฒนาเศรษฐกิจ" King and Levine (1993a) จึงได้ทำการทดสอบเชิงเหตุผลต่อตรรกะที่อยู่เบื้องหลังข้อสรุปนี้ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมา โดยใช้ตัวอย่างของ 80 ประเทศในช่วงปี 1960-1989 ด้วยวิธี OLS cross – country เพื่อหาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยใช้สี่ตัวแปร นั่นคือ ความลึกทางการเงินความสำคัญของสถาบันการเงินเฉพาะ สัดส่วนของสินเชื่อที่จัดสรรให้กับภาคเอกชน และอัตราส่วนของการขอสินเชื่อในภาคเอกชนที่ไม่ใช่สถาบันการเงิน เพื่อมาเป็น proxy ของการพัฒนาทางการเงิน ในทางกลับกันค่าเฉลี่ย GDP ต่อทุนระยะยาวที่แท้จริง อัตราการสะสมทุนทางกายภาพ อัตราส่วนของการลงทุนในประเทศต่อ GDP และตัวชี้วัดการเพิ่มขึ้นของการผลิตและประสิทธิภาพในการจัดสรรทุนทางกายภาพซึ่งเป็นหลักสำคัญของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในด้านอื่น ๆ ได้ถูกนำมาใช้เป็น proxy ของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาพบความสัมพันธ์เชิงบวกที่ชัดเจนระหว่างระดับของการพัฒนาทางการเงินที่สูงขึ้นและเร็วขึ้นกับอัตราการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคต นอกจากนี้ King and Levine (1993b) ยังได้ใช้ตัวอย่างเดียวกันในช่วงเวลาเดียวกันเพื่อศึกษาวิธีที่ระบบการเงินจะมีอิทธิพลส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว โดยมีข้อสรุปว่ากิจกรรมของ

ผู้ประกอบการที่จะนำไปสู่การปรับปรุงการผลิตและนโยบายของรัฐบาลที่มีต่อระบบการเงินมีผลกระทบเชิงสาเหตุที่สำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว

ผลการศึกษานี้กลายเป็นที่มาของการโต้แย้งเชิงประจักษ์มากกว่าความต้องการที่จะแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นอกจากนี้การศึกษาจำนวนมากได้แสดงให้เห็นว่ามีความสัมพันธ์ระหว่างการเงินกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ Jayaratne และ Strathan (1996) ยืนยันว่าการพัฒนาทางการเงินส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในเชิงบวก กรณีศึกษาการปรับปรุงในด้านคุณภาพของสินเชื่อที่ธนาคารใช้และการปฏิรูปกฎระเบียบธนาคารในสหรัฐอเมริกาเป็นที่ยอมรับว่าทำให้ GDP ที่แท้จริงต่อหัวเพิ่มขึ้นอย่างมาก ผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของการปฏิรูปในระบบการเงินนี้เป็นผลมาจากการปรับปรุงคุณภาพของสินเชื่อ ไม่ได้เกิดขึ้นจากการเพิ่มขึ้นของปริมาณการปล่อยสินเชื่อของธนาคาร

อย่างไรก็ตาม นักวิจัยหลายท่านที่ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางการเงินกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจพบว่าการศึกษาก่อนหน้านี้มีข้อบกพร่องในด้านการละเลยการกำหนดตัวแปรการเจริญเติบโตด้านอื่น ๆ เช่น ระดับของการลงทุนที่แท้จริงรวมทั้งแรงงานและการเติบโตของการส่งออก ดังนั้นการค้นพบเหล่านี้จึงมีแนวโน้มที่จะเกิดการ bias ในช่วงต้นอันเนื่องมาจากตัวแปรที่ไม่ครบถ้วน (ดูOdedokun, 1996)

Odedokun (1996) จึงได้ทำการวิเคราะห์เศรษฐกิจและการพัฒนาทางการเงินของประเทศกำลังพัฒนาหลายประเทศในช่วงเวลาตั้งแต่ปี 1960-1980 Odedokun ยืนยันว่าการพัฒนาทางการเงินมีบทบาทเป็นแบบ Supply-leading ในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การศึกษาของเขาเขาสรุปว่าตัวกลางทางการเงินส่งเสริมการเจริญเติบโตของประเทศประมาณ 85% นอกจากนี้ในการพัฒนาทางการเงินยังมีความสัมพันธ์เชิงบวกเพิ่มขึ้นอย่างต่อเนื่องและมีนัยสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากกว่าตัวแปรอื่น ๆ อย่างไรก็ตามผลอนุกรมเวลาของเขาไม่ได้มีการทดสอบผลกระทบเชิงสาเหตุแบบสองทิศทาง

เพื่อให้ได้ผลการศึกษาที่ชัดเจนและแตกต่างจากงานวิจัยที่ผ่าน Rajan และ Zingales (1998) จึงยายามที่จะศึกษาผลกระทบของการพัฒนาทางการเงินต่อการเจริญเติบโตเฉพาะอุตสาหกรรมโดยการศึกษาแบบข้ามประเทศและข้ามอุตสาหกรรม โดยมีสมมติฐานหลักคือ "อุตสาหกรรมที่ขึ้นอยู่กับการจัดหาเงินทุนจากภายนอกที่มีมากขึ้นจะมีอัตราการเติบโตค่อนข้างสูงในประเทศที่มีตลาดการเงินที่พัฒนามากกว่า" ผลการศึกษายืนยันว่าการพัฒนาทางการเงินจะช่วยเพิ่มการเจริญเติบโตในทางอ้อม เช่นเดียวกันกับ Demirgue-Kunt และ Maksimovic (1998) ที่ได้ศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยดำเนินการศึกษาระดับบริษัท ใช้ข้อมูลตั้งแต่ปี 1983 ถึงปี 1991 จาก 30 ประเทศ (ทั้งประเทศพัฒนาและกำลังพัฒนา) การศึกษาครั้งนี้แสดงให้เห็นว่าระบบการเงินและการพัฒนาระบบกฎหมายกระตุ้นการเจริญเติบโต พวกเขามีมุมมองว่าการลงทุนในตลาดหุ้นถือเป็นข้อบ่งชี้ของการพัฒนาระบบการเงินในขณะที่บริษัทในประเทศที่ปฏิบัติตามกฎระเบียบและข้อบังคับ มีการเข้าถึงตลาดทุนและระบบสถาบันการเงินจะช่วยเพิ่มการเจริญเติบโตของบริษัทเหล่านี้ พวกเขาได้สรุปว่าการพัฒนาทางการเงินเป็นสิ่งกระตุ้นการเจริญเติบโต นอกจากนี้งานวิจัยของ La Porta

et al. (1998) ยังแสดงให้เห็นว่าความแตกต่างในระบบกฎหมายของแต่ละประเทศเป็นส่วนหนึ่งที่ส่งผลกระทบต่อระดับของการพัฒนาทางการเงินซึ่งมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

ทั้งนี้ ผลการศึกษาที่กล่าวมาสอดคล้องกับงานวิจัยของ Levine (1998) ที่ใช้ตัวอย่างของ 43 ประเทศในช่วงปี 1976 ถึงปี 1993 ศึกษาความสัมพันธ์ทางสถิติอย่างมีนัยสำคัญระหว่างการพัฒนาของภาคธนาคารและอัตราของการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว การวิเคราะห์ของเขาได้สังเกตเห็นผลกระทบของสภาพแวดล้อมทางกฎหมาต่อการเปลี่ยนแปลงระดับการพัฒนาด้านการธนาคารระหว่างประเทศที่แตกต่างกันสามารถอธิบายได้ด้วยความแตกต่างในสิทธิของเจ้าหนี้และการขาดประสิทธิภาพในการทำงานของภาคการเงิน การศึกษาข้อมูลอนุกรมเวลาเชิงประจักษ์ที่หลากหลายและข้อมูลข้ามประเทศเผยให้เห็นการเชื่อมโยงในเชิงบวกที่แข็งแกร่งระหว่างการพัฒนาภาคการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว สอด นอกจากนี้ Levine andZervos (1998) ยังพบว่าหลังการควบคุมปัจจัยทางเศรษฐกิจและการเมืองการพัฒนาธนาคารและการเติบโตของตลาดหุ้นเป็นผลกระทบเชิงบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในอนาคตผ่านการสะสมทุนและการผลิตที่เพิ่มขึ้น

การศึกษาของ Levine et al. (2000) ได้เปลี่ยนโฉมหน้าของการโต้แย้งเกี่ยวกับความสัมพันธ์ระหว่างตัวกลางทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ งานวิจัยนี้ถือเป็นงานวิจัยแรกที่ทำการศึกษาเกี่ยวกับความสัมพันธ์ซึ่งกันและกัน (เชิงเหตุและผล) เพื่อจะตอบคำถามของในแต่ละประเทศว่าหากมีการพัฒนาตัวกลางทางการเงินมากขึ้นจะทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจเร็วขึ้นหรือไม่ โดยใช้ข้อมูลของ 71 ประเทศทั่วโลก ผ่านวิธีการศึกษาด้านความสัมพันธ์สองวิธีคือ pure cross-sectional estimator และ difference dynamic panel estimator ผลการศึกษาออกมาในรูปแบบเดียวกัน สรุปได้ว่าการพัฒนาตัวกลางทางการเงินส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจเศรษฐกิจของแต่ละประเทศอย่างมีนัยสำคัญ

ผู้วิจัยได้ทำการศึกษาต่ออีกว่าความแตกต่างระหว่างสิทธิตามกฎหมายของเจ้าหนี้ที่มีประสิทธิภาพ การบังคับใช้สัญญา และระบบบัญชีระหว่างประเทศที่มีมาตรฐานจะสามารถอธิบายความแตกต่างในระดับของการพัฒนาตัวกลางทางการเงินระหว่างประเทศได้หรือไม่ ผลการศึกษาพบว่าประเทศที่มีกฎหมายที่ให้ความสำคัญแก่ผู้ถือหุ้นบุริมสิทธิ์มีสิทธิเรียกร้องต่อบริษัทได้อย่างเต็มที่ มีกฎระเบียบที่ใช้บังคับดูแลสัญญาโดยทั่วไปรวมถึงสัญญาของรัฐบาลที่เคร่งครัด และมีมาตรฐานการบัญชีที่มีคุณภาพสูง มีแนวโน้มที่จะมีการพัฒนาตัวกลางทางการเงินที่ดีขึ้น

ช่วงเวลาต่อมา Beck et al. (2000) ได้ทำการศึกษาเพิ่มเติมเพื่อตรวจสอบช่องทางที่จะทำให้การพัฒนาตัวกลางทางการเงินมีผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลจาก 77 ประเทศในช่วงปี 1960 ถึงปี 1995 โดยศึกษาถึงความสัมพันธ์ของระดับการพัฒนาตัวกลางทางการเงินกับ (i) การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ (ii) การเจริญเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวม (iii) การสะสมทุนทางกายภาพและ (iv) อัตราเงินฝากออมทรัพย์ส่วนบุคคล ผลการวิจัยยืนยันว่าพบความสัมพันธ์ในเชิงบวกระหว่างการพัฒนาตัวกลางทางการเงินเจริญเติบโตของ GDP และการเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งเป็นความสัมพันธ์ที่มีประสิทธิภาพเนื่องจากไม่ได้เกิดจากการ bias ของข้อมูลแต่เป็นการใช้วิธีการประมาณค่าที่แตกต่างกันของชุดข้อมูลและตัวชี้วัดของการพัฒนาทางการเงิน อย่างไรก็ตามผลการศึกษาพบความสัมพันธ์ที่คลุมเครือระหว่างการพัฒนาตัวกลางทางการเงินและการเจริญเติบโตทั้งทางกายภาพทุนและอัตราเงินฝากออมทรัพย์ส่วน

บุคคล ในขณะที่มีแนวโน้มที่จะมีการเชื่อมโยงระหว่างการพัฒนาในเชิงบวกของทั้งตัวกลางทางการเงินการสะสมทุนทางกายภาพ และอัตราเงินฝากออมทรัพย์ส่วนบุคคล โดยสรุปได้ว่าการทำงานของตัวกลางทางการเงินในการปรับปรุงการจัดสรรทรัพยากรและเร่งการเจริญเติบโตของผลิตภาพการผลิตรวมนั้นมีผลกระทบในเชิงบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาว

ในการศึกษาประเด็นการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เกิดจากการพัฒนาทางการเงิน Favara (2003) ได้ทำการวิเคราะห์ตัวอย่างจาก 85 ประเทศในช่วงปี 1960-1998 โดยศึกษาประเด็นทิศทางของ causality ระหว่างการพัฒนาทางการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจซึ่งไม่มีรูปแบบที่ชัดเจนว่าจะนำไปใช้กับประเทศที่แตกต่างกันโดยเฉพาะอย่างยิ่งระดับของการพัฒนาทางเศรษฐกิจหรือคุณสมบัติของสถาบันการเงินได้หรือไม่ ซึ่งงานวิจัยที่ทำการวิเคราะห์การเปลี่ยนผ่านระหว่างประเทศมีจำนวนน้อยและให้ผลที่ขัดแย้งกันเช่น งานวิจัยของ Koivu (2002) ที่ได้ทำการวิเคราะห์การเปลี่ยนแปลงใน 25 ประเทศจากปี 1993 - 2000 และชี้ให้เห็นว่าภาคการธนาคารที่มีขนาดใหญ่จะส่งผลทำให้เกิดความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจมากขึ้น ในขณะที่ Dawson (2003) ที่ทำการวิเคราะห์ในตัวอย่างการเปลี่ยนผ่านของ 13 ประเทศในยุโรปกลางและตะวันออกกลับพบว่าการพัฒนาทางการเงินไม่ได้มีนัยสำคัญต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การตรวจสอบพบว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจในประเทศเหล่านี้ไม่ได้ถูกจำกัดโดยภาคการเงินที่ด้อยพัฒนา รวมไปถึงงานวิจัยของ Neimke (2003) ที่ได้พิสูจน์ว่าในช่วงการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาทางการเงินมีผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านการลงทุนที่เพิ่มขึ้นและผลิตภาพการผลิตรวมซึ่งมีสองช่องทางหลักของการส่งผ่าน อย่างไรก็ตาม Mehl et al. (2005) ไม่ได้ยืนยันว่าการพัฒนาทางการเงินทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจในเชิงบวกสำหรับ 9 ประเทศในยุโรปตะวันออกเฉียงใต้ นอกจากนี้ความสัมพันธ์ระหว่างตัวกลางทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจยังเป็นลบเนื่องจากสภาพแวดล้อมทางการเงินมีคุณภาพที่ต่ำกว่าการขยายตัวและการมีประสิทธิภาพของตัวกลางทางการเงินไม่ได้ส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโต ตรงข้ามกันกับงานวิจัยของ Cojocaru et al. (2011) ที่ทำการวิเคราะห์ตัวอย่างของประเทศสังคมนิยมในอดีตให้ข้อสรุปที่ว่าสินเชื่อที่ให้กับภาคเอกชนมีผลกระทบในเชิงบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยไม่รวมระยะเวลาที่มีอัตราเงินเฟ้อสูง

การศึกษาดังกล่าวยืนยันโดย Al-Yousif (2002) โดยสรุปว่าความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจแตกต่างกันสำหรับแต่ละประเทศเพราะแต่ละประเทศมีนโยบายเศรษฐกิจที่เฉพาะเจาะจงซึ่งจะประสบความสำเร็จขึ้นอยู่กับประสิทธิภาพของสถาบันในการดำเนินการตามนโยบายเศรษฐกิจเหล่านั้น นอกจากนี้การศึกษาที่แตกต่างกันยังครอบคลุมระยะเวลาที่แตกต่างกันเช่นเดียวกับการใช้วิธีการวิจัยที่แตกต่างกัน ดังนั้นความเห็นของ Luintel and Khan (1999) ที่ว่าจนถึงขณะนี้ยังไม่มีความเห็นเป็นเอกฉันท์เกี่ยวกับบทบาทของการพัฒนาทางการเงินในกระบวนการของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจจึงได้รับการยืนยันอย่างชัดเจน

อย่างไรก็ตามแม้มีข้อขัดแย้งจากการศึกษาเชิงประจักษ์ในข้างต้น Levine and Beck (2004) ก็ยังยืนยันถึงผลการศึกษาของพวกเขาก่อนหน้านี้ โดยสรุปได้ว่ามันเป็นเรื่องยากที่จะระบุความแม่นยำของระบบการเงินที่เกี่ยวข้องส่วนใหญ่กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ พวกเขายังกล่าวอีกว่าอุตสาหกรรมที่ประกอบด้วยบริษัทขนาดเล็กจะเติบโตได้เร็วขึ้นในประเทศที่มีภาคการเงินที่มีการพัฒนาดีกว่า สะท้อนให้เห็นความจริงที่ว่าบริษัทขนาดเล็กโดยทั่วไปต้องเผชิญกับ

อุปสรรคมากกว่าการระดมเงินทุนของบริษัทขนาดใหญ่และทำให้การพัฒนาทางการเงินมีความสำคัญสำหรับการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมที่มีบริษัทขนาดเล็กเป็นองค์ประกอบส่วนใหญ่ ด้วยเหตุนี้ Hshin-Yu Liang and Alan Reichert (2006) จึงได้ทำการศึกษาโดยใช้ Odedokun's Model วิเคราะห์ร่วมกับ Granger เพื่อทดสอบความสัมพันธ์ของการพัฒนาภาคการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษามีลักษณะตรงกับข้อสมมติฐานและผลงานวิจัยก่อนหน้า นั่นคือความสัมพันธ์ดังกล่าวสนับสนุนสมมติฐาน "supply-leading" หรืออุปทานนำตลาดค่อนข้างมาก โดยในส่วนของภาคการเงินมีบทบาทที่สำคัญในการกระตุ้นการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ความสัมพันธ์ดังกล่าวอาจสะท้อนให้เห็นถึงบทบาทที่เปลี่ยนแปลงการพัฒนาภาคการเงินในกระบวนการพัฒนาเศรษฐกิจและจากการทดสอบด้วย Granger ในบางจุดของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นแรงผลักดันไปสู่ความสัมพันธ์แบบ"demand following" ที่เพิ่มขึ้นในขณะที่การเติบโตทางเศรษฐกิจจะนำไปสู่รายได้ที่สูงขึ้นและระดับการศึกษาที่จะสร้างความต้องการมากทางการเงินที่มีความซับซ้อนมากขึ้น และบริการบริหารความเสี่ยง การศึกษามีความสำคัญสำหรับนโยบายทางการเงินที่มีประสิทธิภาพในการส่งผลกระทบต่อโครงสร้างของระบบการเงิน ในขณะเดียวกัน Hao (2006) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างตัวกลางทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจโดยใช้ข้อมูลเฉพาะจากประเทศจีน การศึกษาที่มุ่งเน้นการปฏิรูประยะเวลาในปี 1978 โดยใช้ข้อมูลระดับจังหวัด (28 จังหวัด) ในช่วงปี 1985 ปี 1999 พบว่าตัวกลางทางการเงินมีผลกระทบเชิงสาเหตุและผลกระทบในเชิงบวกต่อการเติบโต โดยการพัฒนาตัวกลางทางการเงินของจีนมีส่วนช่วยในการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างรวดเร็ว โดยเฉพาะอย่างยิ่งการพัฒนาผ่านช่องทางของการส่งเสริมการผลิต ช่องทางการระดมเงินฝากออมทรัพย์ของภาคครัวเรือน รวมถึงการจัดสรรงบประมาณ และการทดแทนเงินให้สินเชื่อของรัฐ อย่างไรก็ตามการศึกษาแสดงให้เห็นว่าธนาคารในฐานะที่เป็นตัวบ่งชี้ของการพัฒนาทางการเงินอย่างมีนัยสำคัญ แต่ผู้วิจัยยังพบหลักฐานที่แสดงว่าทรัพยากรทางการเงินของจีนได้รับการจัดสรรโดยตัวกลางทางการเงิน การปฏิรูปภาคการเงินในปี 1978 จึงมีเป้าหมายในการแก้ไขการจัดสรรนี้ การเปลี่ยนแปลงขั้นพื้นฐานของวิธีการจัดสรรทรัพยากรจากการจัดสรรงบประมาณของรัฐในการให้สินเชื่อเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพของการใช้ทุนและส่งเสริมการเจริญเติบโต ทั้งนี้ปรากฏว่าเกิดจากการบิดเบือนแรงจูงใจโดยกระบวนการทางการเมืองที่รัฐบาลดำเนินการไม่ดี

นักเศรษฐศาสตร์เชื่อว่าบทบาทที่สำคัญที่สุดของภาคการเงินในการอำนวยความสะดวกในการเจริญเติบโตคือการลดข้อมูลการบังคับใช้และต้นทุนการทำธุรกรรม Levine (2004) ระบุและสรุปห้าฟังก์ชั่นที่สำคัญที่ระบบการเงินอำนวยความสะดวกในการเจริญเติบโตได้อย่างมีประสิทธิภาพ มีข้อสรุปทั่วไปว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างยั่งยืนคือต้องมีสภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีเสถียรภาพ หลายคนให้เหตุผลว่าการการเปิดเสรีทางการเงินเพื่อให้สามารถพัฒนาให้มีความสามารถมากขึ้นในภาคการเงิน เพื่อลดความเสี่ยงผ่านการแบ่งปันความเสี่ยงและการกระจายความเสี่ยงอาจช่วยให้เศรษฐกิจมีการเติบโตที่ดีกว่าการดูดซับแรงกระแทกทางเศรษฐกิจที่นำไปสู่สภาพแวดล้อมทางเศรษฐกิจมหภาคที่มีเสถียรภาพมากขึ้นซึ่งสนับสนุนการเจริญเติบโต แต่ยังมีมุมมองว่าภาคการเงินที่พัฒนามากขึ้นมีโอกาสสำหรับการเก็งกำไรและฟองสบู่ที่ทำได้เพิ่มความผันผวนและความเสี่ยงของวิกฤตการเงิน (Easterly et al., 2000) Arner (2007) ระบุว่าวิกฤตการณ์ทางการเงินในประเทศเศรษฐกิจเกิดใหม่ทั่วโลกในช่วงผ่านมา 20 ปีที่ผ่านมามีสาเหตุหลักมาจากการเปิดเสรีทางการเงินโดยไม่ได้มีการปรับโครงสร้างหนี้ในประเทศที่ดีพอ

Kirkpatrick (2000) อธิบายว่าการพัฒนาด้านอื่นๆเชื่อมโยงทางอ้อมระหว่างการพัฒนาทางการเงินและความยากจนผ่านการแทรกแซงของรัฐบาล การแทรกแซงของรัฐบาลในรูปแบบของนโยบายทางการเงินโดยเฉพาะอย่างยิ่งนโยบายการตลาดสินเชื่อที่สนับสนุนผู้กู้ที่จะได้รับเครดิตในอัตราเงินอุดหนุนการเปิดเสรีทางการเงินจะส่งผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจโดยไหลอย่างช้าๆไปยังกลุ่มผู้มีรายได้น้อยและในที่สุดมันจะทำให้ความยากจนลดลงในที่สุด

ลักษณะที่สำคัญของวรรณกรรมที่ผ่านมาข้างต้นจะเห็นได้ว่า การศึกษาเกี่ยวกับการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นการให้ความสนใจในด้านการเชื่อมโยงระหว่างระบบการเงินและการย่างก้าวของการพัฒนาทางเศรษฐกิจ ในด้านทฤษฎีรูปแบบการเชื่อมโยงกลไกของระบบการเงินอาจมีผลต่อการเจริญเติบโตระยะยาวสอดคล้องกับการศึกษาในเชิงประจักษ์ นักวิจัยได้แสดงให้เห็นว่าตัวชี้วัดทางการเงินมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

จากวรรณกรรมทางการเงินที่เกี่ยวข้องกับวิกฤตธนาคารแสดงให้เห็นอีกแง่มุมหนึ่งว่าการพัฒนาระบบการเงินเป็นวิธีหนึ่งที่จะส่งผลให้เกิดการอำนวยความสะดวกและสนับสนุนการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในระยะยาวในบริบทของความมั่นคงทางการเงิน เนื่องจากเหตุการณ์หลายอย่างที่บ่งบอกว่าการเกิดวิกฤตทางการเงินในทศวรรษที่ผ่านมาส่วนใหญ่แล้วเกิดจากความอ่อนแอของสถาบันในภาคการเงิน เช่น การควบคุมที่ไม่ดี การกำกับดูแลกิจการที่อ่อนแอ และการประกันเงินฝากที่มากเกินไป ซึ่งสิ่งเหล่านี้มีความสัมพันธ์กันอย่างมากต่อแรงจูงใจของผู้จัดการธนาคาร เพื่อใช้ในการวิเคราะห์ความเสี่ยงในการดำเนินงานให้กู้ยืมของธนาคารจนครบกำหนดรวมไปถึงการเปลี่ยนแปลงสกุลเงินและข้อมูลที่ไม่สมมาตรทำให้พวกเขาเสี่ยงที่จะเกิดการแห่ถอนเงินจากธนาคารเนื่องจากความน่าเชื่อถือลดต่ำลงนำไปสู่วิกฤตของระบบธนาคาร

งานวิจัยเชิงประจักษ์ส่วนใหญ่ให้ผลการศึกษาที่สอดคล้องกันโดยระบุว่า การพัฒนาทางการเงินมีผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในเชิงบวกอย่างมีนัยสำคัญเช่น Fadare (2010) Dima and Petru (2013) Obradović and Grbić (2015) Leyla Yusifzada and Aytan Mammadovav (2015) ผลการศึกษาแสดงให้เห็นอย่างชัดเจนว่าตัวกลางทางการเงินและรายได้ต่อหัวซึ่งเป็นตัวแปรที่เป็นตัวแทน (proxy) ของการเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันอย่างมาก ประเทศที่พัฒนาแล้วจะมีความลึกทางการเงิน มีประสิทธิภาพและสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนกู้ยืมได้เป็นอย่างดี ผลการวิเคราะห์นี้แสดงให้เห็นว่าการพัฒนาตัวกลางทางการเงินย่อมส่งผลกระทบต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามผลกระทบต่อภาคอุตสาหกรรมในภาคเศรษฐกิจจริงจากการพัฒนาทางการเงินแตกต่างกันออกไปเนื่องจากมีความต้องการทางการเงินและทัศนคติต่อแหล่งที่มาของเงินทุนที่ต่างกัน จึงจำเป็นที่จะต้องศึกษาในระดับอุตสาหกรรมเกี่ยวกับการเงินและการเจริญเติบโต สำหรับการตอบสนองต่อความต้องการนี้ Fafchamps and Schündeln (2011) ใช้การทดสอบการโดยการวิเคราะห์สมการถดถอยว่าการขยายตัวของบริษัทที่ได้รับผลกระทบจากการพัฒนาการเงินในประเทศโมร็อกโกในช่วงปี 1998 ถึงปี 2003 ผลการศึกษาพบว่าความพร้อมของธนาคารในประเทศที่มีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตแข็งแกร่งได้เร็วขึ้นสำหรับบริษัทขนาดเล็กและบริษัทขนาดกลางในภาคที่มีโอกาสในการเติบโต นอกจากนี้ยังมีหลักฐานที่แสดงให้เห็นว่าการเข้าถึงสินเชื่อถูกใช้โดยบริษัทที่มีอยู่ก่อนที่จะระดมทุนเพื่อลดค่าใช้จ่ายแรงงาน แสดงให้เห็นว่าตัวกลางทางการเงินช่วยให้บริษัทสามารถเข้าถึงทุนของการผลิต อย่างไรก็ตามการใช้ความพร้อมของธนาคารไม่เพียงพอที่จะเป็นตัวชี้วัดการพัฒนาทางการเงิน เนื่องจากการแสดงตนของธนาคารไม่ได้หมายความว่าพวกเขาจะระดมเงินฝากออมทรัพย์และการจัดสรร

เงินทุนให้กับการลงทุนในการผลิตได้อย่างมีประสิทธิภาพ ในทำนองเดียวกัน Claessens and Laeven (2005) แสดงให้เห็นว่าอุตสาหกรรมที่ใช้เงินทุนภายนอกเป็นส่วนใหญ่จะเติบโตได้เร็วขึ้นในประเทศที่มีการแข่งขันของระบบธนาคารที่สูงขึ้น

บางการศึกษาพบว่าการพัฒนาภาคการเงินจะช่วยเพิ่มการเจริญเติบโตโดยการลดความผันผวนของเศรษฐกิจมหภาค Derry and Caprioli (2009) แสดงให้เห็นว่าประเทศที่มีพัฒนาทางการเงินหลายประเทศสามารถที่จะหลีกเลี่ยงวิกฤตการณ์เงิน นอกจากนี้ยังมีหลักฐานที่แสดงว่าความลึกทางการเงินส่งผลกระทบต่อโครงสร้างขององค์กรของบริษัทภาคเอกชนในประเทศที่มีการพัฒนาระบบการเงินและกฎหมายที่ดีขึ้น (Demirgüç-Kunt and Maksimovic, 2006)

ทั้งนี้ก็ยังพบว่ามีงานวิจัยจำนวนมากที่ระบุว่าการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจมีความสัมพันธ์กันแบบสองทิศทาง อย่างไรก็ตามบทบาทของการเงินระหว่างประเทศในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจยังคงเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันมากขึ้นในปัจจุบัน Santomero (1999) พบรูปแบบทางทฤษฎีที่พิสูจน์ให้เห็นว่าขนาดที่เหมาะสมของระบบการเงินที่มีอยู่ขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาการผลิตและเทคโนโลยีมากกว่าระบบเศรษฐกิจ และพบว่าการเงินมีความสัมพันธ์กับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในเชิงลบ (Arcand et al., 2012; Cecchetti Kharroubi, 2012) เช่นเดียวกันกับกรณีศึกษาในตุรกีพบว่าผลกระทบของการพัฒนาทางการเงินต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นลบเนื่องจากการบิดเบือนในโครงสร้างของระบบการเงินที่มีต่อรัฐบาล (Pınar and Damar, 2006) นอกจากนี้เศรษฐกิจของประเทศที่ส่งออกน้ำมันในตะวันออกกลาง ประเทศในแอฟริกาเหนือ และในประเทศที่มีรายได้ต่ำได้รับประโยชน์น้อยจากการพัฒนาทางการเงิน (Riaoja Valev, 2004; Balacas et al., 2012)

การเงินอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ธนาคารอิสลามเป็นอุตสาหกรรมทางการเงินใหม่ที่ได้รับความสนใจจากนักเศรษฐศาสตร์จำนวนมากในช่วง 3 ทศวรรษที่ผ่านมา โดยปกติแล้วส่วนใหญ่ของประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามและในบางประเทศที่ไม่ใช่อิสลามธนาคารอิสลามทำงานเป็นส่วนหนึ่งของระบบธนาคาร มีเพียงไม่กี่ประเทศที่มีระบบธนาคารอิสลามแบบสมบูรณ์ธนาคารอิสลามมีกิจกรรมหลักคล้ายคลึงกับธนาคารทั่วไปคือการระดมเงินทุนจากผู้ออมและเสนอเงินเหล่านี้เพื่อตัวแทนที่มีการขาดดุล (บริษัทนักธุรกิจ) และนำไปสู่กิจกรรมธนาคารทั้งหมดโดยไม่ต้องใช้ อัตราดอกเบี้ยธนาคารอิสลามเป็นระบบการเงินที่มีเป้าหมายที่สำคัญคือการปฏิบัติตามคำสอนของพระคัมภีร์อัลกุรอาน กฎหมายอิสลามสะท้อนให้เห็นถึงคำสั่งของพระเจ้าและกฎหมายนี้ควบคุมทุกแง่มุมของชีวิตการเป็นมุสลิมและการเงินอิสลามจึงมีส่วนเกี่ยวข้องโดยตรงกับคุณค่าทางจิตวิญญาณและความยุติธรรมทางสังคม (Gudarzi et al., 2013)

ในหลายประเทศที่มีการพัฒนาในภาคการเงินอย่างรวดเร็วที่ผ่านมารูปแบบของธนาคารและอุตสาหกรรมการเงินอิสลามการให้กู้ยืมเงินกู้ยืมและฟังก์ชั่นการลงทุนจะอำนวยความสะดวก โดยตั้งอยู่บนพื้นฐานความเสี่ยงร่วมกัน (Profit-Loss Sharing: PLS) (ในระบบการเงินอิสลาม) มากกว่าการให้กู้ยืมเงินตามความสนใจ (ในระบบธนาคารทั่วไป) ซึ่งเป็นคุณลักษณะที่สำคัญที่สุดของระบบการเงินอิสลามก็คือว่ามันช่วยให้เงินทุนเกิดการใช้งานอย่างมีประสิทธิภาพซึ่งมีต่อการ

เติบโตทางเศรษฐกิจที่ยั่งยืนซึ่งการวิเคราะห์ของ Cihák and Hesss (2008) พิสูจน์ให้เห็นว่าระบบการเงินอิสลามเป็นระบบทางการเงินที่แข็งแกร่งและมีความเสี่ยงน้อยกว่าธนาคารทั่วไป เสถียรภาพของระบบอิสลามทำให้ไม่ก่อให้เกิดเงินเฟ้อ ดังนั้นระบบธนาคารอิสลามค่อนข้างมีเสถียรภาพมากกว่าเมื่อเทียบกับธนาคารทั่วไป (Iqbal Munawar and Al, 1998)

จากวิกฤติและความผันผวนทางการเงินในทศวรรษที่ผ่านมาส่งผลทำให้ธนาคารอิสลามมีการเติบโตอย่างมาก ซึ่งเป็นหนึ่งในภาคเศรษฐกิจของโลกที่เติบโตเร็วที่สุด ธนาคารอิสลามให้ความหลากหลายของผลิตภัณฑ์รวมถึง Murabahah Ijara Mudaraba Musharaka Salam และ Istisna จำกัด และบัญชีการลงทุนไม่จำกัด Syndications และโครงสร้างอื่น ๆ การเงินอิสลามเป็นหลักส่งเสริมการทำธุรกรรมทางการเงินด้วยการเชื่อมโยงไปยังภาคเศรษฐกิจจริงและงดเว้นจากกิจกรรมจัดหาเงินที่เป็นอันตรายต่อสังคม สนับสนุนการรวมทางการเงินโดยนำเสนอเครื่องมือที่เหมาะสมกับกลุ่มทางเศรษฐกิจและสังคมที่แตกต่างกัน ธนาคารอิสลามได้รับการบันทึกถึงการเจริญเติบโตที่สูงมากกว่า 60 ประเทศทั่วโลกและมีการคาดการณ์ว่าธนาคารอิสลามจะสามารถควบคุมมากกว่า 50% ของเงินฝากในประเทศที่นับถือศาสนาอิสลามในช่วงทศวรรษหน้า Ahmad (2004) ธนาคารอิสลามส่งเสริมการลงทุนในเงินฝากในรูปแบบของส่วนแบ่งในผลกำไรของธนาคาร นักลงทุนมีแรงจูงใจจากความปรารถนาของมนุษย์ที่มีต่อเจ้าของผลตอบแทนสูงและความพึงพอใจของการเป็นส่วนหนึ่งของโครงการที่ประสบความสำเร็จ Martan et al.(1984) การศึกษาเพิ่มเติมโดย Hasson (1997) ที่เปรียบเทียบธนาคารอิสลามกับกลุ่มของธนาคารทั่วไปแสดงให้เห็นว่าธนาคารอิสลามมีความเสี่ยงน้อยกว่าแต่พบว่ามีความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องในการแบ่งปันผลกำไรสูงเป็นอย่างมาก เนื่องจากว่ามีปัจจัยภายนอกและอุปสรรคมากมายแทรกแซงการดำเนินการที่เหมาะสมของระบบธนาคาร พวกเขาสรุปว่าถ้าธนาคารมีความเข้ากันได้กับกฎหมายและกฎระเบียบของธนาคารอิสลามที่เหมาะสมและสามารถให้บริการที่มีประสิทธิภาพและการพัฒนาการธนาคารอิสลามจะส่งเสริมการพัฒนาเศรษฐกิจ ซึ่งการทำงานของธนาคารอิสลามเป็นที่ได้รับการยอมรับว่ามีประสิทธิภาพสูงในการพัฒนาเศรษฐกิจ

บทบาทของการพัฒนาการเงินอิสลามต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจยังคงมีการศึกษาที่จำกัดเนื่องจากการเงินอิสลามถือเป็นอุตสาหกรรมใหม่ที่นักเศรษฐศาสตร์ให้ความสนใจเพียงในระยะเวลาที่ไม่นานอีกทั้งข้อจำกัดเกี่ยวกับผู้เชี่ยวชาญทางการเงินอิสลามที่มีจำนวนน้อยเมื่อเทียบกับผู้เชี่ยวชาญทางการเงินในระบบทั่วไป การศึกษาอื่นๆที่มุ่งเน้นศึกษาในเรื่องนี้เช่น Furqani andMulyany (2009) และ Jid and Kassim (2010) กรณีศึกษาของมาเลเซีย Abduh and Omar (2012) กรณีศึกษาของประเทศอินโดนีเซียและ Abduh (2012) กรณีศึกษาของประเทศบังคลาเทศ

ผลการวิจัย Furqani and Mulyany (2009) และงานวิจัย Jid and Kassim (2010) มีความแตกต่างในแง่ของทิศทางของความสัมพันธ์ Furqani and Mulyany อธิบายความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาการเงินอิสลามและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นไปในรูปแบบของ "Demand - Following" ซึ่งหมายความว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นสาเหตุที่ทำให้สถาบันการเงินอิสลามมีการเปลี่ยนแปลงและเกิดการพัฒนา ในทางตรงกันข้าม Jid and Kassim ได้ให้ข้อสรุปว่าความสัมพันธ์ของทั้งคู่ให้การสนับสนุนมุมมอง Supply – Leading เช่นเดียวกันกับงานวิจัยของ Manapa, Abduhb and Omar (2012) ที่ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารอิสลามและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจในมาเลเซีย ด้วยวิธี Toda Yamamoto Wald test พบว่าการจัดหาเงินทุนอิสลามมีความสัมพันธ์เชิงเหตุผลที่ทำให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจผลการศึกษาที่ได้นี้มี

ความสอดคล้องกับ Schumpeter's view นั่นคือการพัฒนาระบบการเงินนั้นจะส่งผลให้มีการเติบโตทางเศรษฐกิจตามสมมติฐาน supply-leading แม้ว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างที่จำกัดของงานวิจัยนี้อาจเกิดการบิดเบือนของผลการทดสอบผู้วิจัยจึงได้ทำการศึกษาอีกครั้งผลการทดสอบแสดงให้เห็นว่าขนาดของกลุ่มตัวอย่างขนาดเล็กนี้ไม่มีนัยสำคัญจึงอาจสรุปได้ว่าการพัฒนาระบบการธนาคารอิสลามย่อมส่งผลต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ

ทางด้านงานวิจัยของ Abduh and Omar (2012) ที่ใช้วิธีการทดสอบ (ARDL) ในการค้นหาความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการพัฒนาการเงินอิสลามและการขยายตัวทางเศรษฐกิจของอินโดนีเซีย ผลแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ที่มีนัยสำคัญในช่วงเวลาระยะสั้นและระยะยาวระหว่างการพัฒนาการเงินอิสลามและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ แต่มีลักษณะเป็นความสัมพันธ์แบบสองทิศทาง ซึ่งพบว่าการจัดหาเงินทุนในประเทศที่ให้บริการโดยภาคการธนาคารอิสลามนำไปสู่การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจในประเทศอินโดนีเซียและในเวลาเดียวกันการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจก็เป็นตัวผลักดันให้ธนาคารอิสลามเกิดการพัฒนา ข้อสรุปนี้คล้ายคลึงกับงานวิจัยของ Abduh (2012) ซึ่งเป็นการทดสอบความสัมพันธ์โดยตรงระหว่างเงินฝากรวมและการจัดหาเงินรวมของอุตสาหกรรมการธนาคารอิสลามในบังคลาเทศต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศโดยใช้ข้อมูลอนุกรมเวลารายไตรมาสผลที่ได้แสดงให้เห็นว่าการจัดหาเงินทุนของธนาคารอิสลามความสัมพันธ์เชิงบวกแบบสองทิศทางกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ

งานวิจัยเชิงประจักษ์ส่วนใหญ่ให้ผลการศึกษาที่สอดคล้องไปในทิศทางเดียวกันเช่นเดียวกับการเงินในระบบทั่วไปโดยพบว่า การพัฒนาการเงินอิสลามนั้นจะส่งผลกระทบในเชิงบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจอย่างมีนัยสำคัญ ได้แก่ งานวิจัย Farahani, Yazdan and Hossein (2012) ได้ทำการศึกษาความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาธนาคารอิสลามและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจผลการศึกษางานวิจัยนี้พบว่าในระยะยาวการพัฒนาการเงินอิสลามเป็นความสัมพันธ์เชิงบวกกับการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและการสะสมทุน ซึ่งหมายถึงการจัดหาเงินทุนในประเทศที่ให้บริการโดยภาคการธนาคารอิสลามนำไปสู่การเจริญเติบโตของเศรษฐกิจอินโดนีเซีย แสดงให้เห็นว่าการปรับปรุงพัฒนาระบบการเงินอิสลามในประเทศอินโดนีเซียอาจได้รับประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจและเป็นสิ่งสำคัญในการเพิ่มสวัสดิการทางเศรษฐกิจของประเทศในระยะยาวเช่นเดียวกันกับ Ramzan and Ahmad (2013) Asif1 et al. (2014) Tabash and Dhankar (2014) Al-Fawwaz et al. (2015) Imam and Kpodar (2015) Abedifar et al. (2014)

นอกจากนี้ยังพบว่าการเพิ่มขึ้นของส่วนแบ่งการตลาดของธนาคารอิสลามมีความสัมพันธ์เชิงบวกกับการลดลงของความไม่เท่าเทียมกันของรายได้ (Imam and Kpodar, 2015) และความยากจนในประเทศที่มีประชากรส่วนใหญ่เป็นมุสลิม ทางด้านความสัมพันธ์ระหว่างธนาคารอิสลามและผลการดำเนินงานของธนาคารทั่วไปพบว่าส่วนแบ่งการตลาดของธนาคารอิสลามมีการเชื่อมโยงทางลบกับความเสี่ยงด้านเครดิตและต้นทุนที่ขาดประสิทธิภาพของธนาคารทั่วไปในประเทศที่มีประชากรมุสลิมค่อนข้างน้อย ประเทศเหล่านี้มีตลาดที่มีความเข้มงวดด้านการเงินค่อนข้างน้อยการมีธนาคารอิสลามในประเทศดังกล่าวจึงอาจทำให้วินัยของธนาคารทั่วไปมีประสิทธิภาพมากขึ้น โดยสรุปผลการศึกษาแสดงให้เห็นว่าการมีธนาคารอิสลามร่วมกับธนาคารทั่วไปจะมีผลต่อการพัฒนาทางการเงินสวัสดิการทางเศรษฐกิจและผลการดำเนินงานของ

ธนาคารทั่วไป ขอบเขตและผลกระทบดังกล่าวขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาทางการเงินและโครงสร้างตลาดของประเทศที่มีระบบการดำเนินงานแบบธนาคารคู่

ผลการวิจัยจากการสำรวจโดยแบบสอบถาม (Hasan and Tarazi, 2014) เกี่ยวกับผลกระทบที่เกิดจากบทบาทของธนาคารอิสลามในปากีสถานต่อการพัฒนาเศรษฐกิจซึ่งผลการสำรวจสามารถสรุปได้ดังนี้ (1) 66.66% ของผู้ให้สัมภาษณ์มีความเห็นว่าการเปลี่ยนระบบธนาคารในประเทศจากธนาคารทั่วไปเป็นระบบธนาคารอิสลามจะมีผลในเชิงบวกต่อการระดมเงินฝาก (2) 50% ของผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยอย่างมากเกี่ยวกับผลกระทบในเชิงบวกของธนาคารอิสลามในด้านการอำนวยความสะดวกในการจัดสรรเงิน (3) 66.66% ของผู้ให้สัมภาษณ์เชื่อว่าธนาคารอิสลามในปากีสถานมีผลกระทบเชิงบวกในด้านการช่วยส่งเสริมให้คนเข้าถึงระบบธนาคารได้ดียิ่งขึ้น (4) 50% ของผู้ให้สัมภาษณ์เชื่อว่าบทบาทของธนาคารอิสลามในภาวะวิกฤตทางเศรษฐกิจ ค่อนข้างที่จะเป็นบวก (5) 50% ของผู้ให้สัมภาษณ์เห็นด้วยว่าธนาคารอิสลามมีบทบาทในการลดอัตราเงินเฟ้อ (6) 83.33% เชื่อว่าธนาคารอิสลามมีผลบวกต่อการจ้างงาน (7) 33.33% ของผู้ให้สัมภาษณ์เชื่อว่าระบบการเงินอิสลามมีผลกระทบในเชิงบวกต่อการค้าซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนหลักของภาคการเงินและธนาคาร (8) 66.66% เชื่อว่าธนาคารอิสลามในปากีสถานมีผลในเชิงบวกต่อ GDP ผลที่ได้นี้ยังแสดงให้เห็นว่าการปรับปรุงโครงสร้างพื้นฐานทางการเงินอิสลามในปากีสถานอาจได้รับประโยชน์ในการพัฒนาเศรษฐกิจ

นอกจากนี้ Elhachemia and Othman (2015) ได้ยืนยันถึงความสัมพันธ์ระหว่างระบบการเงินอิสลามในแง่ของภาคการธนาคารและตลาดการเงินและการพัฒนาทางเศรษฐกิจ พบว่าระบบการเงินอิสลามถือเป็นระบบที่เหมาะสมในการส่งเสริมการพัฒนาทางเศรษฐกิจโดยเฉพาะในประเทศที่นับถือศาสนาอิสลาม ขณะที่ Dahduli (2009) ได้สำรวจความมีประสิทธิภาพของธนาคารอิสลามและแนวคิดทางการเงินและสรุปว่านอกเหนือจากการมีลักษณะต้องห้ามแบบดั้งเดิม, ธนาคารอิสลามควรจะตระหนักถึงความ Defrauding ผิดศีลธรรมและพฤติกรรมการขายที่เห็นแก่ตัวที่เกิดขึ้นในสถาบันการเงินตะวันตกซึ่งเพียง แต่ปกป้องผลประโยชน์ของธนาคาร

ปัจจัยที่ทำให้ธนาคารมีการเจริญเติบโต

ปัจจัยที่มีผลต่อการเพิ่มประสิทธิภาพการทำกำไรของธนาคารพาณิชย์แบ่งออกเป็นสอง ประเภท ได้แก่ ปัจจัยภายในและปัจจัยภายนอก Sehrish et al. (2011) ปัจจัยภายในโดยทั่วไปหมายถึงลักษณะของธนาคารได้รับอิทธิพลส่วนใหญ่โดยตัวของธนาคารเองเช่น "การตัดสินใจการจัดการและวัตถุประสงค์ของนโยบาย Staikouras (2004) ปัจจัยเหล่านี้ส่วนใหญ่สามารถควบคุมได้โดยผู้บริหารธนาคารและจะแตกต่างในแต่ละธนาคาร Frederick (2014) ระบุว่าผลกระทบของนโยบายที่ออกมาเพื่อการจัดกา ธนาคารพาณิชย์รวมถึง การจัดการที่มีประสิทธิภาพ การบริหารความเสี่ยงเครดิต ระดับเงินกองทุน การกระจายความเสี่ยงและการลงทุนธนาคารพาณิชย์ นอกจากนี้นโยบายและเครื่องมือด้านการเงินไม่ควรมีสภาพคล่องสูงจนเกินไปและเงินทุน ต้องอยู่ในระดับที่เหมาะสม กฎระเบียบเกี่ยวกับกิจกรรมรายได้ที่มิใช่ดอกเบี้ยควรจะสอดคล้องกับผลกระทบของการกระจายความเสี่ยงในการปฏิบัติงานของธนาคารพาณิชย์ทั้งหมดเพื่อหลีกเลี่ยงการแสวงหาผลประโยชน์ของลูกค้าธนาคาร

ในขณะที่ปัจจัยภายนอกมุ่งเน้นไปที่อุตสาหกรรมที่เกี่ยวข้องและตัวแปรทางเศรษฐกิจมหภาคสะท้อนให้เห็นผ่านสภาวะทางเศรษฐกิจและกฎหมายข้อบังคับที่ธนาคารต้องดำเนินการตาม Athanasoglou et al. (2006) ตัวแปรที่นำมาใช้เป็นปัจจัยภายใน (เช่นทุนคุณภาพสินทรัพย์ที่มีค่าใช้จ่ายขนาดธนาคารที่มีคุณภาพการจัดการการบริหารสภาพคล่องสินเชื่อการกระจายรายได้และอื่นๆ) และปัจจัยภายนอก (เช่นความเข้มข้นของอัตราเงินเฟ้อในตลาด อัตราภาษี GDP อัตราดอกเบี้ยและอื่นๆ) สอดคล้องกับงานวิจัยของ Gul et al. (2011) ที่ระบุว่าพบหลักฐานว่าปัจจัยทั้งภายในและภายนอกที่ทำการศึกษาอันได้แก่สินทรัพย์ เงินให้กู้ยืม เงินทุน เงินฝาก การขยายตัวทางเศรษฐกิจและเงินเฟ้อและมูลค่าตลาดในตัวชี้วัดในการทำกำไรที่สำคัญผ่านอัตราส่วนทางการเงินที่สำคัญเช่นผลตอบแทนต่อสินทรัพย์ (ROA) อัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้น (ROE) ผลตอบแทนจากเงินลงทุนที่ใช้ไป (ROCE) และส่วนต่างอัตราดอกเบี้ยสุทธิ (NIM) ที่แยกจากกัน ล้วนมีอิทธิพลต่อการทำกำไรและการเติบโตของธนาคาร เช่นเดียวกันกับ Permono (2004) ที่นำเสนอสมมติฐานของเขาว่ามีความสัมพันธ์เชิงบวกระหว่างความสนใจและการเติบโตทางเศรษฐกิจ อัตราดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าจะเพิ่มการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านการลงทุนมีความสัมพันธ์เชิงลบระหว่างความสนใจและความต้องการการลงทุนในมือข้างหนึ่งมีความสัมพันธ์ในเชิงบวกคือ

ความเสี่ยงด้านสภาพคล่องเป็นปัจจัยหนึ่งที่อาจเกิดขึ้นจากการไม่สามารถรองรับการลดลงของหนี้สินที่เป็นไปได้ของธนาคารเพราะการระดมทุนสำหรับเงินให้สินเชื่อที่มีความต้องการที่เพิ่มขึ้นเป็นเรื่องที่ยากมาก นั่นหมายความว่าเสี่ยงด้านสภาพคล่องเป็นปัจจัยที่ร้ายแรงที่มีผลกระทบต่อผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ อีกทั้งการเพิ่มขึ้นของสินเชื่อด้อยคุณภาพนำไปสู่การเพิ่มขึ้นในการจัดหาเงินกู้สูญเสียและในที่สุดผลกระทบเชิงลบของการทำกำไรและด้วยเหตุนี้การเพิ่มขึ้นของความเสี่ยงด้านเครดิต นอกจากนี้เงินกองทุนสำรองที่เพียงพอของธนาคารก็ถือเป็นปัจจัยหนึ่งที่ส่งผลต่อการเติบโตของธนาคาร การศึกษาเชิงประจักษ์ของ Havrylchyk et al. (2006) Iannotta et al. (2007) Pasiouras and Kosmidou (2007) Athanasoglou et al. (2008) Alexiou and Sofoklis (2009) และ Herrero et al. (2009) แสดงให้เห็นว่าเงินทุนสำรองมีผลกระทบเชิงบวกต่อการทำกำไรของธนาคาร ในทางกลับกันการศึกษาของ Hoft (2011) แสดงให้เห็นผลกระทบเชิงลบอย่างมีนัยสำคัญของเงินทุนสำรองในการทำกำไรของธนาคาร ขัดแย้งกับหลักฐานเชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าอัตราส่วนเงินกองทุนที่สูงขึ้นนำไปสู่การลดการทำกำไร อธิบายได้ว่า การที่การตั้งค่าเงินกองทุนสูงอาจมีผลกระทบต่อการทำกำไรและประสิทธิภาพการทำงานของธนาคารในที่สุด

ค่าใช้จ่ายในการดำเนินงานของธนาคารถือเป็นปัจจัยที่จำเป็นสำหรับการปรับปรุงประสิทธิภาพของธนาคารเนื่องจากค่าใช้จ่ายค่าใช้จ่ายที่สามารถควบคุมและจัดการได้อย่างมีประสิทธิภาพถ้าสามารถมีส่วนร่วมในทางบวกกับผลการดำเนินงานของธนาคารพาณิชย์ ประสบการณ์จากธนาคารยุโรปตะวันออกเฉียงใต้คือการที่ธนาคารดูขาดความสามารถที่สำคัญค่าใช้จ่ายในการบริหารจัดการที่มีขอบเขตของความล้มเหลวที่ผ่านต้นทุนที่เพิ่มขึ้นให้กับลูกค้าของธนาคารเพื่อให้รักษากำไรของพวกเขา (Athanasoglou et al., 2006) นอกจากนี้ค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเป็นส่วนหนึ่งของค่าใช้จ่ายของธนาคารซึ่งหมายถึงว่าสูงกว่าค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยที่ต่ำกว่าอัตราผลตอบแทนต่อผู้ถือหุ้นซึ่งหมายความว่าค่าใช้จ่ายดอกเบี้ยเป็นค่าใช้จ่ายของธนาคารที่ควรได้รับการจัดการอย่างมีประสิทธิภาพในการปรับปรุงการทำกำไรของธนาคารใน ข้อสรุปจากการทบทวนวรรณกรรมที่แสดงให้เห็นว่าเงินฝากเป็นแหล่งการเงินราคาถูกและมีเสถียรภาพของเงินทุนเมื่อเทียบกับทางเลือกอื่น ๆ เช่นทุนและเงินทุนที่ยืม (ธนาคารแห่งยูกันดา 2010) ความหมายคือค่าใช้จ่ายในการระดมทุนที่สูงขึ้นมีผลกระทบต่อการทำกำไร

ของธนาคารใน ดังนั้นโครงสร้างเงินทุนเป็นหนึ่งในปัจจัยหลักของผลการดำเนินงานของธนาคาร (Molyneux and Thorntan, 1992; Frederick, 2014; Kamau and Were, 2013)

งานวิจัยส่วนใหญ่ที่มีอยู่มักจะใช้ตัวแปรเดียวกันหรือคล้ายกันในการศึกษาและ Baral (2005) ชี้ให้เห็นว่ากรอบ CAMEL เป็นปัจจัยที่พบมากที่สุดและใช้กันอย่างแพร่หลายกรอบ CAMEL จัดทำโดยคณะกรรมการกำกับธนาคารและกองทุนการเงินระหว่างประเทศบาเซิลธนาคารรูปแบบการประเมินผลการปฏิบัติงาน (Olweny and Shipho, 2011) Kamau and Were (2013) ระบุว่าประสิทธิภาพที่เพิ่มขึ้นในภาคการธนาคารของเคนยาคือโครงสร้างอำนาจไม่ได้มีประสิทธิภาพจึงสนับสนุนสมมติฐาน SCP และปฏิเสธสมมติฐาน The efficiency hypothesis (ESH) คำแนะนำนโยบายเสนอว่าการลดลงของความเข้มข้น อำนาจการตลาดสัมพันธ์ทำให้ตลาดมีการแข่งขันมากขึ้นและการทำกำไร redistributes หุ้นอย่างเท่าเทียมกัน นอกจากนี้การศึกษาแนะนำให้เพิ่มประสิทธิภาพในระดับของการดำเนินการจะลดความเข้มข้นทำให้การปรับปรุงการแข่งขัน

การบริการลูกค้าที่ได้รับการกำหนดให้เป็นการแสดงผลโดยรวมของการบริการลูกค้าขององค์กร (Bind, 2007) นอกจากคุณภาพการให้บริการเป็นที่ยอมรับว่าไม่เพียงแต่เป็นการตอบสนองความต้องการ แต่ควรจะอยู่เหนือความคาดหวังของลูกค้าและควรจะมีขั้นตอนการปรับปรุงอย่างต่อเนื่อง (Walker and Cheung, 1998) ในการศึกษาโดย Blackberet et al. (1994) ที่ศึกษาโดยการใช้แบบสอบถามกับลูกค้าของธนาคารชั้นนำ 5 แห่งของสหรัฐฯ พบว่าความน่าเชื่อถือถือว่าเป็นหลักสำคัญของคุณภาพการให้บริการ การบริการที่มีคุณภาพจะรักษาความเชื่อมั่นของลูกค้าในการให้บริการของผู้ให้บริการ เป็นการดึงดูดลูกค้าใหม่ ๆ ทางธุรกิจให้เพิ่มขึ้น ลดจำนวนของลูกค้าที่ไม่พอใจเพิ่มผลกำไรของบริษัท และเพิ่มความพึงพอใจของลูกค้า Blackber et al. (1994) Lee et al. (2000) และ Bind (2007) ระบุว่าความพึงพอใจของลูกค้าที่จะบอกลูกค้าอีกคนหนึ่งเกี่ยวกับประสบการณ์ของลูกค้า

คุณภาพการให้บริการคือการตัดสินใจของลูกค้าเกี่ยวกับความเป็นเลิศโดยรวมของกิจการหรือเหนือกว่าเป็นและเป็นรูปแบบของทัศนคติและผลที่ได้จากการเปรียบเทียบความคาดหวังที่จะได้รับรู้ผลการดำเนินงานที่ได้รับ (Schilke et al., 2009) ดังนั้นคุณภาพการให้บริการจึงควรจะกำหนดเป็นตัวชี้วัดของวิธีการที่ดีระดับการให้บริการที่ส่งมอบตรงกับความคาดหวังของลูกค้า การส่งมอบบริการที่มีคุณภาพหมายถึงการที่สอดคล้องกับคาดหวังของลูกค้าบนพื้นฐานที่สอดคล้องและหมุนรอบของลูกค้าคาดหวังและการรับรู้ของการบริการที่ดำเนินการ (Yousuff and Azurah, 2006)

ความพึงพอใจของลูกค้ามักจะขึ้นอยู่กับคุณภาพของผลิตภัณฑ์หรือบริการที่เสนอขาย คุณภาพการให้บริการจึงเป็นที่เกี่ยวข้อง แต่ไม่เทียบเท่าเพื่อความพึงพอใจ ดังนั้นการวิจัยความพึงพอใจของลูกค้าที่มักจะเกี่ยวข้องอย่างใกล้ชิดกับวัดที่มีคุณภาพ คุณภาพการให้บริการได้รับการอธิบายเป็นรูปแบบของทัศนคติที่เกิดจากการเปรียบเทียบความคาดหวังกับผลการปฏิบัติงาน (Khattak and Ray, 2010)

วิกฤติทางการเงินที่เกิดขึ้นส่วนใหญ่เกิดขึ้นจากความล้มเหลวของระบบการธนาคาร Derina and Dasril (2006) จึงได้ศึกษาความเกี่ยวข้องเชิงประจักษ์ของผลกระทบของวิกฤตเศรษฐกิจและการเงินในโครงสร้างตลาดของภาคธนาคาร

และการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ ผลการศึกษาแสดงให้เห็นถึงความสัมพันธ์ระหว่างโครงสร้างตลาดและการเปลี่ยนแปลงการพัฒนาเศรษฐกิจในช่วงก่อนและหลังวิกฤตการณ์ทางการเงินในปี 1997 ก่อนวิกฤติโครงสร้างตลาดส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ หลังจากที่วิกฤตโครงสร้างตลาดของอุตสาหกรรมการธนาคารในการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ การศึกษายังพบว่าบัตรเครดิตถือช่องทางส่งผ่านจากธนาคารเพื่ออุตสาหกรรมการผลิตในประเทศอาจจะไม่เพียงพอพอที่จะรองรับการเติบโตทางเศรษฐกิจในระดับก่อนวิกฤต

จากการศึกษาโดย Atieno (2001) ธนาคารพาณิชย์และสถาบันการเงินที่ไม่ใช่ธนาคารอื่น ๆ ล้มเหลวที่จะตอบสนองความต้องการสินเชื่อของเกษตรกรรายย่อย ส่วนใหญ่เกิดจากการให้กู้ยืมและข้อกำหนดเงื่อนไขของพวกเขาเนื่องจากพวกเขาไม่สามารถจ่ายหลักประกันที่จำเป็นที่พวกเขาได้รับการพิจารณาให้สินเชื่อผลการศึกษาพบว่าการใช้งานที่จำกัดของสินเชื่อสะท้อนถึงการขาดการจัดหาจากพฤติกรรมการปันส่วนของสถาบันสินเชื่อ

ในช่วงสองทศวรรษที่ผ่านมาการปฏิรูปภาคการเงินความก้าวหน้าทางเทคโนโลยีและโลกาภิวัตน์ได้นำไปสู่การเปลี่ยนแปลงที่สำคัญของอุตสาหกรรมการธนาคารในประเทศเคนยา อุตสาหกรรมการธนาคารที่มีประสบการณ์การเจริญเติบโตเป็นประวัติการณ์ควบคู่ไปกับประสิทธิภาพที่น่าประทับใจในช่วงเวลาเดียวกัน การใช้เทคโนโลยีใหม่ๆเพื่อให้บริการแก่ลูกค้าธนาคารอย่างเช่น การธนาคารออนไลน์ถือเป็นการลดต้นทุนการทำธุรกรรมที่เกิดขึ้นจึงมีผลต่อประสิทธิภาพและการเติบโตของธนาคารหน่วยงาน (Ombutura and Mugambi,2013) อุตสาหกรรมส่วนใหญ่ยังคงทำกำไรได้แม้ในภาวะเศรษฐกิจทำงานได้ไม่ดีในบางปีและต้องเผชิญกับผลกระทบของวิกฤตการเงินโลกในปี 2008

เทคโนโลยีที่ดีขึ้นของระบบธนาคารได้เปิดให้การใช้งานการประมวลผลข้อมูล ข้อมูลได้เร็วขึ้นและมีประสิทธิภาพ เทคโนโลยียังได้นำไปสู่สังคมเงินสดมากขึ้นกับการเติบโตอย่างรวดเร็วในการใช้บัตรเครดิตและการเงินออนไลน์ ประการที่สองขอบเขตและขนาดของการดำเนินงานของธนาคารได้กว้างขึ้นในระดับประเทศและในระดับภูมิภาคที่มีการเพิ่มขึ้นสินค้าอุปโภคบริโภคและมีความหลากหลาย อีกทั้งพนักงานในภาคการธนาคารที่มีการเติบโตในช่วงหลายปีรวมทั้งคุณภาพของพนักงานในแง่ของระดับการศึกษาและทักษะที่มีการปรับปรุงอย่างมีนัยสำคัญแม้จะมีการพัฒนาสิ่งเหล่านี้อย่างเข้มงวด แต่อย่างไรก็ตามโครงสร้างอัตราดอกเบี้ยที่กระจายสูงยังคงเป็นอุปสรรคสำคัญในการประสบความสำเร็จในการแข่งขันในภาคการธนาคาร

ในภาคส่วนของการเงินการธนาคารอิสลาม นักวิชาการมุสลิมได้ตกลงกันเป็นเอกฉันท์ว่าเมื่อการตรวจสอบใด ๆ เรื่องใหม่หรือเหตุการณ์ที่เกิดขึ้นจะต้องยึดถือกฎหรือมูลค่าทางกฎหมายบทบัญญัติของฐานหลักของกฎหมายอิสลาม จากการศึกษา Loqman (1999) พบว่าความมั่งคั่งใด ๆ ที่ได้รับจากชายคนหนึ่งที่ถูกมองว่าจะได้รับความไว้วางใจเพียงแก่เขาและเขาถือเป็นความมั่งคั่งความไว้วางใจจากพระเจ้าและไม่ได้เป็นเจ้าของแน่นอนของความมั่งคั่งโดยบุคคลหรือองค์กรที่ควรจะอยู่บนพื้นฐานของแนวทางที่ให้ไว้โดยศาสนาอิสลามที่ไม่ได้ห้ามการทำกำไรเป้าหมายตราบใดที่ความสนใจของสังคมและประเทศชาติ โดยรวมได้รับการคุ้มครองและการเก็บรักษาไว้หมายความว่ากิจการที่ทำกำไรได้รับอนุญาตภายใต้อิสลาม

ธนาคารอิสลามมีความซับซ้อนกว่าธนาคารแบบดั้งเดิมเนื่องจากผลิตภัณฑ์ต้องเป็นไปตามหลักศาสนาและกฎหมายอิสลาม โดยหัวใจหลักของอิสลามคือข้อห้ามเกี่ยวกับริบายิ่งกว่านั้นกฎหมายอิสลามไม่อนุญาตให้มีการใช้เงินเพื่อการลงทุนหรือการซื้อสินค้าที่เกี่ยวข้องกับกิจกรรมที่เห็นว่าอนุญาต (ฮารอม) เช่นการบริโภคเครื่องดื่มแอลกอฮอล์หรือการเล่นการพนัน Hun (2007) ระบุว่าโดยทั่วไปสิ่งที่ไม่ได้กำหนดไว้เป็น Haram ถือว่าเป็นที่อนุญาต (ฮาลาล) ภายใต้อิสลาม ตามที่ Sudin et al. (1994) เนื่องจากดอกเบี้ยที่สถาบันการเงินอิสลามได้มีการพัฒนาสินค้าและบริการที่ไม่ขัดแย้งกับกฎหมายอิสลาม ผลิตภัณฑ์และบริการที่นำเสนอโดยธนาคารเดิมแล้วปรับแต่งให้เหมาะสมกับอิสลาม โดยการสร้างนวัตกรรมประเภทต่างๆของผลิตภัณฑ์และบริการทางการเงินที่อัตราผลตอบแทนหรือกำไรจะขึ้นอยู่กับผลการดำเนินงานของผู้กู้และผู้ฝากเงิน

อย่างไรก็ตามแม้จะมีการวิจารณ์ของการปฏิบัติบางส่วนของธนาคารอิสลาม Dusuki and Abozaid (2007) เรียกร้องให้มีการฟื้นฟูของธนาคารอิสลามและการปฏิบัติทางการเงินบนพื้นฐานของความเข้าใจที่ถูกและการดำเนินการของอิสลาม จาก Willson (1995) พบว่าธนาคารอิสลามเป็นองค์กรธุรกิจที่มุ่งมั่นที่จะปฏิบัติตามภาระหน้าที่ทางศาสนาต้องแข่งขันกับธนาคารอื่น ๆ ดังนั้นธนาคารอิสลามต้องเป็นไปตามวัตถุประสงค์ตอบสนองภาระหน้าที่ทางศาสนา

ธนาคารอิสลามได้เติบโตขึ้นอย่างจริงจังสำหรับสี่ทศวรรษที่ผ่านมา มีการแพร่กระจายไปทั่วโลกและได้รับการยอมรับจากลูกค้าต่างศาสนิก (Iqbal and Molyneux (2005)) มีการศึกษาถึงปัจจัยที่ส่งผลกระทบต่อการเติบโตของธนาคารอิสลามที่เหมือนและแตกต่างออกไปจากธนาคารทั่วไปโดย Indirani (2006) พบว่าจำนวนสาขาสำนักงานที่เป็นตัวแปรที่มีอิทธิพลต่อการเจริญเติบโตของธนาคารอิสลาม ในอุตสาหกรรมการธนาคารอิสลามได้รับอิทธิพลจากปัจจัยต่างๆเช่น GDP อัตราดอกเบี้ยที่แท้จริงในธนาคารทั่วไปและอัตราเงินเฟ้อ เขาพบว่าการอัตราดอกเบี้ยและเจริญเติบโตของอัตราเงินเฟ้อมีอิทธิพลต่อสินทรัพย์ของธนาคารอิสลามมีความสัมพันธ์ที่เป็นลบแต่ผลกระทบที่เกิดขึ้นมีพียงเล็กน้อยเท่านั้นประมาณร้อยละ -0.68 บ่งชี้ว่าเมื่ออัตราดอกเบี้ยและอัตราเงินเฟ้อเพิ่มขึ้นร้อยละ 1การเติบโตของสินทรัพย์ของธนาคารอิสลามจะลดลงร้อยละ 0.68ในขณะที่ในระบบธนาคารทั่วไปสิ่งเหล่านี้จะเป็นตัวแปรที่ส่งเสริมให้เกิดการเติบโตของอุตสาหกรรมธนาคาร

นอกจากนี้ Lindiawatie (2007) ได้ทำการศึกษาว่ามีผลกระทบจากปัจจัยภายนอกและภายในในธนาคารอิสลามที่มีต่อการจัดหาเงินทุนด้อยคุณภาพของพวกเขา พบว่า ปัจจัยภายนอกเช่น GDP อัตราดอกเบี้ยและอัตราเงินเฟ้อมีผลกระทบเพียงเล็กน้อย ในขณะที่ปัจจัยภายในเช่นการเปลี่ยนแปลงในส่วนของผู้มีการปิดความสัมพันธ์กับที่ไม่ก่อให้เงินทุนหรือความสัมพันธ์เชิงลบ ปัจจัยของเงินทุนที่ไม่ก่อให้ปิดก่อนหน้านี้ได้มีความสัมพันธ์กับการจัดหาเงินทุน nonperforming อยู่ในธนาคารอิสลาม

นอกจากนี้การศึกษาของ Tale (2009) พบว่าหลักการ PLS สร้างการมีส่วนร่วมที่ชัดเจนในหมู่ผู้ที่เกี่ยวข้องในการทำธุรกรรม ธุรกรรมทางธุรกิจทั้งหมดควรอยู่บนพื้นฐานหลักการนี้ เพื่อจะให้แน่ใจว่ากิจกรรมทางธุรกิจหลีกเลี่ยงจากกิจกรรมอันต้องห้ามและผลิตภัณฑ์ทางการเงินของพวกเขาอนุญาตให้มีการจัดหาเงินทุนของบุคคลหรือองค์กรการค้าผ่านกำไรและขาดทุนหลักการร่วมกัน (Augustinus, 2005)

การศึกษาโดย Khattak and Ray (2010) พบว่าศาสนาไม่ได้มีบทบาทสำคัญในการเลือกใช้บริการธนาคารอิสลามในจอร์แดน แต่กลับมีแรงจูงใจจากเกณฑ์กำไรที่เป็นปัจจัยสำคัญในการเลือกธนาคาร อีกทั้งจากความซับซ้อนของผลิตภัณฑ์ , การขายของอิสลามตามสินค้า บริการต้องมีทีมงานขายที่มีความรู้ทางเทคนิคของผลิตภัณฑ์ / บริการ สถาบันการเงินชั้นนำอิสลามทั่วโลกจึงจำเป็นต้องมีการฝึกอบรมพนักงานของตนอย่างเข้มข้น โดยครอบคลุมคุณสมบัติของสินค้า บริการเช่นเดียวกับวิธีการทำธุรกรรมที่จะดำเนินการ ส่งผลให้ทีมขายความพึงพอใจของลูกค้าเป็นลูกค้าจะมั่นใจได้กับคุณสมบัติของผลิตภัณฑ์ บริการที่พวกเขามีส่วนร่วมใน (Okumus, 2005) งานวิจัยบางส่วนอธิบายว่าการดำเนินการได้รับผลกระทบของธนาคารอิสลาม เช่น การศึกษาของ Sitole (2011) ที่ระบุว่าผู้ค้าขนาดเล็กใน Nakuru บอกว่าธนาคารอิสลามเป็นแหล่งการเงินที่มีต้นทุนถูกกว่าการเงินการธนาคารแบบทั่วไป อีกทั้งมีผลิตภัณฑ์ที่น่าสนใจเช่น Murabaha Musharaka และ Mudharaba ผู้ค้ายืนยันว่าธนาคารธรรมดามีอัตราดอกเบี้ยและมีต้นทุนของค่าใช้จ่ายของธนาคารในการชำระคืนเงินกู้ที่สูงแต่พวกเขาได้รับการแก้ไขจากการกู้ยืมเงินที่ตกลงกับลูกค้าล่วงหน้าทำให้พวกเขาได้แหล่งเงินทุนที่ถูกกว่าและมีประสิทธิภาพมากกว่าของเงินทุน

ด้วยเป้าหมายของการเจริญเติบโตของอุตสาหกรรมการเงินอิสลาม สถาบันการเงินอิสลามจึงจะต้องสร้างสรรค์ผลิตภัณฑ์ที่เป็นมาตรฐานตามหลักอิสลามและในเวลาเดียวกันก็เป็นที่น่าสนใจและสามารถแข่งขันได้ในตลาดการเงิน จากการศึกษาของ Laldin (2011) พบว่าสถาบันการเงินอิสลามในประเทศมาเลเซียมีผลิตภัณฑ์และบริการมากกว่า 40 อย่างที่ถูกนำเสนอโดยธนาคารโดยใช้แนวต่างๆไม่ว่าจะเป็น Mudharabah Musyarakah Murabahah Bai'bithamanAjil (Al bai Muajjal) Ijarah QardhulHasan Istisna หรือ Ijarah Thumma Al bai ซึ่งผลิตภัณฑ์ทางการเงินเหล่านี้ช่วยให้ธนาคารตอบสนองความต้องการที่หลากหลายของลูกค้าอย่างไรก็ตามการศึกษาและการรับรู้ของผู้บริโภคเกี่ยวกับธนาคารอิสลามมีความสำคัญต่อความสำเร็จและการพัฒนาในอนาคต สถาบันการเงินอิสลามควรนำเสนอผลิตภัณฑ์ที่ไม่เพียงแต่ตอบสนองความต้องการของชาวมุสลิมเท่านั้นแต่ต้องตอบสนองต่อทุกคนรวมทั้งบุคคลและองค์กรในสังคม

ธนาคารอิสลามมีศักยภาพในการดึงดูดลูกค้าใหม่และการเพิ่มส่วนแบ่งการตลาดของธนาคาร ปรากฏการณ์นี้อาจอธิบายได้ว่าการเพิ่มขึ้นในสาขาของธนาคารอิสลามบางส่วนเช่น Faisal ธนาคารอิสลามซึ่งได้จัดตั้งขึ้นหลายสาขาในประเทศใดประเทศหนึ่งและจากนั้นก็ย้ายที่จะขยายไปยังประเทศอื่น ๆ ที่แตกต่างกัน Garbois et al. (2012) ในด้านลบ แต่นี้มีศักยภาพสูงสำหรับการขยายตัวจะกระตุ้นให้ผู้เข้าใหม่ให้กับอุตสาหกรรมและเป็นผลกระตุ้นการแข่งขันกันอย่างรุนแรงเนื่องจากโลกาภิวัตน์ธนาคารอิสลามกำลังเผชิญกับการแข่งขันที่เพิ่มมากขึ้นโดยเฉพาะอย่างยิ่งจากธนาคารทั่วไปซึ่งเป็นที่รู้จักมีประสบการณ์ด้านการธนาคารและความเชี่ยวชาญมากกว่า (Henry and Willson, 2004)

ธนาคารอิสลามเผชิญกับความท้าทายที่สำคัญในการปรับปรุงกลยุทธ์การบริหารความเสี่ยงและการกำกับดูแลกิจการของพวกเขา ปัจจุบันธนาคารอิสลามมีความเสี่ยงด้านสภาพคล่องและผิดนัดไม่ชำระเงิน Garbois et al. (2012) อีกทั้งซูกุกยังนำมาซึ่งความเสี่ยงที่เกี่ยวข้องกับอัตราดอกเบี้ย อัตราแลกเปลี่ยนเงินตราต่างประเทศในขณะที่ธนาคารอิสลามไม่สามารถใช้เทคนิคและเครื่องมือการบริหารความเสี่ยงที่ธนาคารแบบทั่วไปใช้ได้เพราะพวกเขาจะขึ้นอยู่กับความสนใจของการเล่นการพนันและการเก็งกำไรซึ่งต้องห้ามตามอิสลาม

ธนาคารอิสลามจะถูกครอบงำโดยปัญหาเรื้อรังของสภาพคล่องส่วนเกิน อีกทั้งธนาคารอิสลามจำนวนมากมีขนาดเล็กกว่าธนาคารแบบธรรมดาที่เป็นคู่แข่งในตลาดของพวกเขา รวมถึงทรัพยากรมนุษย์ที่ต้องได้รับการฝึกอบรมและปฏิบัติตามหลักการทั้งอิสลามและกฎหมายการปฏิบัติตามแบบดั้งเดิมเพื่อให้สามารถแข่งขันและการอยู่รอด ในงานวิจัยของ Eagle (2009) แสดงหลักฐานว่าหนึ่งในความท้าทายหลักของธนาคารอิสลามคือการขาดความเชี่ยวชาญในการดำเนินการทบทวนหลักศาสนาอิสลาม

ในประเทศอังกฤษการเงินอิสลามมีการพัฒนามากที่สุดในยุโรปและได้รับการยอมรับอย่างกว้างขวางว่ามีปัญหาการขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญในภาคการเงินอิสลาม มีความจำเป็นมากขึ้นสำหรับการศึกษาและการฝึกอบรม The Economist (2008)และ Iqbal et al. (1998) ชี้ให้เห็นปัญหาของพนักงานภายใต้การรับรองและการฝึกอบรมของพวกเขา พวกเขาตั้งข้อสังเกตว่าส่วนใหญ่ของผู้บริหารในสถาบันการเงินอิสลามที่ไม่ได้ผ่านการฝึกอบรมเป็นอย่างดีในการใช้รูปแบบเงินทุนของอิสลาม อย่างไรก็ตามการฝึกอบรมพนักงานบนหลักการธนาคารทั้งทั่วไปและอิสลามผู้บริหารไม่ควรมองว่าเป็นค่าใช้จ่ายแต่ควรมองว่าเป็นวิธีที่จะช่วยให้ประหยัดค่าใช้จ่าย Eagle (2009) เสริมว่าการให้การฝึกอบรมให้กับพนักงานผ่าน eLearning จะช่วยขจัดค่าใช้จ่ายและใช้เวลาการฝึกอบรมในบ้านนอกเหนือเวลางาน

ความแตกต่างที่สำคัญของมาตรฐานและกฎระเบียบที่นำเสนอเป็นอีกหนึ่งความท้าทายของธนาคารอิสลาม Garbois et al. (2012) ตามที่ Hemed (2009) การตีความที่แตกต่างกันของการยอมรับของผลิตภัณฑ์ต่างๆจากมุมมองของอิสลามทำให้มาตรฐานยาก ยกตัวอย่างเช่นตราสารทางการเงินอิสลามเดียวกันสามารถถูกปฏิเสธโดยหนึ่งในคณะกรรมการอิสลามและได้รับอนุมัติจากที่อื่น

ปัจจัยที่ส่งผลต่อความยากจน

ความยากจนเป็นปัญหาที่ทุกประเทศในประชาคมโลกต่างหลีกเลี่ยงเนื่องจากเป็นต้นเหตุของปัญหาที่จะตามมาอย่างมากมายทั้งปัญหาทางเศรษฐกิจ สังคม และอาชญากรรม ประเทศต่างๆพยายามหาต้นเหตุของปัญหาที่แต่ละประเทศเผชิญเพื่อหาทางป้องกันและแก้ไขโดยเฉพาะในประเทศที่มีการกระจายตัวของรายได้อยู่ในระดับต่ำอันเป็นหนึ่งสาเหตุที่มาของความยากจน อย่างไรก็ตามเนื่องจากความยากจนถือเป็นปัญหาที่มีหลายมิติซับซ้อนแตกต่างกันไปปัจจัยที่ส่งผลต่อความยากจนในแต่ละสังคมจึงมีความแตกต่างกันขึ้นอยู่กับการเชื่อมโยงของปัจจัยทางเศรษฐกิจและสังคม รวมไปถึงวัฒนธรรมของแต่ละประเทศด้วยเช่นกัน (Daka and Fandamu, 2016)

จากการศึกษางานวิจัยที่ผ่านมาพบว่านักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่มีความเห็นว่า การเติบโตทางเศรษฐกิจเป็นทางออกของปัญหาความเหลื่อมล้ำและความยากจนของประเทศ (Kalwij and Verschoor, (2007) , Andy Mckay (2008) และ Ravallion (2001)) วรรณกรรมส่วนใหญ่ศึกษาผลของการเติบโตต่อรายได้เฉลี่ยของคนยากจน Dollar and Kraay (2000) พบว่ารายได้เฉลี่ยของคนยากจนเพิ่มขึ้นในอัตราเดียวกับรายได้เฉลี่ยโดยรวมการเติบโตจึงเป็นสิ่งที่ดีสำหรับคนยากจน อย่างไรก็ตามงานวิจัยส่วนใหญ่ไม่ได้ให้ความสนใจต่อผลกระทบของการเปลี่ยนแปลงของการกระจายรายได้ต่อรายได้ของ

คนยากจนจึงทำให้ขาดการวิเคราะห์ในส่วนที่เฉพาะเจาะจง (Krishnakumar and Ugarte, 2011) ซึ่งในความเป็นจริงกลับพบว่าผลกระทบของการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจกับความยากจนในประเทศกำลังพัฒนามีความซับซ้อนและแตกต่างจากประเทศที่พัฒนาแล้วเป็นอย่างมาก ด้วยเหตุนี้จึงเกิดข้อถกเถียงกันว่าระดับการเติบโตแต่ละระดับอาจส่งผลต่อการกระจายรายได้ที่แตกต่างกัน

สอดคล้องกับงานวิจัยของ Hyun H. Son and Nanak Kakwani (2004) ที่ได้ทำการศึกษาประเทศกำลังพัฒนาในเอเชีย โดยพบว่าระดับเริ่มต้นของการพัฒนาเศรษฐกิจและความไม่เท่าเทียมกันของรายได้จะมีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในการลดความยากจน นอกจากนี้ยังแสดงให้เห็นว่าการถ่วงดุลอำนาจระหว่างการเติบโตและความไม่เท่าเทียมกันสามารถอธิบายได้ในแง่ของเงื่อนไขการเริ่มต้นของการพัฒนาและความไม่เท่าเทียมผลการศึกษาพบว่าอัตราการเติบโตในระดับปานกลางจะส่งผลกระทบอย่างมากต่อการลดความยากจนเมื่อเทียบกับอัตราการเติบโตที่สูง กล่าวคือการเติบโตในระดับที่สูงขึ้นนำไปสู่การแก้ไขปัญหาความยากจนที่ลดลง ทั้งนี้อัตราการเติบโตที่มีขนาดเล็กก็สามารถนำไปสู่การลดลงของความยากจนได้อย่างมีนัยสำคัญ

ในขณะที่งานวิจัยที่ผ่านมาที่ศึกษาความสัมพันธ์ของการเติบโตทางเศรษฐกิจและความยากจนพบว่าทั้งคู่มีความสัมพันธ์ที่ไม่แน่นอนแต่กลับพบความสัมพันธ์เชิงสาเหตุระหว่างการใช้นโยบายของภาครัฐและการลดความยากจนอย่างมีนัยสำคัญ ซึ่งได้รับอิทธิพลจากความหลากหลายของเครื่องมือทางนโยบายที่ก่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามยังคงเป็นที่ถกเถียงกันว่าการวางนโยบายเพื่อให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจช่วยการลดความยากจนหรือการวางนโยบายเพื่อลดความยากจนช่วยให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจ ด้วยข้อถกเถียงดังกล่าวทำให้นักเศรษฐศาสตร์พยายามหาคำตอบเพื่อการแก้ปัญหาและการเสริมสร้างศักยภาพในการแก้ปัญหาความยากจน (Ravi Kanbur, 2009)

ท่ามกลางการพยายามค้นหาแนวทางแก้ไขปัญหาความยากจนนักเศรษฐศาสตร์กลุ่มหนึ่งได้ทำการศึกษาปัจจัยที่กำหนดความยากจนเพื่อให้การแก้ไขปัญหานั้นเป็นไปอย่างตรงจุด การศึกษาที่ผ่านมาทั้งในเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ส่วนใหญ่ระบุว่า ปัจจัยที่ส่งผลต่อศักยภาพของทุนมนุษย์ ไม่ว่าจะเป็นระดับการศึกษา ระบบโภชนาการ เพศของหัวหน้าครอบครัว ขนาดครัวเรือน และสุขภาพที่ดีของประชากรส่วนใหญ่ (Dattet al. (2000), Bigsten et al. (2002), Nurja (2014) และ Rahman (2013)เป็นปัจจัยสำคัญที่ส่งผลต่อการเปลี่ยนแปลงและการสลายตัวของความยากจนผ่านการเติบโตและการกระจายรายได้ที่เพิ่มขึ้นโดยระบุว่าระดับการศึกษามีความสำคัญต่อการลดจำนวนครัวเรือนที่ยากจนครอบครัวชนบทมีโอกาสเป็นคนจนสูงกว่าครอบครัวในเมืองอย่างมีนัยสำคัญ นอกจากนี้ยังพบว่าเกษตรกรที่ยากจนเป็นผลมาจากปัจจัยอื่นๆในอดีต เช่น อาชีพหลักของหัวหน้าครัวเรือนปริมาณของที่ดินที่สืบเชื้อสายมาและระยะเวลาในการตั้งถิ่นฐานในปัจจุบัน การค้นพบเหล่านี้เป็นการเน้นย้ำถึงความยากลำบากในการลดความยากจนในสังคมชนบทเกษตรกรรมส่วนใหญ่ไม่มีแหล่งที่มาของรายได้อย่างต่อเนื่องจึงมักตกอยู่ในความยากจน

แม้ว่าการเติบโตเป็นสิ่งสำคัญและอาจเป็นหนทางที่ง่ายที่สุดในการลดความยากจน แต่การส่งผลกระทบของเติบโตต่อความยากจนอาจไม่เพียงพอ ปัจจัยต่างๆที่มีผลต่อขนาดของความยืดหยุ่นของความยากจนและความไม่เท่าเทียม

รวมทั้งรูปแบบการกระจายของการเติบโตบทบาทของตลาดแรงงาน และการแทรกแซงของรัฐบาลเป็นสิ่งที่ต้องคำนึงถึง (Besley,2007)

ปัจจัยหลักที่มีผลต่อการลดความยากจนคือเจตจำนงทางการเมืองและความเชื่อมั่นในรัฐบาล รัฐบาลสามารถให้ความร่วมมือในการต่อสู้กับความยากจนร่วมกับกลุ่มประชาสังคมและองค์กรพัฒนาเอกชนที่มุ่งมั่นที่จะลดปัญหาความยากจนแต่เนื่องจากการเข้าถึงของกลุ่มคนเหล่านี้ต่อคนยากจนมีความจำกัด นโยบายทางการเมืองที่แข็งแกร่งในการขจัดความยากจนจึงควรมีการพัฒนาและเพิ่มขึ้น รัฐบาลสามารถช่วยให้คนยากจนเข้าถึงที่ดิน สร้างการจ้างงานและโอกาสทางการศึกษาเช่นเดียวกับการเข้าถึงบริการพื้นฐานทางสังคมให้กับกลุ่มผู้ด้อยโอกาส รัฐควรมีบทบาทสำคัญในการสนับสนุนทุนทางสังคมเช่นเดียวกับการขยายกรอบการทำงานสำหรับรูปแบบความคิดสร้างสรรค์และการรวมตัวของความช่วยเหลือที่มีผลกระทบระยะยาวต่อความยากจนโดยเฉพาะความคิดริเริ่มการลดความยากจนของรัฐบาลไม่ควรแย่งและทำลายเครือข่ายการช่วยเหลือสังคมแต่ควรสร้างและสนับสนุนการรวมกลุ่มให้เข้มแข็งแก่พวกเขา

การวิจัยของ Burkeet al. (2012) พบว่าการใช้ปุ๋ยที่เพิ่มขึ้นและการเข้าถึงสินเชื่อไม่ได้บอกถึงความสามารถในการหลุดพ้นความยากจน ในทางกลับกันการใช้ปัจจัยการผลิตที่มีประสิทธิภาพจะเป็นกระบวนการที่ส่งผลต่อการเติบโตของรายได้และการลดความยากจนอย่างแท้จริง เช่นเดียวกันกับหลักฐานงานวิจัยอื่นๆที่บ่งชี้ว่าการเพิ่มความสามารถของเกษตรกรรายย่อยในการใช้ปัจจัยการผลิตทางการเกษตรที่ทันสมัยซึ่งเกี่ยวข้องกับการลงทุนของภาครัฐในด้านวิทยาศาสตร์การเพาะปลูกที่ดีขึ้นระบบการถ่ายโอนและการจัดการความรู้ทางการเกษตรให้กับเกษตรกรและการลงทุนในโครงสร้างพื้นฐานเพื่อเพิ่มผลตอบแทนจากการใช้ปัจจัยการผลิต (Meller (1976), Byerlee and Eicher (1997), Alston et al. (2000), Evenson (2001) และ Ghosh (2010)) จะส่งผลให้ความยากจนลดลงได้ นอกจากนี้กลยุทธ์การลดความยากจนที่มีประสิทธิภาพผ่านการลงทุนของภาครัฐในการดูแลสุขภาพการศึกษาการเข้าถึงตลาดเทคโนโลยีทางการเกษตรและการจัดการทรัพยากรมนุษย์และปศุสัตว์ นโยบายที่อำนวยความสะดวกในการรวมที่ดิน การแข่งขันในตลาด สิ่งเหล่านี้จะเพิ่มการเติบโตในชนบทและช่วยลดความยากจนในที่สุด (Bandaet al. (2011))

จากข้างต้นจะเห็นได้ว่า การดำเนินนโยบายของรัฐทั้งนโยบายการเงินและนโยบายการคลังเป็นปัจจัยที่สามารถช่วยลดปัญหาความยากจนในระยะยาว อย่างไรก็ตามไม่อาจปฏิเสธได้ว่าการกระจายการเติบโตมักมีแนวโน้มที่ไม่เท่ากัน Mckay (2008) กล่าวว่า ผู้กำหนดนโยบายสามารถทำให้การเติบโตไปสู่ผู้ที่ยากจนด้วยการแจกจ่ายผลประโยชน์ของการเติบโตผ่านการใช้จ่ายทางด้านการศึกษา เทคโนโลยี การส่งเสริมการตลาดภาคชุมชนและด้านสุขภาพ นอกจากนี้การเพิ่มอัตราการจ้างงานจากการเติบโตเป็นสิ่งสำคัญในการเปิดโอกาสให้ประชาชนได้รับประโยชน์จากการศึกษาในระดับที่สูงขึ้นการว่างงานและอัตราเงินเฟ้อที่เพิ่มสูงขึ้นเป็นปัจจัยเพิ่มความไม่เท่าเทียมทางรายได้โดยเป็นการผลักดันกลุ่มผู้มีรายได้ปานกลางลงไปสู่กลุ่มผู้ยากจน (Barroset al. (1995)) Mckay มองว่าการเพิ่มการจ้างงานอย่างมีศักยภาพควรมาพร้อมกับการลงทุนภาคเอกชนและการพัฒนาของภาคการเงินAli et al. (2011) ระบุว่า ถึงแม้จะมีผลกระทบของอัตราเงินเฟ้อ แต่นโยบายการเงินแบบขยายตัวจะส่งผลให้เกิดการลดการว่างงานโดยไม่สมัครใจ

ข้อถกเถียงเรื่องการเติบโตทางเศรษฐกิจกับการแก้ไขปัญหาความยากจนยังคงดำเนินมาอย่างต่อเนื่องด้วยเหตุที่ยังไม่มีข้อสรุปที่ชัดเจนต่อการแก้ปัญหาดังกล่าวนักเศรษฐศาสตร์ส่วนใหญ่มีมุมมองว่าการเติบโตโดยทั่วไปเป็นสิ่งที่ดีสำหรับคนยากจน แต่สิ่งที่ก่อให้เกิดปัญหาคือปริมาณและคุณภาพของการเติบโตผ่านการกระจายรายได้ที่เป็นธรรม

บทที่ 5 ผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามกับการลดความยากจนและความเหลื่อมล้ำ

การเชื่อมโยงระหว่างระบบการเงิน การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ และการลดความยากจนเป็นหนึ่งในหัวข้อการวิจัยที่ได้รับความสนใจอย่างมากในด้านการพัฒนาเศรษฐกิจ งานวิจัยเชิงประจักษ์ส่วนมากสนับสนุนมุมมองที่ว่า "การเงินเป็นสิ่งส่งเสริมการเจริญเติบโต" แม้การทดสอบความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางการเงินและการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่สนับสนุน supply-leading hypothesis (เช่น Demetriades and Hussein,1996; Arestis and Demetriades, 1997; และ Watchel and Rousseau, 1998) อย่างไรก็ตาม Demetriades and Hussein (1996) กลับพบว่าความสัมพันธ์ของทั้งคู่เป็นแบบสองทิศทาง คือต่างส่งผลกระทบซึ่งกันและกัน อีกทั้งผลการศึกษาจำนวนมากพบว่าการวิเคราะห์เชิงอนุกรมเวลามีความชัดเจนของคำตอบน้อยกว่าการวิเคราะห์แบบ cross-section โดยในส่วนของข้อสรุปงานวิจัยอธิบายว่าการเงินก่อให้เกิดการเจริญเติบโตในระยะแรกของการพัฒนาทางเศรษฐกิจและมีผลกลับกันในระดับการเจริญเติบโตที่เพิ่มสูงขึ้น นอกจากนี้การเติบโตทางเศรษฐกิจยังขึ้นอยู่กับการพัฒนาภาคการเงิน อย่างไรก็ตามบทบาทของการเงินในการกระตุ้นให้เกิดการพัฒนาทางเศรษฐกิจยังคงเป็นประเด็นที่ถกเถียงกันมากในปัจจุบัน

ช่องทางที่สำคัญซึ่งสนับสนุนการลดปัญหาความยากจนคือการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ นักเศรษฐศาสตร์หลายคนเชื่อว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจจะช่วยลดความยากจนโดยผ่านสี่ช่องทาง ***ช่องทางแรก*** คือการเติบโตทางเศรษฐกิจสามารถสร้างงานให้กับคนยากจน ***ช่องทางที่สอง*** คือการเจริญเติบโตที่มีอัตราที่สูงสามารถลดความแตกต่างระหว่างค่าจ้างแรงงานที่มีฝีมือและไร้ฝีมือในระยะต่อมาของการพัฒนาอันเป็นประโยชน์ต่อคนยากจน ***ช่องทางที่สาม*** การเจริญเติบโตที่สูงนำไปสู่รายได้จากภาษีที่สูงขึ้นช่วยให้รัฐบาลมีการจัดสรรทรัพยากรทางการคลังเพื่อจ่ายทางสังคมมากขึ้น เช่น ทางด้านสุขภาพ การศึกษา และการคุ้มครองทางสังคม ด้วยเหตุนี้จึงเป็นประโยชน์ต่อคนยากจน อีกทั้งยังสร้างโอกาสให้ผู้ที่มีรายได้น้อยสามารถลงทุนในทุนมนุษย์ ***ช่องทางที่สี่*** คือการสะสมเงินทุนจะเพิ่มมากขึ้นเมื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจสูงขึ้นซึ่งสามารถนำไปใช้กับคนยากจนเพื่อการลงทุนอันเป็นการเพิ่มรายได้ของพวกเขา นักวิจัยอย่าง Datt and Ravallion (1992) และ Kakwani (2000) ต่างพยายามที่จะอธิบายความสัมพันธ์ของการเติบโตทางเศรษฐกิจกับความยากจนผ่านทฤษฎี “trickle down” โดยตั้งสมมติฐานว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจอาจส่งผลกระทบต่อคนยากจนผ่านการสร้างงานและโอกาสทางเศรษฐกิจอื่นๆหรือการสร้างเงื่อนไขที่จำเป็นสำหรับการกระจายของผลประโยชน์ทางเศรษฐกิจและสังคมให้กว้างขึ้น โดยสรุปแล้วทั้งการศึกษาเชิงทฤษฎีและเชิงประจักษ์ต่างให้ผลการศึกษาที่เป็นเอกฉันท์ว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจโดยรวมจะนำไปสู่การลดปัญหาความยากจน

นักวิจัยหลายท่านพยายามอธิบายการเปลี่ยนแปลงของความยากจนในแง่ของ "ผลกระทบจากการเจริญเติบโต" อันเนื่องมาจากการเปลี่ยนแปลงของค่าเฉลี่ยรายได้และ "ผลกระทบจากการกระจายรายได้" พวกเขาพบว่าผลกระทบจากการเจริญเติบโตเป็นส่วนที่อธิบายการเปลี่ยนแปลงของตัวแปรในการแก้ไขปัญหาความยากจนได้ดีที่สุด นอกจากนั้น Fields (2001) ที่ได้ทำการวิเคราะห์แบบ cross-section พบว่าในกลุ่มประเทศที่มีรายได้ต่อหัวหรือการบริโภคที่สูงกว่าจะมีความยากจนน้อย นักเศรษฐศาสตร์ยังยอมรับอีกว่าผลกระทบของการเจริญเติบโตในการบรรเทาความยากจนขึ้นอยู่กับอัตราการเจริญเติบโตและระดับของความไม่เท่าเทียมกัน การเจริญเติบโตเป็นสิ่งที่จำเป็นแต่อาจไม่เพียงพอต่อการบรรเทาความยากจน ทั้งนี้ยังต้องมีองค์ประกอบอื่นๆเพื่อให้การเจริญเติบโตนั้นเกิดการกระจายออกไปอย่างเท่าเทียมกัน

เมื่อเกิดข้อสงสัย Alejandro Gaytan and Romain Ranciere (2004)ได้ทำการศึกษาการส่งเสริมการเจริญเติบโตของตัวกลางทางการเงินที่มีต่อเศรษฐกิจโดยพบว่าผลของการพัฒนาทางการเงินต่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจนั้นแตกต่างกันในแต่ละระดับรายได้ต่อหัวซึ่งโดยทั่วไปพบว่าผลกระทบจะเพิ่มขึ้นในเชิงบวกเมื่อระดับรายได้ต่อหัวเพิ่มขึ้นแสดงให้เห็นว่าในขั้นตอนแรกของการพัฒนาทางเศรษฐกิจธนาคารสามารถเพิ่มความมั่งคั่งให้แก่ผู้ฝากเงินด้วยการลดต้นทุนการกู้ยืมเงินเพื่อการลงทุนและการเติบโตของธุรกิจซึ่งเมื่อเศรษฐกิจมีความมั่งคั่งธนาคารก็ย่อมมีสภาพคล่องที่สูงขึ้นจึงเป็นการเสริมสร้างการเจริญเติบโตได้อย่างไม่น่าสงสัย เช่นเดียวกัน Rioja and Valev (2004) ก็ได้หาผลกระทบของเงินทุนต่อการเจริญเติบโตที่แตกต่างกันโดยขึ้นอยู่กับระดับของการพัฒนาเศรษฐกิจของประเทศ ผลการวิจัยชี้ให้เห็นว่าสำหรับประเทศที่มีรายได้น้อยผลของการพัฒนาทางการเงินกับการเติบโตทางเศรษฐกิจส่วนใหญ่ผ่านช่องทางการสะสมทุนในขณะที่ประเทศที่มีรายได้ปานกลางและสูงมีส่วนช่วยการเจริญเติบโตส่วนใหญ่ผ่านการผลิตที่เพิ่มขึ้น

ความสัมพันธ์ระหว่างการพัฒนาทางการเงิน การเติบโตทางเศรษฐกิจ และการลดปัญหาความยากจนเป็นสิ่งที่สำคัญมากสำหรับเป้าหมายนโยบายโดยเฉพาะอย่างยิ่งในประเทศกำลังพัฒนา เนื่องจาก ประเทศกำลังพัฒนาเป็นประเทศที่มีพื้นฐานของความล้มเหลวของตลาด เช่น ความไม่สมดุลของข้อมูลและการให้กู้ยืมเงินกับผู้กู้ขนาดเล็กที่มีต้นทุนคงที่สูง การพัฒนาทางการเงินสามารถเพิ่มโอกาสแก่ผู้ยากจนในการเข้าถึงบริการทางการเงินในระบบได้เพิ่มมากขึ้น (Stiglitz, 1998; Jalilian and Kirtpatrick, 2001)

การศึกษาด้านการเงินอิสลามเพื่อลดปัญหาความยากจนได้รับความสนใจอย่างมากจากความสำเร็จในบังคลาเทศและประเทศมุสลิมอื่นๆ ธนาคารอิสลามถูกมองว่าเป็นทางเลือกหนึ่งในการช่วยลดและบรรเทาปัญหาความยากจนเนื่องจากใช้หลักการชะรีอะฮ์เป็นกลไกในการพัฒนาที่มีความเสมอภาคและเป็นธรรมโดยมุ่งเน้นการจัดการสวัสดิการของธนาคารอิสลามผ่านหลักการแบ่งปันผลกำไรขาดทุน (Profit and loss sharing (PLS)) ของการลงทุนรวมทั้งการใช้เครื่องมืออย่างซะกาตวะกัฟและองค์กรการกุศลเพื่อลดความยากจน Abdur Raquib (2011) กล่าวว่าพื้นฐานของหลักการทางศาสนาและกฎหมายชะรีอะฮ์ของธนาคารอิสลามถือเป็นส่วนหนึ่งที่นำไปสู่การกระจายรายได้ที่ดีขึ้นโดยช่วยให้ผู้ที่มีรายได้น้อยสามารถเข้าถึงเงินทุนสำหรับการเรียน เพื่อความยุติธรรมทางสังคมและการเติบโตในระยะยาว

Ismail Sirageldin (2000) ระบุว่า หลักพื้นฐานสี่หลักของระบบจริยธรรมอิสลามเหมาะกับการเป็นช่องทางส่งผ่านของนโยบายทางเศรษฐกิจและสังคมที่เกี่ยวข้องกับการขจัดความยากจน โดยพบว่ามุมมองทางด้านสังคมของศาสนาอิสลามเป็นรูปแบบที่มีเสรีภาพและยึดถือศักดิ์ศรีความเป็นมนุษย์ จริยธรรมอิสลามสนับสนุนกลยุทธ์การบรรเทาความยากจนบนพื้นฐานของหลักการของการส่งเสริมการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจที่มีส่วนได้เสียที่มีประสิทธิผล อีกทั้งหนึ่งในห้าหลักการพื้นฐานของศาสนาอิสลามอย่างซะกาต เป็นเครื่องมือการโอนรายได้โดยตรงจากคนที่ร่ำรวยไปสู่คนยากจน

Akhter et al. (2009) พบว่าระบบการเงินรากฐานแบบอิสลามเป็นองค์ประกอบที่สำคัญในกลยุทธ์การบรรเทาความยากจน โดยผลิตภัณฑ์เหล่านี้ไม่ได้ตอบสนองแต่เพียงความต้องการของลูกค้าชาวมุสลิมเท่านั้น นอกจากนั้นควรมีการเชื่อมโยงผู้ประกอบการรายย่อยของอิสลามกับองค์กรพัฒนาเอกชนและองค์กรที่ไม่แสวงหาผลกำไร การใช้เครื่องมือ

ซะกาต วะกัฟ และตะกาฟุล[8] รวมถึงการฝึกอบรมทางด้านอาชีพเพื่อเสริมสร้างขีดความสามารถในการดำเนินงานจะช่วยเพิ่มเสถียรภาพทางการเงินของสถาบันการเงินรายย่อยแบบอิสลามเพื่อการบรรลุจุดมุ่งหมายของการให้บริการทางการเงินแก่คนยากจน

นอกจากนี้ Abdul and Rahman (2010) ได้ศึกษารูปแบบและเครื่องมือของระบบธนาคารอิสลามที่เกี่ยวข้องกับการจัดสรรเงินทุนโดยปราศจากดอกเบี้ย พวกเขาพบว่าการเงินอิสลามมีรูปแบบที่แตกต่างจากระบบการเงินแบบทั่วไปทางด้านจริยธรรมและเครื่องมือทางการเงินที่สามารถจัดสรรเงินทุนให้แก่ผู้ที่ต้องการเงินทุนในระดับจุลภาคได้อย่างมีประสิทธิภาพโดยปราศจากริบาผ่านทาง Murabahah และ Ijarahสำหรับผู้ประกอบการขนาดเล็กที่มีศักยภาพแต่ยากจน การใช้เครื่องมือดังกล่าวร่วมกับรูปแบบการมีส่วนร่วมอื่นๆอย่าง Mudarabah และ Musharakah มีศักยภาพในการตอบสนองความต้องการในการแบ่งปันความเสี่ยงของผู้ประกอบการรายย่อยซึ่งเป็นช่องทางหนึ่งในการลดความยากจน

เป้าการลดความยากจนของประเทศที่รวมกลุ่มทางเศรษฐกิจนับเป็นปัญหาที่ยากจะแก้ไข Mohieldin, Zamir Iqbal, Rostom และ Fu (2011) จึงได้ทำการศึกษาตัวอย่างเกี่ยวกับระบบการเงินอิสลามและการเข้าถึงเงินทุนในบริบทของการรวมกลุ่มทางเศรษฐกิจของกลุ่ม OIC ซึ่งมีการส่งเสริมการทำสัญญาแบบแบ่งปันกำไรและขาดทุนรวมถึงการแบกรับความเสี่ยงร่วมกัน (PLS) เป็นทางเลือกในการชำระหนี้แทนหลักการโดยทั่วไปผ่านทางเครื่องมือในการกระจายของความมั่งคั่งอย่างซะกาต วะกัฟ และซาดาเกาะฮ์รวมถึงการใช้ Microfinance ที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของชะรีอะฮ์ที่สอดคล้องกับการจัดหาเงินทุนสำหรับธุรกิจขนาดกลางและขนาดย่อมรวมถึงการประกันภัยขนาดเล็กเพื่อเพิ่มการเข้าถึงเงินทุนรวมทั้งการใช้ตราสารหรือสัญญาประเภท Qard-al-hassan หรือตราสารที่ที่ใช้หลัก PLS โดยมุ่งเน้นการพัฒนาโครงสร้างพื้นฐานและกฎระเบียบทางการเงินเพื่อส่งเสริมเสถียรภาพทางการเงินจะทำให้ความยากจนและความไม่เท่าเทียมกันในประเทศมุสลิมลดลงและสามารถสร้างเศรษฐกิจและสวัสดิการที่ดีขึ้นได้

หลักการแบ่งปันผลกำไรขาดทุนถือเป็นรากฐานที่สำคัญของการเงินแบบอิสลาม PLS เป็นทางออกที่ดีที่สุดสำหรับการพัฒนาผลิตภัณฑ์ทางการเงินเพื่อลดบรรเทาความยากจนและเป้าหมายเพื่อการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ อาจกล่าวได้ว่าหลักการ PLS ของอิสลามสนับสนุนการจัดการสินเชื่อและลดความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

โดยทั่วไปธนาคารจะทำหน้าที่เป็นนักลงทุนโดยศึกษาโครงการแต่ละโครงการอย่างละเอียดก่อนการตัดสินใจลงทุนในสัญญา PLS อีกทั้งกฎระเบียบของการตรวจสอบที่มีความยืดหยุ่นทางเศรษฐกิจจะทำหน้าที่เป็นตัวคัดกรองโครงการการลงทุนที่มีประสิทธิภาพเพื่อให้การจัดสรรเงินทุนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ นอกจากนี้ PLS ยังทำหน้าที่เป็นตัวเร่งการเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจและเป็นวิธีการที่ดีในการป้องกันความเสี่ยงด้านสภาพคล่อง

Ghafar, Ezani, Norazman และ Shahimi (2010) ได้ศึกษาการใช้เครื่องมือและผลิตภัณฑ์ทางการเงินของธนาคารอิสลามในการพัฒนาทางการเงินและลดปัญหาความยากจน พวกเขาพบว่าผลิตภัณฑ์ส่วนใหญ่มีรูปแบบของการจัดการด้านธุรกิจ ไม่คำนึงถึงผลของการดำเนินธุรกิจ แต่เป็นการสะสมและการกระจายความมั่งคั่งในระบบเศรษฐกิจให้มี

8 การประกันภัยแบบอิสลาม

ความเป็นธรรมและส่งเสริมการผลิตจริง การพัฒนาทางการเงินอิสลามมีหลายรูปแบบผลิตภัณฑ์ ทั้งนี้รูปแบบที่ได้รับความนิยมสูงสุดคือการซื้อมาขายไปหรือ Murabahah ถึงแม้ Murabahah จะไม่มีผลกระทบโดยตรงในการลดความยากจนแต่เครื่องมือนี้จะส่งผลทางอ้อมต่อการลดลงของการว่างงาน

ทางด้านเครื่องมือ Musharakah จะเป็นตัวส่งเสริมให้เกิดความร่วมมือในการสร้างสำหรับคนจำนวนมากในสังคม ส่งเสริมองค์กรและกิจการหุ้นส่วน การสร้างงานในประเทศที่ส่งเสริมวัฒนธรรมองค์กรธุรกิจในสังคมและการเจริญเติบโตของผู้คนที่มีทักษะ Musharakah มีผลกระทบที่มีศักยภาพในการควบคุมอัตราเงินเฟ้อและการแพร่กระจายของสินเชื่อที่ไม่สร้างมูลค่าเพิ่มโดยไม่ส่งเสริมกิจการร่วมค้าที่ไม่มีการตรวจสอบที่มีศักยภาพเพื่อให้แน่ใจว่าโครงการจะประสบความสำเร็จทางธุรกิจ ในกรณีของเครื่องมือ Mudarabah เป็นรูปแบบของการเป็นหุ้นส่วนการลงทุนระหว่างธนาคารและธุรกิจโดยทั้งสองฝ่ายจะตกลงอัตราส่วนการแบ่งกำไรก่อนการทำธุรกรรม ทั้งนี้หากเกิดการขาดทุนทางธนาคารจะเป็นผู้รับผิดชอบเงินทุนที่เสียไป Mudarabah เป็นเครื่องมือที่มีศักยภาพในการตัดดอกเบี้ยออกจากสังคม ผู้ประกอบการจะใช้ทักษะในการดำเนินธุรกิจในขณะที่ธนาคารจะให้เงินทุนและยังแบกรับโอกาสของกำไรและขาดทุน การจัดหาเงินทุนที่ใช้สำหรับการร่วมทุน Mudarabah มีผลกระทบอย่างมีนัยสำคัญในการลดการว่างงานทั้งในระยะสั้นและระยะยาวโดยเอื้อให้เกิดการลงทุนในธุรกิจโดยคนที่มีทักษะและส่งเสริมกิจกรรมเชิงพาณิชย์ Mudarabah ยังช่วยควบคุมอัตราเงินเฟ้อโดยการส่งเสริมกิจกรรมทางธุรกิจที่ไม่มีอัตราดอกเบี้ย เนื่องจากดอกเบี้ยและการสร้างเครดิตของธนาคารผ่านการให้กู้ยืมเป็นแหล่งที่มาของอัตราเงินเฟ้อในระบบเศรษฐกิจ

อย่างไรก็ตาม การดัดแปลงผลิตภัณฑ์ทางการเงิน Mudarabah และ Musharakah สำหรับใช้ในอุตสาหกรรม Islamic Microfinance เป็นสิ่งที่สถาบันการเงินมักต้องการที่จะหลีกเลี่ยงเพราะถือเป็นการเพิ่มความซับซ้อนให้กับผลิตภัณฑ์ทางการเงินและเพิ่มค่าใช้จ่ายที่อาจจะต้องมีการแบกรับโดยลูกค้ารายย่อยหรือโดยสถาบันการเงิน อาจเกิดความไม่เต็มใจของผู้ฝากเงินของธนาคารที่จะต้องเผชิญกับปัจจัยเสี่ยง อาจเป็นภาพสะท้อนความโปร่งใสในระบบธนาคารซึ่งนำไปสู่ความไม่ไว้วางใจระหว่างนักลงทุน / ผู้ฝากเงินและธนาคาร นำไปสู่ความไม่เต็มใจของนักลงทุนในระยะยาว ถึงแม้ว่าพวกเขาอาจจะมีโอกาสในการลงทุนที่ดีบนพื้นฐานของการแบ่งปันผลกำไรและขาดทุนธนาคารอาจไม่สามารถหาผู้ฝากเงินที่มีความเต็มใจที่จะเสี่ยง อีกทั้งยังคงมีความจำเป็นในการออกกฎหมายเสริมเพิ่มเติมเพื่อรองรับเป้าหมายของการธนาคารอิสลาม เนื่องจากยังไม่มีกฎหมายใดรับรองการกำหนดรูปแบบของการจัดหาเงินทุนแบบแบ่งปันกำไรขาดทุน

ปัญหาที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือ การขาดความโปร่งใสภายในของธนาคารอิสลามที่มีการดำเนินงานเกี่ยวกับการออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินMusharakah และ Mudarabah ที่สอดคล้องกับกฎระเบียบและหลักการชะรีอาฮ์มีความสำคัญมาก หากผลิตภัณฑ์ทางการเงินนั้นไม่ได้ทำหน้าที่ตามกฎและหลักการชะรีอาฮ์การทำธุรกรรมจะเป็นโมฆะและรายได้ที่ได้รับจากพวกเขาจะไม่ได้รับการยอมรับว่าเป็นกำไร ในการตัดสินใจออกผลิตภัณฑ์ทางการเงินของของธนาคารอิสลามจึงเกิดความเสี่ยงในการดำเนินงานทำให้เกิดค่าใช้จ่ายในการตรวจสอบเพิ่มเติมที่เกี่ยวข้องกับผลิตภัณฑ์นั้นการแบ่งปันความเสี่ยงกับความต้องการของผู้ประกอบการขนาดเล็กจำเป็นต้องมีทักษะความเชี่ยวชาญในการจัดการความเสี่ยงที่มีอยู่ในโครงสร้างของสัญญา

นอกจากนี้การเคลื่อนไหวทางการเงินอิสลามยังขาดบุคคลากรทางเทคนิคที่มีความคุ้นเคยกับระบบและมีความรู้เพียงพอที่จะเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงาน บุคลากรส่วนใหญ่ที่ทำงานในสถาบันการเงินอิสลามมีความรู้และประสบการณ์มาจากธนาคารทั่วไปมีความคุ้นเคยด้วยวิธีการแบบเดิม ขาดความรู้ในกฎหมายอิสลามซึ่งเป็นตัวจำกัดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ทางกฎหมายอิสลามให้กับลูกค้าการมีผู้เชี่ยวชาญด้านหลักชะรีอะฮ์มีความจำเป็นอย่างมากสำหรับระบบการเงินอิสลาม

อุปสรรคที่สำคัญอีกประการหนึ่งคือการขาดมาตรฐานในการตีความเครื่องมือทางการเงินต่างๆ โดยผู้เชี่ยวชาญและนักวิชาการซึ่งขณะนี้มีความสับสนเกี่ยวกับการทำธุรกรรมที่ได้รับอนุญาตและไม่ได้รับอนุญาต เนื่องจากคำวินิจฉัยที่แตกต่างกันของนักวิชาการศาสนาการจัดตั้งสภาที่ปรึกษาชะรีอะฮ์ที่เป็นมาตรฐานเดียวกันจะช่วยขจัดความสับสนและความไม่สอดคล้องกัน ทำให้การนำเครื่องมือและผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามมาใช้เพื่อลดปัญหาความยากจนสามารถดำเนินการได้อย่างมีประสิทธิภาพ

นอกจาก Mudarabah และ Musharakah แล้ว การธนาคารอิสลามยังมีผลิตภัณฑ์อื่นๆที่น่าสนใจต่อการบรรเทาปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำทางรายได้ ดังต่อไปนี้

Ijarah เป็นรูปแบบของการเช่าซื้อตามกฎหมายชะรีอะฮ์ เป็นการใช้งานสินทรัพย์ภายใต้การที่ธนาคารซื้อสินทรัพย์แล้วนำมาให้ลูกค้าเช่ารายเดือนในช่วงระยะเวลาและราคาของผลตอบแทนที่คงที่ ทั้งนี้ไม่มีผลกระทบโดยตรงต่อการลดความยากจนแต่มีผลเพียงเล็กน้อยต่อการลดอัตราการว่างงาน อย่างไรก็ตามผลิตภัณฑ์ประเภทนี้มีศักยภาพในการป้องกันอันตรายจากภาวะเงินเฟ้อกับคนชั้นกลางและผู้ประกอบการ การอนุญาตให้ใช้งานสินทรัพย์โดยไม่ต้องใช้กระแสเงินสดอย่างฉับพลันสามารถช่วยลูกค้านำเงินที่เหลือไปใช้ในการปรับเปลี่ยนเป็นอุปกรณ์หรือเครื่องจักรแทน

Istisna เป็นรูปแบบของสัญญาขายล่วงหน้า เป็นอีกกลไกการจัดหาเงินทุนระยะยาวภายใต้ราคาที่ตกลงกันก่อนที่จะซื้อขายสินทรัพย์ที่มีการสร้างขึ้นจริง Istisna เป็นประโยชน์อย่างยิ่งในภาคที่อยู่อาศัยการก่อสร้างการสร้างงานและความมั่งคั่งให้กับสังคม ทั้งนี้ไม่มีความผันผวนจากอัตราดอกเบี้ย อีกทั้งยังมีผลกระทบที่ดีในการลดลงของอัตราการว่างงานโดยการส่งเสริมการก่อสร้างและกิจกรรมสร้างบ้านในสังคม อย่างไรก็ตาม Istisna มีผลเพียงเล็กน้อยต่อการควบคุมอัตราเงินเฟ้อ

Salam เป็นอีกรูปแบบของสัญญาขายล่วงหน้าซึ่งผู้ซื้อต้องจ่ายเงินล่วงหน้าสำหรับสินค้าที่จะจัดจำหน่ายในภายหลังโดยเน้นสินค้าทางการเกษตร Salam เป็นประโยชน์อย่างมากในการลดความยากจนของภาคเกษตรด้วยการให้ธนาคารและเกษตรกรทำสัญญาในการขายสินค้าเกษตรล่วงหน้าโดยระบุวันและสินค้า เป็นการรับเงินทุนในช่วงเวลาที่เหมาะสมแทนเงินให้สินเชื่อที่มีอัตราดอกเบี้ย Salam ยังมีศักยภาพในการลดการว่างงานในภาคชนบทและลดแนวโน้มการขยายตัวของเมือง Salam สามารถส่งเสริมการพัฒนาภาคการเกษตรและชนบทส่งผลให้รายได้สูงขึ้น นอกจากนี้ Salam ยังส่งผลให้ระดับราคาอาหารลดลง

นอกจากนี้ นักวิจัยหลายท่านได้ทำการศึกษาเกี่ยวกับ Islamic Microfinance เพื่อตอบคำถามว่าการใช้การเงินอิสลามร่วมกับ Microfinance จะส่งผลกระทบต่อการลดความยากจนที่มีประสิทธิภาพได้จริงหรือไม่ หนึ่งในงานวิจัยที่น่าสนใจเป็นอย่างมากคืองานวิจัยของ Habib Ahmed (2007) ซึ่งพบว่าการให้เงินทุนแก่ผู้ประกอบการรายย่อยเป็นส่วนหนึ่งของการขจัดความยากจนและมีความจำเป็นที่จะต้องสร้างสถาบันการศึกษาที่สามารถตอบสนองเป้าหมายของศาสนาอิสลามทั้งแนวความคิดแบบดั้งเดิมและเครื่องมือใหม่ๆ โดยงานวิจัยได้มุ่งเน้นศึกษาในเรื่องของการวะกัฟตามหลักอิสลาม โดยพบว่าสามารถให้บริการและอำนวยความสะดวกแก่การให้เงินทุนกับผู้ประกอบการรายย่อยอันเป็นการสร้างความมั่งคั่งแก่คนยากจน อย่างไรก็ตามแม้ว่าการใช้เครื่องมือวะกัฟในการดำเนินงานของ MFI อิสลามจะประสบความสำเร็จในการแก้ไขปัญหาของความเสี่ยงด้านเครดิตโดยการจัดตั้งการให้กู้ยืมเงินแบบกลุ่มและการเก็บชำระหนี้เป็นรายสัปดาห์เพื่อลดปัญหาด้านความยากจนลง การใช้การวะกัฟเพื่อเป็นทุนในการดำเนินงานของ MFI ยังสามารถลดค่าใช้จ่ายในการจัดหาเงินทุนและพัฒนาศักยภาพของผู้ประกอบการ อย่างไรก็ตามปัญหา moral hazard และศักยภาพทางเศรษฐกิจของสถาบันเหล่านี้ยังต้องได้รับการแก้ไข

งานวิจัยของ Asyraf Wajdi Dusuki (2008) ได้ทำการศึกษาถึงการใช้ระบบ microfinance institutions (MFIs) ของธนาคารอิสลามโดยไม่สูญเสียศักยภาพและการพัฒนาอย่างยั่งยืนผลการศึกษาพบว่าระบบ Microfinance institutions มีบทบาทที่มากกว่าการเป็นตัวกลางทางการเงินแบบดั้งเดิม Microfinance institutions นับเป็นหนึ่งในเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการลดค่าใช้จ่ายในการทำธุรกรรมและมีความเสี่ยงที่ต่ำกว่าความเสี่ยงทางการเงินในระบบอื่นๆที่เกี่ยวข้องกับการให้สินเชื่อแก่คนยากจนในชนบท นอกจากนี้งานวิจัยยังแสดงให้เห็นถึงการใช้เครื่องมือ special purpose vehicle (SPV) เป็นหนึ่งในทางเลือกที่เป็นไปได้สำหรับธนาคารอิสลามในการเป็นช่องทางการส่งผ่านเงินทุนให้กับคนยากจน เช่นเดียวกับ Salehuddin Ahmed (2009) ที่ศึกษาภาพรวมของ Microfinance institutions ในบังคลาเทศโดยการสำรวจความคิดเห็นการศึกษาพบว่าแนวคิดของการใช้ระบบ Microfinance institutions ของธนาคารอิสลามและรูปแบบการส่งมอบบริการทางการเงินที่หลากหลายให้กับคนยากจนถือเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพสำหรับการพัฒนาและการบรรเทาความยากจน เป็นการเพิ่มการกระจายและลดความเหลื่อมล้ำทางด้านรายได้ซึ่งส่งผลต่อการพัฒนาของประเทศบังคลาเทศที่มีประชาชนที่อยู่ในระดับยากจนเป็นจำนวนมาก

การมี Zakat และ Awqaf ทำให้ Islamic Microfinance มีความแตกต่างจาก MFIs ทั่วไป สถาบันการเงินขนาดเล็กอิสลาม (IMFIs) จะมีการสร้างกองทุนซะกาต ผู้กู้ที่ยากจนที่มีภาระหนี้น้อยกว่าการลงทุนของพวกเขาจะได้รับเงินทุนบางส่วนจากกองทุนซะกาต ซึ่งไม่จำเป็นต้องมีการชำระหนี้ใด ๆ อีกทั้งจากรูปแบบการจัดหาเงินทุนอิสลามที่ตั้งอยู่บนพื้นฐานของหลักการการแบ่งปันผลกำไรและขาดทุนจึงทำให้ไม่มีภาระชำระดอกเบี้ยใด ๆ คงที่สำหรับผู้กู้ ปัจจัยเหล่านี้นำไปสู่อัตราความยากจนที่ลดลงและเพิ่มความสามารถในการสำเร็จการศึกษาที่สูงขึ้นระบบการเงินฐานรากอิสลามจึงให้ผลประโยชน์ต่อสวัสดิการทางสังคมโดยรวมได้มากขึ้น สามารถช่วยลดความยากจนนอกจากนี้ Armad (2009) ได้อธิบายเพิ่มเติมว่าในการเปรียบเทียบกับธนาคารอิสลามพบว่าระบบการเงินฐานรากอิสลามมีความได้เปรียบเนื่องจากกองทุนอิสลามอย่าง กองทุนซะกาต Sadakah และ Awqaf นั้นสามารถเป็นแหล่งเงินทุนสำหรับโครงการลงทุนของระบบการเงินฐานรากอิสลาม

การใช้ ซะกาตและ Awqaf ร่วมกับระบบการเงินฐานรากอิสลามพบว่าได้รับความสำเร็จในการบรรเทาความยากจนจากกรณีศึกษาในหลายประเทศ ได้แก่ ประเทศบาห์เรน ซึ่งพบว่ามาตรฐานซะกาตสามารถประมาณการการเติบโตทางเศรษฐกิจและมีส่วนร่วมในการพัฒนาเศรษฐกิจในแง่ของการบรรเทาความยากจน ลดการว่างงานและอัตราเงินเฟ้อ (Sarea, 2012) ในกรณีของประเทศอียิปต์พบว่าการเก็บซะกาตที่มีศักยภาพสามารถเติมเต็มช่องว่างของทรัพยากรเพื่อการบรรเทาความยากจน แต่การเก็บซะกาตในรูปแบบเชิงสุ่มยังคงขาดการประสานงานที่มีประสิทธิภาพ (Hashem , 2015) อีกทั้งการจัดตั้งกองทุนซะกาต การบริจาคเงินสด Awqaf รวมถึงการบริจาค Sadaqah เป็นการระดมทุนของประชาชนที่สามารถช่วยชาวมุสลิมที่ยากจนได้ตรงกับความต้องการที่แท้จริงในกรณีของประเทศไนจีเรีย (Amuda, 2013) เช่นเดียวกับกรณีศึกษาร่วมกันของประเทศ มาเลเซีย อินโดนีเซียและบังคลาเทศของ Alpay และ Haneef (2015) พบว่ามีหลักฐานที่ชัดเจนจากการศึกษาว่าการระดมทุน Waqf สามารถใช้งานร่วมกับระบบการเงินฐานรากอิสลามที่มีบทบาทสำคัญในการให้บริการ Takaful และสามารถพัฒนาทรัพยากรมนุษย์เพื่อการบรรเทาความยากจนได้อย่างมีประสิทธิภาพ รวมถึงกลุ่มประเทศ IDB ซึ่งมีการศึกษาพบว่า Zakat และ Awqaf สามารถสร้างรายได้มากพอสำหรับการช่วยเหลือค่าใช้จ่ายแก่คนจนในประเทศโดยไม่จำเป็นต้องรับการช่วยเหลือทางการเงินใดๆจากบริษัทข้ามชาติ (Shirazi, 2014) เช่นเดียวกันกับงานศึกษาของ Marzukiet al. (2012) ที่ระบุว่าการใช้กองทุนซะกาตร่วมกันกับ Awaqf จะยิ่งเพิ่มประสิทธิภาพการบรรเทาความยากจนได้ดียิ่งขึ้นนอกจากนี้ Hassan และ Raf (2010) อธิบายว่ากองทุนซะกาตอาจถูกนำมาใช้ในการดำเนินโครงการพัฒนาบริการด้านการศึกษาและด้านการดูแลสุขภาพตราบใดที่ผู้ได้รับประโยชน์จากโครงการดังกล่าวเป็นไปตามเกณฑ์ที่จะเป็นผู้รับซะกาต

การศึกษาเกี่ยวกับการใช้ซะกาตเป็นเครื่องมือในการบรรเทาความยากจนได้รับความสนใจจากนักวิชาการเป็นอย่างมาก แม้ส่วนใหญ่จะระบุว่า ซะกาตส่งผลดีต่อการลดความยากจนแต่เนื่องด้วยข้อมูลที่ไม่เท่าเทียมกันทำให้การจ่ายซะกาตในบางครั้งไม่สามารถบรรลุจุดมุ่งหมายการลดความยากจนได้การศึกษาโดย Othman และ Mohdnur (2012) พบว่าการจ่ายซะกาตเพื่อการลดความยากจนในมาเลเซียประสบความล้มเหลวเนื่องจากปัญหาต่าง ๆ รวมทั้งฐานข้อมูลที่ไม่ถูกต้อง อย่างไรก็ตามการศึกษาก็ชี้ให้เห็นว่ามาตรฐานการจ่ายและจัดเก็บซะกาตที่มีศักยภาพจะสามารถส่งผลให้เกิดการใช้ประโยชน์สำหรับการบรรเทาความยากจนที่มีประสิทธิภาพ เช่นเดียวกันกับ Awqaf หากมีการจัดเก็บดูแลส่งเสริมจากองค์กรภาครัฐจะสามารถเพิ่มการระดมทุนในการปรับปรุงสวัสดิการทางเศรษฐกิจและสังคม และสามารถเป็นเครื่องมือที่มีประสิทธิภาพในการบรรเทาปัญหาความยากจน

จากการศึกษาค้นคว้างานวิจัยในอดีตสามารถสรุปได้ว่า การพัฒนาทางการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจรวมถึงการบรรเทาปัญหาความยากจนนั้นมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญ อย่างไรก็ตามการวางนโยบายของแต่ละประเทศควรจะขึ้นอยู่กับลักษณะทางสังคม เศรษฐกิจ และสภาพแวดล้อมทางการเงินที่มีข้อจำกัดแตกต่างกันไป และควรคำนึงถึงเสถียรภาพในระยะยาวมากกว่าการแก้ปัญหาเพียงในระยะสั้น ทั้งนี้เพื่อเป็นการลดและขจัดปัญหาได้อย่างแท้จริง โดยเฉพาะในด้านของการไม่เท่าเทียมกันของการกระจายรายได้ถือเป็นส่วนสำคัญในการวางนโยบาย อีกทั้งยังพบว่าการใช้ Microfinance ควบคู่กับการเงินอิสลามเป็นทางเลือกกลยุทธ์หนึ่งที่มีประสิทธิภาพและเป็นองค์ประกอบสำคัญในการแก้ไขปัญหาความยากจนแสดงให้เห็นว่าการเข้าถึงและการให้สินเชื่อที่มีประสิทธิภาพรวมทั้งการจัดการความเสี่ยงของ

Microfinance สามารถสร้างสินทรัพย์และพัฒนาผู้ประกอบการขนาดเล็ก เพิ่มกำลังการผลิต เพิ่มรายได้และสร้างคุณภาพชีวิตที่ดีขึ้น เข้าถึงได้ง่ายกว่าระบบธนาคารแบบทั่วไป

บทที่ 6 ระเบียบวิธีวิจัย

งานวิจัยนี้ต้องการศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินเชื่อของสถาบันการเงินอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจและความยากจนของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ในช่วงปี ค.ศ. 2006 ถึง 2015 ว่ามีความสัมพันธ์กันหรือไม่ในลักษณะใด ซึ่งงานวิจัยได้แบ่งการศึกษาออกเป็นสองส่วน คือการวิจัยเชิงปริมาณและการวิจัยเชิงคุณภาพจากเอกสาร ตำราวิชาการ และการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถาบันการเงินอิสลามในพื้นที่

การวิจัยเชิงปริมาณใช้วิธีการประมาณค่าแบบ Panel Regression Model โดยใช้ข้อมูลอนุกรมภาคตัดขวาง (Panel Data) ด้วยวิธี Cointegration ของ Johansen (1990) และ Granger's causality method โดยวิธีนี้เป็นวิธีมาตรฐานซึ่งงานวิจัยในอดีตที่ศึกษาหัวข้อเดียวกันแต่ในกรณีของประเทศอื่นใช้ (Abduh and Chowdhury, 2012; Abduh and Omar, 2012) งานวิจัยได้แบ่งการศึกษาเป็น 2 ส่วนได้แก่ 1. ศึกษาถึงความสัมพันธ์ระหว่างการเติบโตของสถาบันการเงินอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ ผ่านตัวแปรสินเชื่อรวมและรายได้มวลรวมรายจังหวัด (GPP) ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ ด้วยวิธี Panel VECM model and causality และ 2. ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรทางเศรษฐกิจต่อการลดความยากจนด้วยวิธี Panel Least Squares

ในกรณีของส่วนแรก แบบจำลองมีลักษณะ ดังนี้

$$\ln gdp3_t = \alpha_0 + \alpha_1 \sum \ln fin_t^{IBank+BAAC+Cooperatives} + \vartheta_t$$

$$\sum \ln fin_t^{IBank+BAAC+Cooperatives} = \beta_0 + \ln \beta_1 gdp3_t + \vartheta_t$$

โดยที่

$\ln gdp3_t$ = GDP per Capita ของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

$\ln fin_{it}^{IBank+BAAC+Cooperatives}$ = สินเชื่อของสถาบันการเงินอิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประกอบไปด้วยธนาคารอิสลาม (Ibank) กองทุนธนาคารอิสลามของธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร (BAAC) และสหกรณ์อิสลามในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ (cooperatives)[9]

ในการวิเคราะห์เชิงปริมาณเนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษานี้เป็นข้อมูล Panel Data ที่มีลักษณะเป็นข้อมูลภาคตัดขวางและข้อมูลอนุกรมเวลา ดังนั้นจึงต้องมีการทดสอบความนิ่งของข้อมูลโดยข้อมูลที่มีคุณสมบัตินิ่ง (Stationary) มีสมมติฐานอยู่ 3 ประการ คือ ค่าเฉลี่ย (Mean) ค่าความแปรปรวน (Variance) ค่าความแปรปรวนร่วม (Covariance) จะต้องคงที่ไม่เปลี่ยนแปลงตามกาลเวลา ซึ่งการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรโดยวิธี Ordinary Least Square (OLS) หรือการประมาณ Panel Data โดยวิธี OLS อาจก่อให้เกิดปัญหาความสัมพันธ์ที่ไม่แท้จริง (Spurious Regression) พิจารณาได้จากค่า

9 ผู้วิจัยใช้สหกรณ์อิสลามอิบนูอัฟฟาน จำกัด เป็นสหกรณ์ตัวแทนเนื่องจากเป็นสหกรณ์ที่ครองส่วนแบ่งตลาดเป็นอันดับหนึ่งในพื้นที่

สัมประสิทธิ์ของตัวแปรต่างๆมีความสัมพันธ์กันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ และค่าสถิติ R^2 ที่ได้มีค่าสูงในขณะที่ค่า Durbin-Watson มีค่าต่ำ สาเหตุดังกล่าวเกิดจากการที่ตัวแปรมีความสัมพันธ์ต่อกันในลักษณะของเงื่อนไขเวลามากกว่าในลักษณะพื้นฐานทางเศรษฐศาสตร์ ค่าสถิติที่ได้จากสมการถดถอยที่ใช้ในการศึกษาจึงขาดความน่าเชื่อถือและไม่มีประสิทธิภาพ ดังนั้นก่อนนำข้อมูลไปศึกษาจึงต้องมีการทดสอบคุณสมบัติดังกล่าวของข้อมูลก่อน ด้วยวิธี Panel Unit Root Test เพื่อไม่ให้เกิดปัญหาการบิดเบือนในการตีความผลทางด้านสถิติ ทั้งนี้ปัญหาดังกล่าวสามารถแก้ไขได้ด้วยการทำให้ตัวแปรทีมีปัญหาอยู่ในรูปผลต่าง (Differencing) จนกระทั่งตัวแปรเหล่านั้นมีคุณสมบัติ Stationary

การศึกษาส่วนที่ 1 เริ่มต้นด้วยการทดสอบความนิ่งของข้อมูลหรือการทดสอบ Panel Unit Root Test ด้วยวิธีแบบ Augment Dickey-Fuller Test หรือเรียกว่า ADF Test

การทดสอบมีการตั้งสมมติฐานดังนี้

$$H_0 : \theta = 0 \quad \text{(มี Unit root หรือ มีลักษณะไม่นิ่ง)}$$
$$H_1 : \theta < 0 \quad \text{(ไม่มี Unit root หรือมีลักษณะนิ่ง)}$$

หากผลการทดสอบพบว่า ค่า P-value ของค่าθมีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก$H_0 : \theta = 0$และยอมรับสมมติฐานรอง$H_1 : \theta < 0$ซึ่งหมายความว่าข้อมูลที่นำมาศึกษานั้นเป็น Integrated of order 0 คือ มีลักษณะนิ่ง (Stationary) แต่หากยอมรับสมมติฐานหลักH_0นั่นคือข้อมูลมีการเคลื่อนไหวไปตามแนวโน้มที่เพิ่มขึ้นตามกาลเวลา(Time Trend)

การทดสอบโดยวิธี ADF Test ใช้กรณีที่มีขบวนการถดถอยในตัวเอง (Autoregressive Process) อยู่ในสมการทำให้ได้สมการใหม่จากการเพิ่ม Lagged Change เข้าไปในสมการทดสอบ Unit Root ทางขวามือซึ่งพจน์ที่ใส่เข้าไปนั้น จำนวน Lagged Term (p) จะขึ้นอยู่กับความเหมาะสมของข้อมูลหรือสามารถใส่จำนวน Lag ไปจนกระทั่งไม่เกิดปัญหา Autocorrelation

ขั้นตอนต่อมาคือการวิเคราะห์ข้อมูลด้วยวิธี Cointegration Test ซึ่งคือการหาความสัมพันธ์ระหว่างปริมาณสินเชื่อของการธนาคารอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ว่ามีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวหรือไม่ ด้วยวิธีของ Fisher Johansen cointegration ในการทดสอบข้อมูลต้องมีความนิ่ง ในลำดับเดียวกัน (Order of Integration, I(d)) โดยมีขั้นตอนในการทดสอบดังต่อไปนี้

1. ทดสอบตัวแปรในแบบจำลองว่ามีลักษณะเป็น non-stationary หรือไม่ ด้วยวิธี ADF test โดยไม่ต้องใส่ค่าคงที่และแนวโน้มของเวลา

2. การประมาณสมการถดถอยด้วยวิธีกำลังสองน้อยที่สุด (ordinary least square: OLS)

3. นำส่วนที่เหลือ (residuals) ที่ประมาณได้จากข้อ 2 มาทดสอบว่ามีลักษณะที่นิ่งหรือไม่ ซึ่งเป็นการทดสอบส่วนที่เหลือ (residuals) ดังต่อไปนี้

$$\Delta \hat{e}_t = \gamma \hat{e}_{t-1} + \vartheta_t$$

โดยที่

$\hat{e}_t$, $\hat{e}_{t-1}$ = ค่า residual ณ เวลา t และ t-1 ที่นำมาหา สมการถดถอยใหม่

γ = ค่าพารามิเตอร์

ϑ_t= ข้อมูลอนุกรมเวลาของตัวแปรสุ่ม

สมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบ cointegration มีดังนี้

$$H_0 : \gamma = 0 \quad \text{(ไม่มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว)}$$
$$H_1 : \gamma < 0 \quad \text{(มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาว)}$$

การทดสอบสมมติฐาน ทำโดยเปรียบเทียบค่า t-statistics ที่คำนวณได้กับค่าในตาราง ADF Test ซึ่งถ้าค่า t-statistics มากกว่าค่าวิกฤติ MacKinnon (MacKinnon critical values) ณ ระดับนัยสำคัญ สามารถปฏิเสธสมมติฐาน ดังนั้น ส่วนตกค้างหรือส่วนที่เหลือ (residuals) มีลักษณะนิ่ง (stationary) หรือ I(0) แสดงว่า ตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาว

เมื่อพบว่าตัวแปรมีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพในระยะยาวจะสามารถทำการทดสอบ Panel VECM Model ได้ในขั้นตอนต่อไป สาเหตุที่จะต้องทำการทดสอบการปรับตัวในระยะสั้น VECM เนื่องจากตัวแปรที่ทำการทดสอบ Cointegration ที่มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวอาจมีเหตุการณ์ที่ทำให้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งหลุดออกจากดุลยภาพระยะยาวได้เช่นกัน ดังนั้นการทดสอบการปรับตัวระยะสั้นโดยใช้แบบจำลอง VECM จะพิจารณาความสามารถในการปรับตัวระยะสั้นเพื่อเข้าสู่ดุลยภาพระยะยาว เมื่อมีตัวแปรใดออกจากดุลยภาพระยะยาว โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05

ขั้นตอนต่อมาคือการทดสอบการปรับตัวในระยะสั้นของปริมาณสินเชื่อของการธนาคารอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้เพื่อให้ปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพในระยะยาว โดยประยุกต์ใช้เทคนิค Error Correction Model ของ Engle and Granger ซึ่งมีแบบจำลองดังนี้

$$\Delta X_t = \beta_0 + \beta_1 \hat{e}_{t-1} + \beta_2 \Delta Y_t + \varepsilon_{1t}$$
$$\Delta Y_t = \mu_0 + \mu_1 \hat{u}_{t-1} + \mu_2 \Delta X_t + \varepsilon_{2t}$$

โดยที่ตัวแปรต่างๆ สามารถอธิบายได้ ดังนี้

X_tคือ Natural logarithm ของปริมาณสินเชื่อของสถาบันการเงินธนาคารอิสลาม ณ เวลา t

Y_tคือ Natural logarithm ของการเติบโตทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ เวลา t

β_1, μ_1คือ ค่าความเร็วในการปรับตัวเข้าสู่ดุลยภาพระยะยาว

β_0, μ_0คือ ค่าพารามิเตอร์

$\hat{e}_{t-1}, \hat{u}_{t-1}$คือพจน์ของ Error Term

ε_{1t} , ε_{2t}คือ ค่าความคลาดเคลื่อนของตัวแปรสุ่ม

เมื่อ $\hat{e}_{t-1} = Y_{t-1} - \alpha_0 - \alpha_1 X_{t-1}$

$\hat{u}_{t-1} = X_{t-1} - \delta_0 - \delta_1 Y_{t-1}$

สมมติฐานที่ใช้ในการทดสอบ มีดังนี้

1. $H_0 : \beta_1 = 0$ (ไม่มีความสัมพันธ์ในระยะสั้น)
   $H_1 : \beta_1 \neq 0$ (มีความสัมพันธ์ในระยะสั้น)
2. $H_0 : \mu_1 = 0$ (ไม่มีความสัมพันธ์ในระยะสั้น)
   $H_1 : \mu_1 \neq 0$ (มีความสัมพันธ์ในระยะสั้น)

เมื่อทดสอบแล้วพบว่า ผลการทดสอบยอมรับสมมติฐานหลัก H_0 สามารถสรุปได้ว่าปริมาณสินเชื่อของสถาบันการเงินอิสลาม ณ เวลา t (X_t) และการเติบโตทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ เวลา t (Y_t) ไม่มีความสัมพันธ์กันในระยะสั้น แต่ถ้าผลการทดสอบปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 สามารถสรุปได้ว่าปริมาณสินเชื่อของสถาบันการเงินอิสลาม ณ เวลา t (X_t) และการเติบโตทางเศรษฐกิจของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ ณ เวลา t (Y_t) มีความสัมพันธ์กันในระยะสั้น ทั้งนี้เราต้องพิจารณาค่า *p-value* และ *coefficient* ของค่า *c* หรือ β ของแต่ละตัวเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ร่วมด้วย

การศึกษาส่วนที่ 2 ด้วยวิธี **Panel Least Squares** เมื่อทำการทดสอบความนิ่งของข้อมูลแล้วจะต้องมีการตรวจสอบปัญหา *Multicollinearity* และ *Autocorrelation* และเนื่องด้วยข้อมูลที่ใช้เป็นลักษณะ *Panel data* จึงต้องมีการทดสอบ *Fixed Effect* และ *Random Effect* โดยใช้ *Hausman Test* ในการเลือกว่าการประมาณค่าด้วย *Fixed Effect Model* หรือ *Random Effect Model* แบบไหนจะให้ค่าประมาณที่มีประสิทธิภาพมากกว่า โดยรายละเอียดสามารถได้ดังต่อไปนี้

การทดสอบปัญหา *Multicollinearity* จะพิจารณาจากค่า *Correlation* โดยพิจารณาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูง (มากกว่า 0.6 หรือ 60 %) ซึ่งอาจทำให้สมการเกิดปัญหา *Multicollinearity* ได้ อย่างไรก็ตามค่าสหสัมพันธ์ที่ต่ำอาจไม่ได้แสดงว่าไม่มีปัญหา *Multicollinearity* ทั้งนี้ต้องพิจารณา *Auxiliary Regression* โดยการ *Run Regression* ตัวแปรอธิบายตัวใดตัวหนึ่งกับตัวแปรอธิบายที่เหลือ แล้วทดสอบนัยสำคัญรวมของ *Auxiliary Regression* ด้วยตัวสถิติ *F* หากค่า *F* สูงกว่า *Critical F* แสดงว่าตัวแปรอธิบายนั้นมีความสัมพันธ์กับตัวแปรอธิบายอื่น (*Multicollinearity)* ซึ่งการแก้ปัญหา *Multicollinearity* ในการศึกษาทำได้โดยวิธีการตัดตัวแปรดังกล่าวออกจากสมการ

การทดสอบปัญหา *Autocorrelation* เป็นการทดสอบปัญหาที่นักสถิติจะประสบในการวิเคราะห์สมการถดถอย (*regression analysis)* ที่ข้อมูลมีลักษณะเป็นอนุกรมเวลา (*time series)* สืบเนื่องมาจากการที่ *error term*ในเวลาหนึ่งมีความสัมพันธ์กับ *error term* ในเวลาก่อน ส่งผลให้ *standard errors* ที่หาได้มีแนวโน้มต่ำกว่าที่ควร มีผลต่อความน่าเชื่อถือ หากต้องทำการทดสอบข้อสมมติฐานทางสถิติ ความสัมพันธ์อาจเป็นได้ทั้งบวกหรือลบ เมื่อใดก็ตามที่ *error terms* ซึ่งมีลำดับเวลาติดต่อกันหลายช่วงเวลามีเครื่องหมายเหมือนกัน เรียกกรณีนี้ว่า *positive first order autocorrelation* และเมื่อใดก็ตามที่ *error terms* ซึ่งมีเวลาติดต่อกันหลายงวดเวลามีเครื่องหมายสลับกันบ่อยๆ เรียกกรณีนี้ว่า *negative first-order autocorrelation*

การตรวจสอบปัญหา *autocorrelation* สามารถตรวจสอบได้โดยการพิจารณาค่า *Durbin-Watson statistic* หลังจากนั้นจึงทำการเปรียบเทียบค่า *d* กับค่า *dL* และ *dU* จากตาราง *Durbin-Watson Statistic*

ในกรณีการทดสอบนี้พบว่า *error term* มีลักษณะเป็น *positive first order autocorrelation* จึงสามารถทดสอบปัญหา *Autocorrelation* ได้ดังข้อจำกัดต่อไปนี้

หาก $d > dU$ แสดงว่า ไม่มีปัญหา *autocorrelation*

$dL < d < dU$ แสดงว่า ผลการทดสอบยังกำกวม และยังไม่สามารถชี้ชัด

$d < dL$ แสดงว่า มีปัญหา *autocorrelation*

หากพบว่าเกิดปัญหา *Autocorrelation* จะต้องแปลงตัวแปรที่มีอยู่เดิมให้อยู่ในรูปผลต่างของตัวแปรเวลานี้และเวลาถัดไป โดยคำนึงถึงความสัมพันธ์ระหว่างตัวแปรที่ต่างกันที่เรียกว่า ρ จากนั้นจึงทำการ ประมาณค่าสมการถดถอยของตัวแปรตามที่แปลงแล้วกับตัวแปรอิสระที่แปลงแล้วเช่นกัน

ขั้นตอนต่อไปจะต้องทำการทดสอบแบบจำลอง *Panel* ก่อนว่าการประมาณค่าแบบใดที่มีความเหมาะสมมากที่สุดระหว่าง *Pooled Estimation, Fixed Effect* และ *Random Effect* ด้วยวิธี *Hausman Test* กับวิธี *Redundant Fixed Effect Test* เพื่อประมาณค่าหาสัมประสิทธิ์ของตัวแปรแต่ละตัว ด้วยการทดสอบ *Cross-Section Effect* โดยมีสมมติฐานหลัก คือ การประมาณค่าแบบจำลองในรูปแบบ *Random Effects* มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งหากผลการทดสอบค่าสถิติ ไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลักนั่นคือแบบจำลอง *Random Effects* มีความเหมาะสมในการประมาณค่ามากที่สุด แต่หากปฏิเสธสมมติฐานหลัก แสดงว่า แบบจำลอง *Fixed Effect* มีความเหมาะสมมากที่สุด

อย่างไรก็ตามหากสมการเกิดปัญหา *Autocorrelation* จะต้องทำการตรวจสอบ *Redundant Fixed Effect Test* อีกครั้งซึ่งเป็นการทดสอบว่าควรทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองในรูปแบบใด โดยมีสมมติฐานหลัก คือ *No Fixed Effects* ดังนั้นหากผลการทดสอบพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลัก ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 นั่นหมายความว่าควรทำการประมาณค่าแบบจำลองในรูปของ *Fixed Effect* จึงจะมีความเหมาะสมมากที่สุด

เมื่อทำการทดสอบข้างต้นและได้รูปแบบการประมาณค่าที่เหมาะสมที่สุดแล้วจึงทำการทดสอบความสัมพันธ์ของตัวแปรที่ศึกษาด้วยวิธี *Panel Least Squares* ว่าตัวแปรใดส่งผลต่อการลดความยากจนและส่งผลไปในทิศทางใด

กรณีการวิจัยเชิงคุณภาพ ผู้วิจัยจะทำการวิเคราะห์คำตอบที่ได้จากการสัมภาษณ์เชิงลึกผู้บริหารสถาบันการเงินอิสลาม โดยคำถามจะครอบคลุมทั้งหมดห้าประเด็น คือ

1. ผลกระทบของสถาบันการเงินอิสลามต่อการส่งเสริมให้ประชาชนเข้าถึงระบบการธนาคาร
2. ผลกระทบของสถาบันการเงินอิสลามต่อการจ้างงาน
3. ผลกระทบของสถาบันการเงินอิสลามต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ
4. ผลกระทบของสถาบันการเงินอิสลามต่อปัญหาความยากจนและความเหลื่อมล้ำ
5. อุปสรรคในการดำเนินงานของกสถาบันการเงินอิสลามและแนวทางในการแก้ไข

ทั้งนี้เพื่อให้ทราบความคิดเห็นของผู้ปฏิบัติงานในพื้นที่อันจะนำไปสู่ข้อมูลในการวางนโยบายด้านการพัฒนาของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้

บทที่ 7 ผลการศึกษา

การศึกษาเชิงปริมาณของงานวิจัยนี้ได้ทำแบ่งออกเป็น 2 ส่วนได้แก่ 1. ศึกษาถึงการเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตของสถาบันการเงินอิสลามและการเติบโตทางเศรษฐกิจ ผ่านตัวแปรปริมาณสินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลามและรายได้มวลรวมรายจังหวัด (GPP) ของ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ด้วยวิธี Panel VECM model and causality test 2. ศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรทางเศรษฐกิจ (ซึ่งรวมถึงปริมาณสินเชื่อสถาบันการเงินอิสลาม) ต่อการลดความยากจนด้วยวิธี Panel Least Squares โดยใช้ข้อมูลรายปีในการศึกษาตั้งแต่ปี ค.ศ. 2006 - 2015 ผลการศึกษามีดังต่อไปนี้

ผลการทดสอบ Panel unit roots test ของตัวแปรข้อมูลที่ใช้ในการศึกษาโดยวิธี ADF Test แสดงออกมาดังตารางที่ 2

ตาราง 2 แสดงผลการทดสอบ **Panel unit roots test**

ตัวแปรข้อมูล (Variables)	**ผลการทดสอบที่ระดับ First Difference หรือ I(1) (โดยวิธี Fisher-ADF)**
lnGPP	18.63 (0.0048)
lnCPI	15.1568 (0.0191)
lnEMP	106.065 (0.0000)
lnBUD	27.73 (0.0001)
lnPOVERTY	8.62 (0.1964)
lnLOAN	14.21 (0.0027)

ที่มา: คำนวณจากโปรแกรม Eviews : หมายเหตุค่า Probability Value มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

โดยที่ GPP = ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด CPI = ดัชนีราคาผู้บริโภค EMP = การจ้างงาน BUD = งบประมาณจากภาครัฐ POVERTY = สัดส่วนคนยากจน และ LOAN = สินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลาม

จากตาราง ผลการทดสอบความนิ่งของข้อมูล ด้วยวิธี Fisher-Type Tests โดยใช้ Fisher-ADF ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 พบว่า ข้อมูลมีลักษณะนิ่งที่ระดับ 1st difference มี lag length เท่ากับ 1 (จากการตรวจสอบ ค่า p-value ของค่า θมีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0:θ = 0 และยอมรับสมมติฐานรอง H_1:θ<0 ซึ่งหมายความว่าข้อมูลที่นำมาศึกษานั้นเป็น Integrated of order 0 คือ มีลักษณะนิ่ง (Stationary))

เมื่อตรวจสอบความนิ่งของข้อมูลเรียบร้อยแล้วขั้นตอนต่อไป คือ ***การศึกษาการเชื่อมโยงระหว่างการเติบโตของสถาบันการเงินอิสลาม (lnLOAN) กับการเติบโตทางเศรษฐกิจ (lnGPP)*** โดยการทดสอบความสัมพันธ์ในระยะยาว Panel cointegration ระหว่าง lnGPP และ lnLOAN ซึ่งเป็นการประมาณค่าความสัมพันธ์ในระยะยาวของตัวแปรในแบบจำลองตามวิธีของ Fisher Johansen cointegration เพื่อตรวจสอบว่า ตัวแปรทั้งสองมีความสัมพันธ์กันในดุลยภาพระยะยาว (Cointegration) หรือไม่ และในการทดสอบนี้ข้อมูลต้องมีความนิ่ง ในลำดับเดียวกัน (Order of Integration, I(d)) โดยในกรณีนี้จากข้อมูลผลการทดสอบ Unit root test ข้างต้นแสดงให้เห็นว่า lnLOAN และ lnGPP ต่างมีลักษณะนิ่งที่ระดับ 1st difference และมี lag length เท่ากับ 1 ทั้งคู่นั่นหมายความว่าเราสามารถทำการทดสอบ cointegration ระหว่างข้อมูลทั้งสองได้โดยมีสมมติฐาน ดังนี้

H_0 : ไม่มีสมการที่เป็น Cointegration

H_1 : มีอย่างน้อย 1 สมการที่มีลักษณะ Cointegration

ผลการศึกษาเป็นไปตามตารางที่ 3 ดังต่อไปนี้

ตาราง 3 ผลการศึกษา**cointegration** ระหว่าง **lnLOAN** และ **lnGPP**

Hypothesized No. of CE(s)	Fisher Stat.* (from trace test)	Prob.	Fisher Stat.* (from max-eigen test)	Prob.
None	266.2	0.0000	21.19	0.0017
At most 1	27.10	0.0001	27.10	0.0001

**MacKinnon-Haug-Michelis (1999) p-values

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews : หมายเหตุค่า Probability Value มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

จากผลการวิเคราะห์ผ่าน eviews เมื่อพิจารณาค่าสถิติ Trace พบว่า Trace Statistic มีค่าเท่ากับ 266.2 ที่ r=0 (none) และมีค่าเท่ากับ 27.10 ที่ r=1 (At most 1) ทำให้สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ (พิจารณาจากค่า p-valueของค่า r=0 (none) มีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จะปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0 และยอมรับสมมติฐานรองH_1 และเมื่อพิจารณาค่า Max-Eigen Statistic ที่มีค่าเท่ากับ 21.19 ที่ r=0 (none) และมีค่าเท่ากับ 27.10 ที่ r=1 (At most 1) อีกทั้งค่า p-valueของค่า r=0 (none) มีค่าน้อยกว่าค่าวิกฤติที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติ 0.05 จึงปฏิเสธสมมติฐานหลัก H_0และยอมรับสมมติฐานรองH_1คือมีความสัมพันธ์กันในระยะยาวเพียง 1 รูปแบบเท่านั้น นั่นหมายความว่า lnGPP และ lnLOAN มีความสัมพันธ์กันในระยะยาว และสามารถทำการทดสอบ Panel VECM Model ได้ในขั้นตอนต่อไป

เมื่อมีการทดสอบพบความสัมพันธ์ในระยาวระหว่างตัวแปรแล้วขั้นตอนต่อไปคือการทดสอบการปรับตัวในระยะสั้น VECM เนื่องจากหากตัวแปรที่ทำการทดสอบ Cointegration มีความสัมพันธ์เชิงดุลยภาพระยะยาวอาจมีเหตุการณ์ที่ทำให้ตัวแปรใดตัวแปรหนึ่งหลุดออกจากดุลยภาพระยะยาวได้เช่นกัน ดังนั้นการทดสอบการปรับตัวระยะสั้นโดยใช้แบบจำลอง VECM จะพิจารณาความสามารถในการปรับตัวระยะสั้นเพื่อเข้าสู่ดุลยภาพระยะยาว เมื่อมีตัวแปรใดออกจากดุลยภาพระยะยาว โดยทดสอบที่ระดับนัยสำคัญทางสถิติที่ 0.05 และวิเคราะห์การส่งผลกระทบซึ่งกันและกันของตัวแปรทั้งสอง

จากผลการวิเคราะห์[10]สามารถเขียนความสัมพันธ์ของข้อมูลทั้งสองได้ออกมาในรูปแบบสมการได้ดังต่อไปนี้

lnLOAN = $\beta_1(LOAN_{t-1})$- 37307.9903736GPP_{t-1}+ 62608894.5092 + $\beta_2(\ln LOAN_{t-1})$ + $\beta_3(\ln LOAN_{t-2})$+ $\beta_4(\ln GPP_{t-1})$+ $\beta_5(\ln GPP_{t-2})$ + β_6

lnGPP = $\beta_7(LOAN_{t-1})$- 37307.9903736GPP_{t-1}+ 62608894.5092 + $\beta_8(\ln LOAN_{t-1})$ + $\beta_9(\ln LOAN_{t-2})$+ $\beta_{10}(\ln GPP_{t-1})$+ $\beta_{11}(\ln GPP_{t-2})$ + β_{12}

ทั้งนี้จะต้องพิจารณาค่า p-value และ coefficient ของค่า c หรือ βของแต่ละตัวเพื่อวิเคราะห์ความสัมพันธ์ โดยมีหลักในการพิจารณา คือ หากค่า β_1มีค่า Coefficient เป็น (-) และค่า p- value มีค่า significant นั่นแสดงว่า เกิดความสัมพันธ์เชิงเหตุผลในระยะยาวระหว่างตัวแปร lnGPP ต่อ lnLOAN (Long run causality running from independent variable to dependent variable) หรืออาจกล่าวได้ว่ามีตัวแปรทั้งสองดุลยภาพในระยะยาวซึ่งค่า p-value และ coefficient ของค่า β เป็นไปตามตารางที่ 4 ดังต่อไปนี้

10 ผลการศึกษาด้วยโปรแกรม Eviews แสดงไว้ในภาคผนวกที่ 1

ตาราง 4 แสดง ค่า β ระหว่างตัวแปร lnGPP ต่อ lnLOAN

	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
β_1	-0.172794	0.090611	-1.906992	0.0672
β_2	0.638832	0.192492	3.318738	0.0026
β_3	-0.570089	0.252749	-2.255556	0.0324
β_4	5107.264	8460.207	0.603681	0.5511
β_5	5365.939	8263.354	0.649366	0.5216
β_6	1.67E+08	60496342	2.761173	0.0102
β_7	-3.55E-06	4.15E-06	-0.854586	0.4003
β_8	3.29E-06	9.13E-06	0.360149	0.7215
β_9	-4.01E-06	1.04E-05	-0.384159	0.7039
β_{10}	-0.194137	0.307898	-0.630523	0.5337
β_{11}	-0.491473	0.327353	-1.501356	0.1449
β_{12}	961.5293	3471.768	0.276957	0.7839

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews : หมายเหตุค่า Probability Value มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

จากตารางข้างต้นพบว่าค่า β_1 มีค่า Coefficient เป็น (-) นั่นคือ -0.172794 และมีค่า p- value มีค่า significant ซึ่งเป็นไปตามหลักเกณฑ์นั่นหมายความว่า ***lnGPP ส่งผลกระทบต่อ lnLOAN และมีความสัมพันธ์กันเชิงดุลยภาพในระยะยาว*** โดยการเติบโตทางเศรษฐกิจที่เกิดขึ้นส่งผลให้อุปสงค์รวมในพื้นที่เพิ่มขึ้นทำให้อุปสงค์ต่อสินเชื่อเพิ่มขึ้นตามลำดับ นอกจากนี้เราจะพิจารณาถึงความสัมพันธ์ในระยะสั้นระหว่างตัวแปรทั้งสองโดยพิจารณาจากค่า Wald Test

โดยมีข้อสมมติฐานดังนี้

H_0 : β_4=β_5 = 0 หรือ ตัวแปรไม่มีความสัมพันธ์กันในระยะสั้น

H_1 : β_4=β_5 $\neq$ 0 หรือ ตัวแปรมีความสัมพันธ์กันในระยะสั้น

การคำนวณผ่านโปรแกรมEviews ได้ผล Wald Test ดังตารางที่ 5 ดังต่อไปนี้

ตาราง 5 แสดงค่า Wald Test ของ lnGPP ต่อ lnLOAN

Test Statistic	Value	df	Probability
Chi-square	0.652365	2	0.7217

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews : หมายเหตุค่า Probability Value มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

เมื่อพิจารณาค่า Wald Test พบว่าค่า Chi-square มี p-value เท่ากับ 0.7217 ทำให้ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ นั่นหมายความว่า lnGPP ไม่ส่งผลต่อ lnLOAN ในระยะสั้น

อย่างไรก็ตามในการทดสอบความสัมพันธ์ Cointegration ของตัวแปรนั้นจะต้องทำการทดสอบทั้งสองทิศทางนั่นคือการส่งผลกระทบซึ่งกันและกันของตัวแปร เพราะฉะนั้นจึงต้องพิจารณาและทำการทดสอบความสัมพันธ์ Cointegration ของ lnLOAN ที่ส่งผลต่อ lnGPP ว่ามีรูปแบบเป็นเช่นไรด้วยวิธีการและขั้นตอนเช่นเดียวกัน

โดยผลการศึกษาความสัมพันธ์ Cointegration ของ lnLOAN ที่ส่งผลต่อ lnGPP แสดงออกมาดังตารางที่ 6 ดังต่อไปนี้

ตาราง 6 แสดงความสัมพันธ์ Cointegration ของ lnLOAN ที่ส่งผลต่อ lnGPP

	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
β_1	0.132315	0.154829	0.854586	0.4003
β_2	-0.194136	0.307898	-0.630522	0.5337
β_3	-0.491473	0.327353	-1.501356	0.1449
β_4	3.29E-06	9.13E-06	0.360148	0.7215
β_5	-4.01E-06	1.04E-05	-0.384159	0.7039
β_6	961.5284	3471.768	0.276956	0.7839
β_7	6446.580	3380.497	1.906992	0.0672
β_8	5107.264	8460.207	0.603681	0.5511
β_9	5365.939	8263.354	0.649366	0.5216
β_{10}	0.638832	0.192492	3.318738	0.0026
β_{11}	-0.570089	0.252749	-2.255556	0.0324
β_{12}	1.67E+08	60496342	2.761173	0.0102

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews : หมายเหตุค่า Probability Value มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

จากตารางข้างต้น พบว่า ค่า β_1 มีค่า Coefficient เป็น (+) นั่นคือ 0.132315 และค่า p- value มีค่า ไม่ significant ซึ่งไม่เป็นไปตามหลักเกณฑ์นั่นหมายความว่า ***lnLOAN ไม่ส่งผลกระทบต่อ lnGPP และไม่มีความสัมพันธ์กันเชิงดุลยภาพในระยะยาว***เมื่อพิจารณาจากค่า Wald Test ดังตารางที่ 6 พบว่า ค่า Chi-square มี p-value เท่ากับ 0.8753ทำให้ไม่สามารถปฏิเสธสมมติฐานหลักได้ นั่นหมายความว่า ***lnLOAN ไม่ส่งผลต่อ lnGPP ในระยะสั้น***

ตาราง 7 6แสดงค่า Wald Test ของ lnLOAN ต่อ lnGPP

Test Statistic	Value	df	Probability
Chi-square	0.266327	2	0.8753

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews : หมายเหตุค่า Probability Value มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

การศึกษาในส่วนต่อไป คือ การศึกษาถึงความสัมพันธ์ของตัวแปรทางเศรษฐกิจต่อความยากจนด้วยวิธี Panel Least Squares ซึ่งมีขั้นตอนแรกคือ การทดสอบความนิ่งของข้อมูลเช่นเดียวกันกับการศึกษาในส่วนที่ 1 ซึ่งได้ทำการทดสอบเรียบร้อยแล้วดังข้างต้น อย่างไรก็ตามการศึกษา Panel data analysis จะต้องมีการทดสอบปัญหา Multicollinearity และ Autocorrelation เพิ่มเติม หากเกิดปัญหาดังกล่าวจะต้องทำการปรับสมการเพื่อให้ผลการศึกษาเป็นไปตามความเป็นจริงมากที่สุด และเนื่องด้วยข้อมูลที่ใช้เป็นลักษณะ Panel data จึงต้องมีการทดสอบ Fixed Effect และ Random Effect โดยใช้ Hausman Test ในการเลือกว่าการประมาณค่าด้วย Fixed Effect Model หรือ Random Effect Model แบบไหนจะให้ค่าประมาณที่มีประสิทธิภาพมากกว่าผลการศึกษาแสดงได้ดังต่อไปนี้

การทดสอบปัญหา Multicollinearity จะพิจารณาจากค่า Correlation ซึ่งแสดงได้ดังตารางที่ 8

ตาราง 8 แสดง Correlation ของตัวแปรที่ทำการศึกษา

	POVERTY2	GPP	CPI	BUDGET	EMPLOY	LOAN
POVERTY2	1.000000	0.273867	-0.354790	-0.013481	0.509484	-0.149580
GPP	0.273867	1.000000	0.281284	0.342419	0.889654	0.562806
CPI	-0.354790	0.281284	1.000000	-0.275183	0.272655	0.871118
BUDGET	-0.013481	0.342419	-0.275183	1.000000	0.158848	-0.182237
EMPLOY	0.509484	0.889654	0.272655	0.158848	1.000000	0.573668
LOAN	-0.149580	0.562806	0.871118	-0.182237	0.573668	1.000000

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews

จากตารางข้างต้นจะพิจารณาตัวแปรที่มีความสัมพันธ์กันสูง (มากกว่า 0.6 หรือ 60 %) ซึ่งอาจทำให้สมการเกิดปัญหา Multicollinearity ซึ่งได้แก่ lnCPI กับ lnLOAN ที่มีค่า correlation เท่ากับ 0.87 และ lnEMP กับ lnGPP ซึ่งมีค่า correlation เท่ากับ 0.89 จึงได้ทำการตัดทั้งตัวแปร lnCPI และ lnEMP ออกจากสมการเพื่อป้องกันการเกิดปัญหา Multicollinearity แล้วทำการหาค่า correlation ของตัวแปรทั้งหมดอีกครั้ง แสดงได้ดังตารางที่ 9 ดังต่อไปนี้

ตาราง 9 แสดง Correlation ของตัวแปรที่ทำการศึกษาหลังจากตัดตัวแปรออก

	POVERTY2	GPP	BUDGET	LOAN
POVERTY2	1.000000	0.298867	-0.114045	-0.190026
GPP	0.298867	1.000000	0.298145	0.513061
BUDGET	-0.114045	0.298145	1.000000	0.208210
LOAN	-0.190026	0.513061	0.208210	1.000000

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews

ขั้นตอนต่อไปคือการทำการตรวจสอบปัญหา Autocorrelation โดยการพิจารณาค่า Durbin-Watson statistic หลังจากนั้นจึงทำการเปรียบเทียบค่า d กับค่า dL และ dU จากตาราง Durbin-Watson Statistic ในกรณีนี้พบว่าสมการมีรูปแบบเป็น positive first order autocorrelation ซึ่งมีหลักเกณฑ์ในการพิจารณาดังนี้

หาก d> dU แสดงว่า ไม่มีปัญหา autocorrelation

dL<d < dU แสดงว่า ผลการทดสอบยังกำกวม และยังไม่สามารถชี้ชัด

d<dL แสดงว่า มีปัญหา autocorrelation

อย่างไรก็ตามก่อนจะตรวจสอบปัญหา autocorrelation จะต้องทำการทดสอบแบบจำลอง Panel ก่อนว่าการประมาณค่าแบบใดที่มีความเหมาะสมมากที่สุด ระหว่าง Pooled Estimation, Fixed Effect และ Random Effect โดยวิธี Hausman Test กับวิธี Redundant Fixed Effect Test เพื่อประมาณค่าหาสัมประสิทธิ์ของตัวแปรแต่ละตัว ด้วยการทดสอบ Cross-Section Effect โดยมีสมมติฐานหลัก คือ การประมาณค่าแบบจำลองในรูปแบบ Random Effects มีความเหมาะสมมากที่สุด ซึ่งหากผลการทดสอบค่าสถิติ ไม่ปฏิเสธสมมติฐานหลักนั่นคือแบบจำลอง Random Effects มีความเหมาะสมในการประมาณค่ามากที่สุดแต่หากปฏิเสธสมมติฐานหลัก แสดงว่า แบบจำลอง Fixed Effect มีความเหมาะสมมากที่สุด

หากสมการเกิดปัญหา Autocorrelation จะต้องทำการตรวจสอบ Redundant Fixed Effect Test อีกครั้งหนึ่งซึ่งเป็นการทดสอบว่าควรทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองในรูปแบบใด โดยมีสมมติฐานหลัก คือ No Fixed Effects ดังนั้นจากผลการทดสอบพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลัก ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 นั่นคือควรทำการประมาณค่าแบบจำลองในรูปของ Fixed Effect จึงจะมีความเหมาะสมมากที่สุด

แต่เนื่องจากข้อมูลที่ใช้ในการศึกษามีจำนวน observation ค่อนข้างน้อยทำให้ไม่สามารถใช้การประมาณการในรูปแบบ Random Effect ได้เราจึงได้ทำการทดสอบ โดยวิธี Redundant Fixed Effect Test ดังแสดงในตารางที่ 10 ซึ่งเป็นการทดสอบ Cross-section Effect ที่ทดสอบว่าควรทำการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ของแบบจำลองในรูปแบบใด โดยมีสมมติฐานหลัก คือ No Fixed Effects ดังนั้นจากผลการทดสอบพบว่า ปฏิเสธสมมติฐานหลัก ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05 นั่นคือควรทำการประมาณค่าแบบจำลองในรูปของ Fixed Effect จึงจะมีความเหมาะสมมากที่สุด

ตาราง 10 แสดงการทดสอบโดยวิธี **Redundant Fixed Effect Test**

Effects Test	Statistic	d.f.	Prob.
Cross-section F	13.058501	(2,18)	0.0003
Cross-section Chi-square	21.515364	2	0.0000

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews ที่นัยสำคัญทางสถิติที่ระดับความเชื่อมั่นที่ 0.05

อย่างไรก็ตามจะต้องพิจารณาการเกิดปัญหา Autocorrelation ของสมการร่วมด้วยว่ามีปัญหาดังกล่าวเกิดขึ้นหรือไม่ด้วยการพิจารณา ค่า Durbin-Watson statistic จากการ regression ในรูปแบบ Fixed Effect ซึ่งผลของ regression แสดงได้ดังต่อไปนี้

ตาราง 11 แสดงผลการวิเคราะห์ความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนและปัจจัยทางเศรษฐกิจ

Dependent Variable: POVERTY2

Method: Panel Least Squares

Date: 08/5/16 Time: 10:26

Sample (adjusted): 2006 2013

Periods included: 8

Cross-sections included: 3

Total panel (balanced) observations: 24

Variable	Coefficient	Std. Error	t-Statistic	Prob.
C	6.054510	1.666177	3.633774	0.0019
LOG(GPP)	-0.380108	0.191505	-1.984849	0.0626
LOG(BUDGET)	-0.018939	0.014203	-1.333523	0.1990
LOG(LOAN)	-0.064780	0.032212	-2.011056	0.0595

Effects Specification

Cross-section fixed (dummy variables)

R-squared	0.761723	Mean dependent var	0.390833
Adjusted R-squared	0.695535	S.D. dependent var	0.138781
S.E. of regression	0.076577	Akaike info criterion	-2.088720
Sum squared resid	0.105553	Schwarz criterion	-1.794206
Log likelihood	31.06464	Hannan-Quinn criter.	-2.010585
F-statistic	11.50844	Durbin-Watson stat	1.684699
Prob(F-statistic)	0.000043		

ที่มา : คำนวณจากโปรแกรม Eviews มีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นที่ร้อยละ 95

จากผลการทดสอบข้างต้นพบว่าสมการนี้มี observations เท่ากับ 24 (n = 24) จำนวนตัวแปร เท่ากับ 3 ($k' = 3$) ค่า Durbin-Watson statistic (d)= 1.835984 ซึ่งเมื่อตรวจดูตารางสถิติ พบว่า dL = 1.101 dU = 1.656 นั่นคือ ค่า d > dU (1.684699> 1.656) แสดงว่าสมการนี้ไม่มีปัญหา Autocorrelationจึงสามารถสรุปได้ว่าสมการในรูปของ Fixed Effect มีความเหมาะสมมากที่สุด

โดยผลการประมาณค่าสัมประสิทธิ์ด้วยวิธีการ OLS ที่ได้จากโปรแกรม EViews สามารถเขียนเป็นสมการได้ดังนี้

$$Poverty = 6.05 - 0.380\ln(GPP)_t - 0.019ln(Budget)_t - 0.064ln(Loan)_t$$

โดยที่

$(poverty)_t$= สัดส่วนความยากจนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

$\ln(Gpp)_t$ = รายได้มวลรวมรายจังหวัด 3 จังหวัดชายแดนใต้

$\ln(Bud)_t$ = งบประมาณช่วยเหลือจากรัฐบาล

$ln(Loan)_t$ = ปริมาณสินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลาม (ธนาคารอิสลาม + ธกส.+ สหกรณ์อิสลามอิบนูอัฟฟาน) ใน 3 จังหวัดชายแดนใต้

จากสมการข้างต้นจะเห็นได้ว่าตัวแปรอิสระสามารถอธิบายตัวแปรตามได้ถึงร้อยละ 76 (พิจารณาจากค่า R^2) เมื่อพิจารณาถึงค่า Adjusted R-squared ที่มีค่าใกล้เคียงกับ R-squared สามารถอธิบายได้ว่าหากมีการเพิ่มตัวแปรอิสระเข้าไปในสมการก็จะไม่ส่งผลต่อค่า R^2 และจากการพิจารณาค่า F-statistic ที่เป็นการทดสอบสมมติฐานที่ว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณทั้งหมดมีค่าเท่ากับศูนย์หรือไม่ปรากฏว่าค่าสัมประสิทธิ์ที่คำนวณได้มีค่าแตกต่างไปจากศูนย์ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95 เปอร์เซ็นต์ (พิจารณาจากค่า F-statistic ซึ่งมากกว่าค่าวิกฤติ ณ ระดับความเชื่อมั่นที่ 95% หรือ Prob. <αในที่นี้คือ Prob(F-statistic) 0.000043< 0.05) และเมื่อพิจารณาค่า AIC (Akaike info criterion) ก็พบว่ามีค่าที่ต่ำนั่นคือ -2.088720 แสดงว่า ค่าคลาดเคลื่อนมีความแปรปรวนน้อย นั่นหมายความว่าหากสมการนี้ไม่มีปัญหาการเกิด Autocorrelation แสดงว่าสมการนี้สามารถอธิบายความสัมพันธ์พบว่า รายได้มวลรวมรายจังหวัด และสินเชื่อรวมอิสลามใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ มีนัยสำคัญต่อสัดส่วนความยากจนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ อย่างมีนัยสำคัญที่ระดับความเชื่อมั่นร้อยละ 90

จากสมการสามารถอธิบายผลได้ดังนี้ ผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกันกับสัดส่วนความยากจนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ร้อยละ 90 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยอธิบายได้ว่า หากผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัด 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้สัดส่วนความยากจนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ลดลงร้อยละ 0.38 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ปริมาณสินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลามในจังหวัด 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้มีความสัมพันธ์ไปในทิศทางตรงกันข้ามกันกับสัดส่วนความยากจนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ ณ ระดับนัยสำคัญทางสถิติ ร้อยละ 90 ซึ่งเป็นไปตามสมมติฐานที่ตั้งไว้โดยอธิบายได้ว่า หากปริมาณสินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลามในจังหวัด 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้เพิ่มขึ้นร้อยละ 1 จะทำให้สัดส่วนความยากจนใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ลดลงร้อยละ 0.064 เมื่อกำหนดให้ปัจจัยอื่นๆคงที่ในขณะที่ปัจจัยงบประมาณช่วยเหลือจากรัฐบาลใน 3 จังหวัดชายแดนใต้ไม่มีนัยสำคัญต่อสัดส่วนความยากจนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้

จากผลการวิเคราะห์เชิงประจักษ์แสดงให้เห็นว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจผ่านตัวแปรผลิตภัณฑ์มวลรวมรายจังหวัดและการเติบโตของสถาบันการเงินอิสลามผ่านตัวแปรปริมาณสินเชื่อรวมต่างส่งผลต่อการลดความยากจนใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้อย่างมีนัยสำคัญ ทั้งนี้งบประมาณช่วยเหลือจากภาครัฐที่ไม่ส่งผลต่อการลดสัดส่วนคนจนอาจมีสาเหตุจากความเหลื่อมล้ำทางรายได้ที่สูงหรืองบประมาณที่ลงไปนั้นไม่ได้ไปช่วยเพิ่มผลิตภาพของแรงงาน

ในส่วนของการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถาบันการเงินอิสลามในพื้นที่ ผู้วิจัยพบข้อมูลที่สำคัญดังนี้ในภาพรวมการธนาคารอิสลามเป็นแหล่งเงินทุนทางเลือกในการสร้างงานสร้างอาชีพและการต่อยอดในอาชีพที่มีอยู่แล้วเพื่อตอบสนองความต้องการของพี่น้องชาวมุสลิมที่ต้องการเงินทุนที่ได้มาอย่างถูกต้องตามหลักศาสนาอิสลาม ซึ่งผู้บริโภคชาวมุสลิมต้องการผลิตภัณฑ์สินค้าที่ฮาลาลการปฏิบัติในทุกขั้นตอนการผลิตจะต้องมีความถูกต้องตามหลักศาสนารวมถึงเงินทุนที่ใช้ในการดำเนินงานเช่นกัน

ธุรกิจส่วนใหญ่ที่ขอสินเชื่อกับธนาคารอิสลามได้แก่ธุรกิจด้านการเกษตรและสถาบันการศึกษาโดยเฉพาะโรงเรียนเอกชนที่ได้รับเงินอุดหนุนจากรัฐบาลแต่ไม่เพียงพอ การธนาคารอิสลามจึงเป็นแหล่งเงินทุนทางเลือกที่โรงเรียนสถานศึกษาใช้

การธนาคารอิสลามในพื้นที่ประกอบไปด้วย ธกส. ซึ่งเป็นสถาบันการเงินที่อยู่คู่กับลูกค้าในพื้นที่มานานในระบบการเงินแบบทั่วไปก่อนที่จะมีธนาคารอิสลามแห่งประเทศไทยเกิดขึ้นใน ปี ค.ศ. 1999 การจัดหาเงินทุนของมุสลิมในอดีตใช้แหล่งเงินทุนจากสหกรณ์ซึ่งเป็นแหล่งเงินทุนที่มีข้อจำกัดในการเข้าถึงสินเชื่อและจำนวนเงินทุนที่ไม่เพียงพอต่อความต้องการ อีกทั้งกฎหมายระเบียบข้อบังคับยังเป็นอุปสรรคสำคัญต่อการดำเนินงานของสถาบันการเงิน อันเป็นการผลักดันให้มุสลิมจำเป็นต้องใช้เงินทุนในระบบอัตราดอกเบี้ยนำมาสู่ปัญหาและอุปสรรคอีกประการคือการขาดสินทรัพย์ค้ำประกันซึ่งธนาคารทั่วไปต้องการ เป็นผลให้ประชาชนไม่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้

ด้านการส่งเสริมเศรษฐกิจใน 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้พบว่า การธนาคารอิสลามมีบทบาทให้ชุมชนขนาดเล็กสามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุนได้ง่ายกว่าสถาบันการเงินทั่วไปการดำเนินงานที่ผ่านมาพบว่าลูกค้ามุสลิมที่มีอายุสูงขึ้นจะให้ความสำคัญกับบริการทางการเงินที่ถูกต้องตามหลักการของศาสนา ดังนั้นหากมีการให้ความรู้เกี่ยวกับการเงินอิสลามมากขึ้นจะสามารถส่งเสริมการขับเคลื่อนการเติบโตทางเศรษฐกิจได้ดียิ่งขึ้นแต่เนื่องจากปัญหาและอุปสรรคด้านผู้เชี่ยวชาญและผู้ที่มีความรู้เฉพาะด้านการเงินอิสลามที่มีอย่างจำกัด การส่งเสริมจึงควรมีการสนับสนุนการบูรณการจากภาครัฐให้เกิดการร่วมมือกันของสถาบันการเงินอิสลามในพื้นที่ได้แก่ ธกส. ธนาคารอิสลาม และสหกรณ์อิสลามในการขับเคลื่อนการเงินอิสลามให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ ทั้งนี้ปัจจุบันการดำเนินงานเป็นไปในรูปแบบของต่างฝ่ายต่างทำไม่มีมาตรฐานที่ชัดเจน ซึ่งปัญหาเหล่านี้ส่งผลต่อความเชื่อถือของลูกค้ามุสลิมด้วยเช่นกัน

ปัจจุบัน ธกส. ได้พยายามสร้างความร่วมมือกับสหกรณ์อิสลามในพื้นที่ มีการเชิญผู้นำทางศาสนาเข้ามามีบทบาทในการให้ความรู้แก่ประชาชนชาวมุสลิมและประชาชนทั่วไปผ่านทางการสอนหลักการออมตามหลักศาสนาทั้งในมัสยิด

และโรงเรียน อันเป็นการสร้างความรู้ความเข้าใจในระบบการเงินการธนาคารอิสลามตั้งแต่ฐานราก สอดคล้องกับความพยายามของธนาคารแห่งประเทศไทยที่ต้องการส่งเสริมการเรียนรู้ด้านการเงินฐานรากนอกเหนือจากการเข้าถึงแหล่งชุมชน

ตามความคิดเห็นของผู้บริหารการธนาคารอิสลาม ระบุว่าการส่งเสริมเศรษฐกิจในพื้นที่ 3 จังหวัดชายแดนภาคใต้ให้มีการเติบโตนั้น *ประการแรก* ควรเน้นให้เกิดการพัฒนาด้านการรับซื้อสินค้าจากชุมชน รวมถึงจัดหาช่องทางการระบายสินค้าออกสู่ท้องตลาด เนื่องจากประชาชนในพื้นที่ส่วนใหญ่มีอาชีพเป็นของตนเองอยู่แล้วแต่มีปัญหาในลักษณะเดียวกันคือการกระจายสินค้าออกสู่ท้องตลาด ระบบการเงินและระบบการตลาดนั่นเอง ส่วนหนึ่งเกิดจากเหตุความไม่สงบในพื้นที่ทำให้เกษตรกรในพื้นที่ถูกกดราคาสินค้าอีกทั้งไม่มีหน่วยงานหรือพ่อค้าคนกลางเข้าไปช่วยเหลือด้านการระบายสินค้าเท่าที่ควร *ประการที่สอง* พัฒนาส่งเสริมศูนย์การเรียนรู้ชุมชนด้านธุรกิจตั้งแต่เริ่มต้นไปจนถึงความรู้ด้านการตลาดเพื่อให้ประชาชนในพื้นที่มีความรู้ในการต่อยอดผลิตภัณฑ์ของตนเองให้มีมูลค่าเพิ่มยิ่งขึ้น *ประการที่สาม* ส่งเสริมการให้ความรู้ด้านการเงินและการออมเงินให้คนในชุมชนตระหนักว่าการออมนั้นผลดีต่อตัวเขา ครอบครัว และชุมชนอย่างไร

เนื่องด้วยรูปแบบทางการเงินของ ธกส และสหกรณ์อิสลามที่มีความใกล้ชิดกับลูกค้าฐานรากทำให้การเข้าถึงเป็นไปได้ง่ายและดีกว่าสถาบันการเงินทั่วไป จากการคลุกคลีกับลูกค้ามุสลิมฐานรากพบว่า คนส่วนใหญ่ไม่มีความเข้าใจด้านการเงินอิสลามทำให้ประชาชนเข้าถึงการเงินอิสลามได้น้อยมาก ทั้งนี้ด้วยสาเหตุหลัก 2 ประการคือ

1. ความไม่เชื่อมั่นต่อระบบการเงินอิสลามว่ามีความแตกต่างจากระบบการเงินทั่วไปที่อิงดอกเบี้ย

2. ความไม่เข้าใจด้านการเงินอิสลาม ปัญหานี้รวมถึงผู้นำศาสนาที่ขาดความรู้ด้านการเงินที่เพียงพอ

บทบาทที่สำคัญของการธนาคารอิสลามในการลดความยากจน คือการใช้กลยุทธ์การเข้าถึงแหล่งชุมชนฐานรากโดยผ่านสถาบันการเงินสาขาในการเข้าไปส่งเสริมการเรียนรู้ในชุมชน ที่ผ่านมาพบว่าการแก้ไขปัญหาของรัฐบาลมีความล้มเหลว เนื่องจากการกำหนดนโยบายเกิดจากส่วนกลางซึ่งไม่มีความรู้ความเข้าใจในความต้องการที่แท้จริงของคนในพื้นที่ทำให้การแก้ปัญหาไม่ตรงจุด ไปปรับเปลี่ยนวิถีชีวิตของคนในพื้นที่ ผู้บริหารการธนาคารอิสลามมีความเห็นว่าการส่งเสริมความรู้ให้แก่ประชาชนสามารถแก้ปัญหาด้วยตนเองจะเป็นการแก้ไขปัญหาที่ตรงจุดและยั่งยืนกว่า มัสยิดคือศูนย์รวมการเรียนรู้ของชุมชนที่สามารถให้ความรู้การศึกษาพัฒนาระบบการเงินอิสลามได้ เพื่อให้มีการร่วมแรงร่วมใจกันจัดตั้งสถาบันการเงินหรือกองทุนการเงินอิสลามในมัสยิดหรือชุมชนอันเป็นฐานแรกที่ทำให้ชุมชนมีการออม มีการสนับสนุนการลงทุนสร้างอาชีพ สร้างรายได้ เมื่อมีธุรกิจระดับชุมชนมากขึ้นจะทำให้สถาบันการเงินเติบโตและมีซะกาตช่วยเหลือสังคมต่อไป ถือเป็นการพึ่งพาตนเองสร้างความเข้มแข็งที่ยั่งยืนในวิถีแบบอิสลาม

จากงานวิจัยที่ผ่านมาพบว่าผลิตภัณฑ์ทางการเงินอิสลามแบบMudharabah และ Musharakah มีส่วนส่งเสริมเศรษฐกิจในระบบการเงินอิสลามแต่ในประเทศไทยกลับไม่เป็นที่นิยม ทั้งนี้เนื่องจากสาเหตุหลายประการได้แก่

1.ผู้บริหารซึ่งส่วนใหญ่ไม่ใช่มุสลิมจึงขาดความเข้าใจ การกำหนดนโยบายและวางแผนการดำเนินงานกับผู้ปฏิบัติจึงเกิดความไม่สอดคล้องกัน

2. ประเทศไทยขาดแคลนผู้เชี่ยวชาญทางด้านการเงินอิสลาม การให้ความรู้และการตอบข้อซักถามของผู้ใช้บริการจึงเป็นเรื่องที่ยาก ส่งผลให้ผู้ใช้บริการไม่มีความเชื่อมั่น

3.ขาดการส่งเสริมสนับสนุนจากองค์กรทางศาสนา ผู้นำศาสนา และนักวิชาการทางศาสนาที่ขาดทักษะและความรู้ด้านการเงินที่เพียงพอ

4. ตัวบทกฎหมายที่ควบคุมดูแลด้านการเงินของไทยยังไม่สอดคล้องครอบคลุมการให้บริการการเงินอิสลามไม่มีกฎหมายรองรับอีกทั้ง ธกส. มีพระราชบัญญัติ ธกส. และกฎกระทรวงควบคุมดูแลการทำงานอยู่ ซึ่งในความเป็นจริง Mudharabah มีอัตราผลตอบแทนที่สูงกว่าระบบอัตราดอกเบี้ย แต่เนื่องด้วยข้อจำกัดของกฎหมายและการถูกควบคุมจากระบบการเงินทั่วไป จึงทำให้สถาบันการเงินไม่สามารถให้ผลตอบแทนตามความเป็นจริงได้นอกจากนี้สหกรณ์ระบบอิสลามยังติดขัดในระเบียบสหกรณ์ของกรมส่งเสริมสหกรณ์ที่ไม่สอดรับกับหลักศาสนาอิสลามในเรื่องการลงทุนทำธุรกิจรวมถึงนโยบายจากภาครัฐที่ไม่ชัดเจน

5.ระบบโปรแกรมทางอิเลคทรอนิคที่ยังขาดการพัฒนา

6.ขาดการส่งเสริมการพัฒนาจากภาครัฐ

บทที่ 8 สรุป

ประชากรมุสลิมจำนวนหนึ่งอึดอัดใจที่จะฝากเงินออมของพวกเขาในธนาคารทั่วไป (conventional bank) ที่ไม่ได้ดำเนินการตามหลักศาสนาอิสลาม (Kpodar and Imam, 2010) ซึ่งส่งผลกระทบต่อระดับการพัฒนาทางการเงินและการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศมุสลิมหลายประเทศ ระบบธนาคารทางเลือก (alternative banking system) อย่างระบบธนาคารอิสลาม (Islamic banking system) ซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของระบบการเงินอิสลามมีเป้าหมายที่จะให้บริการทางการเงินบนพื้นฐานของศาสนาอิสลามเพื่อตอบสนองความต้องการทางด้านการเงินของมุสลิม โดยเฉพาะมุสลิมที่หลีกเลี่ยงการใช้บริการระบบธนาคารทั่วไปเนื่องจากความกังวลในเรื่องศาสนา

ระบบการเงินการธนาคารส่งผลกระทบทางบวกต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจด้วยการสนับสนุนให้เกิดการเคลื่อนย้ายของเงินออม เพิ่มประสิทธิภาพในการจัดสรรทรัพยากรและเพิ่มมูลค่าทรัพยากรเหล่านั้น และกระตุ้นให้เกิดนวัตกรรมกับเทคโนโลยีใหม่ๆ

ลักษณะสำคัญที่ทำให้ธนาคารอิสลามแตกต่างจากธนาคารทั่วไปคือการที่ธนาคารไม่ได้เป็นเพียงตัวกลางระหว่างผู้ที่มีเงินออมกับผู้ที่ขาดแคลนเงินทุนแต่เข้าไปมีส่วนร่วมกับกิจกรรมทางเศรษฐกิจที่แท้จริง เช่น การค้า การร่วมลงทุน และการผลิต อีกทั้งกลไกการกำหนดผลตอบแทนยังตั้งอยู่บนหลักของการแบ่งสรรกำไรขาดทุนซึ่งมีการแบ่งรับความเสี่ยงระหว่างแต่ละฝ่ายที่เท่าเทียมกันมากกว่าระบบธนาคารทั่วไป

ธนาคารแห่งแรกของประเทศไทยซึ่งให้บริการตามหลักศาสนาอิสลามอย่างเต็มรูปแบบจึงได้เปิดดำเนินกิจการเมื่อวันที่ 12 มิถุนายน 2546 อย่างไรก็ตามในปัจจุบันประเทศไทยยังมีอีกหนึ่งธนาคารที่ให้บริการตามหลักศาสนาอิสลาม นั่นคือ ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตร ที่มีกองทุนอิสลาม ซึ่งถือว่าเป็นการให้บริการประเภทหน้าต่างอิสลาม รวมทั้งสหกรณ์อิสลามซึ่งมีความใกล้ชิดกับชุมชนและประชาชนรากหญ้า

จุดประสงค์ในการตั้งธนาคารอิสลามไม่เพียงแต่มองเรื่องความสามารถในการทำกำไรของธนาคาร แต่มุ่งเน้นไปที่การเพิ่มสวัสดิการของคนในสังคมโดยเฉพาะในหมู่พี่น้องชาวมุสลิม เพื่อให้มีบริการธนาคารที่ดำเนินการบนหลักการของศาสนาอิสลาม อีกทั้งยังเป็นการสร้างโอกาสให้ประชาชนในระดับรากหญ้าโดยเฉพาะในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งประชาชนส่วนใหญ่นับถือศาสนาอิสลามสามารถเข้าถึงบริการของธนาคาร เป็นแหล่งเงินทุนให้ธุรกิจรายย่อย เพิ่มโอกาสในการลงทุนและดึงเงินออมเข้าสู่ระบบเพื่อการเติบโตทางเศรษฐกิจ อย่างไรก็ตามสำหรับกรณีประเทศไทยยังไม่มีงานวิจัยที่ศึกษาผลกระทบของการเงินการธนาคารอิสลามต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจในเชิงปริมาณ งานวิจัยชิ้นนี้จึงมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาในเชิงปริมาณ ความสัมพันธ์เชิงพลวัตระยะยาวระหว่างการดำเนินการของการเงินการธนาคารอิสลามกับการเติบโตทางเศรษฐกิจ โดยจะศึกษาในกรณีของสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ซึ่งเป็นพื้นที่ที่มีประชากรมุสลิมเป็นชนกลุ่มใหญ่ อีกทั้งยังมีปัญหาในเรื่องความยากจนซึ่งนักวิชาการหลายท่านเห็นตรงกันว่าการลดปัญหาความยากจนเป็นปัจจัยสำคัญในการช่วยบรรเทาปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ งานวิจัยนี้ยังศึกษาในเชิงคุณภาพผลิตภัณฑ์ฝั่งสินเชื่อของการธนาคารอิสลามว่า

ส่งผลกระทบต่อเศรษฐกิจอย่างไร และผลิตภัณฑ์ตัวไหนที่ส่งเสริมการเติบโตทางเศรษฐกิจและลดปัญหาความยากจนกับความเหลื่อมล้ำทางรายได้มากที่สุด

ผลการศึกษาพบว่าการเติบโตทางเศรษฐกิจในสามจังหวัดชายแดนภาคใต้ส่งผลให้ปริมาณสินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลามเพิ่มขึ้นในระยะยาว แต่การเพิ่มขึ้นของสินเชื่อรวมสถาบันการเงินอิสลามไม่ได้ส่งผลให้เกิดการเติบโตทางเศรษฐกิจในพื้นที่ทั้งในระยะสั้นและระยะยาว อย่างไรก็ตาม สินเชื่อรวมของสถาบันการเงินอิสลามส่งผลให้ความยากจนในพื้นที่ลดลง

เนื่องด้วยสถาบันการเงินอิสลามเพิ่งเปิดดำเนินการในประเทศไทยได้ไม่นานทำให้จำนวนปีของข้อมูลที่เก็บได้มีไม่มาก อีกทั้งอุปสรรคในการเก็บข้อมูลปริมาณสินเชื่อของสหกรณ์อิสลามในพื้นที่ซึ่งทำให้ข้อมูลไม่ครบและต้องใช้สหกรณ์ตัวแทน หากในอนาคตมีจำนวนข้อมูลเพิ่มขึ้นและสมบูรณ์ยิ่งขึ้น ผลการศึกษาอาจเปลี่ยนได้

ผลิตภัณฑ์ฝั่งสินเชื่อที่สามารถช่วยลดความยากจนและปัญหาความเหลื่อมล้ำทางรายได้คือ มูดอรอบะฮ์ (Mudarabah) กับ มูชารอกะฮ์ (Musharakah) โดยจะให้ผลดียิ่งขึ้นหากใช้ร่วมกับซะกาต อย่างไรก็ตาม สถาบันการเงินอิสลามยังประสบกับอุปสรรคในการดำเนินการอันเนื่องมาจากไม่มีกฎหมายรองรับที่สอดคล้องกับการดำเนินการในรูปแบบอิสลาม

สำหรับการศึกษาวิจัยต่อไปในอนาคต หากสามารถหาข้อมูลได้ ผู้วิจัยคิดว่าการมีข้อมูลที่แยกย่อยลงไป เช่น ข้อมูลสินเชื่อแบ่งตามประเภทสินเชื่อและผลิตภัณฑ์ จะทำให้สามารถวิเคราะห์ได้ละเอียดและเห็นภาพการส่งผลกระทบต่อการเติบโตทางเศรษฐกิจของสถาบันการเงินอิสลามได้ดียิ่งขึ้น

ในส่วนข้อเสนอแนะเชิงนโยบายมีดังนี้

1) ภาครัฐควรให้การสนับสนุนอย่างต่อเนื่องแก่การดำเนินการและการขยายตัวของสินเชื่อสถาบันการเงินอิสลาม เนื่องจากพบว่ามีส่วนสำคัญในการช่วยให้พี่น้องมุสลิมในพื้นที่สามารถเข้าถึงแหล่งเงินทุน เป็นการสนับสนุนธุรกิจขนาดกลางและเล็ก ก่อให้เกิดการสร้างงาน และลดปัญหาความยากจน โดยสิ่งสำคัญที่ภาครัฐควรให้การสนับสนุนคือการปรับกฎหมายเพื่อให้สถาบันการเงินสามารถดำเนินการตามหลักการของการธนาคารอิสลามได้อย่างคล่องตัวไม่ว่าจะในเรื่องการเสียภาษีซ้ำซ้อนจากการซื้อขายสินทรัพย์ หรือข้อจำกัดในการร่วมลงทุน ทั้งนี้เนื่องจากกฎหมายของประเทศไทยเกี่ยวกับการดำเนินการของธนาคารพาณิชย์และสหกรณ์วางอยู่บนรากฐานของระบบการธนาคารทั่วไปซึ่งใช้ดอกเบี้ย
2) การประเมินงบประมาณภาครัฐที่ถูกใช้จ่ายในพื้นที่ทั้งในเชิงคุณภาพและเชิงปริมาณเป็นสิ่งจำเป็น โดยเฉพาะงบประมาณที่จัดสรรมาเพื่อการลดปัญหาความยากจนซึ่งเป็นแนวทางหนึ่งในการแก้ปัญหาความไม่สงบในพื้นที่ เนื่องจากพบว่างบประมาณเหล่านั้นส่งผลให้ความยากจนลดลงค่อนข้างน้อย
3) ควรใช้สถาบันมัสยิดซึ่งมีความใกล้ชิดกับชุมชนเป็นศูนย์กลางในการให้ความรู้เรื่องการออม การลงทุน การธนาคารและการเงินอิสลาม ซึ่งนโยบายนี้สอดคล้องกับแนวทางของธนาคารแห่งประเทศไทยที่สนับสนุนและส่งเสริมการให้ความรู้ทางการเงิน (Financial Literacy)

4) ให้สอดแทรกเนื้อหาในเรื่องการเงินการธนาคารอิสลามแก่นักเรียนในพื้นที่สามจังหวัดชายแดนภาคใต้ตั้งแต่ระดับประถมศึกษา จนถึงการสร้างหลักสูตรเศรษฐศาสตร์การเงินการธนาคารอิสลามในระดับอุดมศึกษาเพื่อสร้างบุคลากรที่มีความรู้ความสามารถแก่สถาบันการเงินอิสลามอย่างต่อเนื่อง
5) การอบรมหรือสร้างหลักสูตรระยะสั้นอย่างต่อเนื่องแก่บุคลากรของสถาบันการเงินอิสลาม ผู้นำชุมชน ผู้นำศาสนา และอิหม่าม เป็นสิ่งจำเป็นเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการถ่ายทอดความรู้ด้านการเงินการธนาคารอิสลามแก่ลูกค้าและประชาชน
6) นอกจากนี้ การอบรมให้ความรู้ด้านการตลาดและการต่อยอดผลิตภัณฑ์แก่ลูกค้าสถาบันการเงินอิสลามเป็นสิ่งที่ควรทำควบคู่ ทั้งนี้หากธนาคารใช้รูปแบบการเป็นหุ้นส่วนธุรกิจกับลูกค้า การที่ผลิตภัณฑ์ของลูกค้ามีมูลค่าเพิ่มสูงขึ้นจะเป็นผลดีอย่างต่อเนื่องกับทั้งสองฝ่าย

บรรณานุกรม

ภาษาอังกฤษ

Abdellah Belhadia and Nawal Belbouab. “Islamic vs. Conventional Banking Role in Non-Oil Growth: A Causal Analysis in the Case of Bahrain”. *International Journal of Business and Social Research*, Volume 04, Issue 12, 2014.

Abdulsalam Abubakar and Ibrahim Musa Gani. “Impact of Banking Sector Development on Economic Growth: Another Look at the Evidence from Nigeria”. *Journal of Business Management & Social Sciences Research*,Volume 2, No.4, 2013.

M. Abduh and N. T. Chowdhury. “Does Islamic banking matter for economic growth in Bangladesh?”. *Journal of Islamic Economics, Banking and Finance*, 8(3):104.113, 2012.

M. Abduh and M. A. Omar. “Islamic banking and economic growth: the Indonesian experience”. *International Journal of Islamic and Middle Eastern Finance and Management*, 5(1):35.47, 2012.

Abdul Rahim and Abdul Rahman. “Islamic microfinance: an ethical alternative to poverty alleviation”. *Humanomics*, Vol. 26 Issue: 4, pp.284 - 295, 2010.

Abdur Raquib. “Islamic Banking & Zakat - An Alternative Approach to Poverty Reduction in Bangladesh”. *Journal of Islamic Economics, Banking and Finance,* Vol. 7 No. 2, 2011.

D. Acemoglu and F. Zilibotti. “Was Prometheus unbound by chance? Risk, diversification and Growth”. *Journal of Political Economy*, 105(4):709.51, 1997.

Waheed Akhter, Nadeem Akhtar, and Syed Khurram Ali Jaffri. “Islamic Micro-Finance and poverty alleviation: A case of Pakistan”. 2009.

Alejandro Gaytan and Romain Ranciere. “Wealth, Financial Intermediation and Growth”. 2004.

Alex B. Brillantes, Jr. ,Raghav Gaiha , Ernesto M. Pernia, and Mary Racelis. “Poverty Reductionand the Role of Institutions in Developing Asia”. *ERD Working Paper*, No. 10, 2002.

Al-Fawwaz, Alawneh, and Shawaqfeh. “The Impact of the Fiscal and Quantitative Monetary Policies on the Domestic and Foreign Direct Investment in Jordan: An Empirical Study”. 2015.

F. Allen. “The market for information and the origin of financial intermediaries”. *Journal of Financial Intermediation*, 1:3.30, 1990.

F. Allen and D. Gale. “Financial markets, intermediaries, and intertemporal smoothing”. *Journal of Political Economy*, 105(3):523.46, 1997.

P. Arestis, P. Demetriades, and K. Luintel. “Financial development and economic growth: The role of stock markets”. *Journal of Money, Credit and Banking*, 33(1):16.41, 2001.

Al-Yousif, Y. K.. “Financial development and economic growth.Another lookat the evidence from developing countries”. *Review of Financial Economics*, 11, 131- 150, 2002.

Anne Kamau and Maureen Were. “What drives banking sector performance in Kenya?” *Global Business and Economics Research Journal*, Vol. 2 (4): 45 – 59, 2013.

Alejandro Gaytan and Romain Ranciere. “Wealth, Financial Intermediation and Growth.” *Barcelona Economics WP*, no. 191, 2004.

Andy Mckay. “Economic Growth, Inequalityand Poverty Reduction: DoesPro-Poor Growth Matter?” *IDS in focus*, Issue 03, 2008.

Antony Chapoto, Diana Banda,Steven Haggblade, and Priscilla Hamukwala. “Factors Affecting Poverty Dynamics in Rural Zambia”. *Food security research project*, Working paper No.55, 2011.

Arne Bigsten, Bereket Kebede, Abebe Shimeles, and Mekonnen Taddesse. “Growth and Poverty Reduction in Ethiopia: Evidence from Household Panel Surveys”. *Working Papers in Economics*, no. 65, 2002.

Asyraf Wajdi Dusuki. “Banking for the poor: the role of Islamic banking in microfinance initiatives”. *Humanomics*, Vol. 24 Issue: 1, pp.49 - 66, 2008.

Augustinus, C.. “Innovations in Africa: Pro Poor Land Approaches”. *Paper presented at the African Ministerial Conference on Housing and Urban Development*, Durban, South Africa, 2005.

Aurangzeb. “Contributions of banking sector in economic growth: A case of Pakistan”. *Economics and Finance Review* Vol. 2(6) pp. 45 – 54, August, 2012.

T. Beck, A. Demirguc-Kunt, and O. Merrouche. “Islamic vs. conventional banking: Business model, efficiency and stability”. *Journal of Banking and Finance*, 37: 433-447, 2013.

V. Bencivenga and B. Smith. “Financial intermediation and endogenous growth.” *The Review of Economic Studies,* 58(2):195.209, 1991.

Bogdan Dima and Petru Eugen Opri. “Financial intermediation and economic growth”. *Timisoara Journal of Economics and Business*,Volume 6, Issue 20. 2013.

Burhop, C.. “The underpricing of initial public offerings in Imperial Germany, 1870-1896”. *German Economic Review*, 2006.

Charles Gitonga Ndungu and Agnes Njeru. “Assessment of Factors Influencing Adoption of Agency Banking in Kenya: The Case of Kajiado North Sub County”. *International Journal of Business and Commerce*, Vol. 3, No.8, 2014.

Chen Hao. “Development of Financial Intermediation and Economic Growth: Chinese Experience”. 2003.

M. Cihák and H. Hesse. “Islamic Banks and Financial Stability: An Empirical Analysis”. *IMF Working Paper,* 08/16 (Washington: International Monetary Fund), 2008.

H.L. Cole and N. Kocherlakota. “Zero Nominal Interest Rates: Why they’re good and how to get them”. *Federal Reserve Bank of Minneapolis Quarterly Review,* 22, pp 2–10, 1998.

Constanza Martínez Ventura. “The Effects of Financial Intermediation on Colombian Economic Growth”. Ensayossobre Política Económica, vol. 26, No. 57, pp. 250-280, 2008.

A. F. Darrat. “The relative efficiency of interest-free monetary system: some empirical evidence”. *Quarterly Review of Economics and Finance*, 42: 747-764, 2002.

Datt Gaurav and Ravallion Martin. “Growth and Redistribution components of changes in poverty measures: A decomposition with applications to Brazil and India in the 1980s”. *Journal of Development Studies*, 38:275-295, 1992.

Dawson, P. “Understanding Organizational Change: The Contemporary Experience of People at Work”. *London: Sage*, 2003.

Demirgüç-Kunt and Vojislav Maksimovic. “Law, Finance, and Firm Growth”. *The Journal of Finance*, Vol. 53, No. 6, pp. 2107-2137. 1998.

Demirgüç-Kunt, Aslı, Inessa Love, and Vojislav Maksimovic. “Business Environment and the Incorporation Decision”. *Journal of Banking and Finance*, 30(11): 2967-93. 2006.

A. De la Fuente and J. Marin. “Innovation, bankmonitoring, and endogenous financial development”. *Journal of Monetary Economics*, 38(2):269.301, 1996.

D. Diamond. “Financial intermediation and delegated monitoring.” *Review of Economic Studies*, 51(3): 393-414, 1984.

Eliana Cardoso, Ricardo Paes de Barros, and Andre Urani. “Inflation and Unemployment as Determinants of Inequality in Brazil: The 1980s”. 1995.

Elizabeth T. Powers. “Inflation, Unemployment, and Poverty Revisited”. 1993.

El-Alawa Yasmin. “The Factors Affecting Poverty Alleviation Projects in Developing Economies”. *Urban Poverty Reduction Project (UPRP) by the Social Investment Fund Organisation*, Ghana, 2013.

Emoru, Richard Oboo. “Factors influencing growth of agency banking in the banking industry: case of Equity bank limited Mombasa County”. 2014.

G. Fase and N. Abma. “Financial environment and economic growth in selected Asian countries”. *Journal of Asian Economics*, 14(1): 11-21, 2003.

Felix Rioja and Neven Valev. “Does one size fit all? A reexamination of the finance and growth relationship”. *Journal of Development Economics*, Vol. 74, 2004.

Franklin Allen and Anthony M. Santomero. “What do financial intermediaries do?” *Journal of Banking & Finance*, 1999.

H. Furqani and R. Mulyany. “Islamic banking and economic growth: Empirical evidence from Malaysia”. *Journal of Economic Cooperation and Development*, 30(2): 59-74, 2009.

Fusun Celebi, Mohammad Kabir Hassan, and Duygu Zirek. “The Islamic Banking and Economic Growth Nexus: A Panel Var Analysis for Organization Islamic Cooperation Countries”. 2013.

Galor, O. and Tsiddon, D.. “The Distribution of Human Capital and Economic Growth”. *Papers 18-96*, the Sackler Institute of Economic Studies, 1996.

Giovanni Favara. “An Empirical Reassessment of the Relationship Between Finance and Growth”. HEC University of Lausanne, Swiss Finance Institute, International Monetary Fund (IMF), 2003.

M. Goaied and S. Sassi. “Financial Development and Economic Growth in the MENA Region: What about Islamic Banking Development”. *Working Paper*, 2010.

B. Greenwood and J. Jovanovic. “Financial development, growth, and the distribution of income”. *Journal of Political Economy*, 98(5): 1076-1107, 1990.

Gudarzi Farahani, Yazdan and Sadr, and Seyed Mohammad Hossein. “Analysis of Islamic Bank’s Financing and Economic Growth: Case Study Iran and Indonesia”. *Journal of Economic Cooperation and Development*, 33, 4, 1-24, 2012.

Gul S, Irshad F, and Zaman K.. “Factors Affecting Bank Profitability in Pakistan”, *Romanian Economic Journal*, 14(39): 61-87. 2011.

Habib Ahmed. “Awqf – Based microfinance: Realizing the social role of Islamic finance”. *International Seminar on Integrating Awqaf in the Islamic Financial Sector*, Singapore, March 6-7, 2007.

Hafas Furqani and Ratna Mulyany. “Islamic banking and economic growth”. *Journal of Economic cooperation and development*, 30, 2, 59- 74, 2009.

A. Hassoune. “Islamic banks profitability in an interest rate cycle”. *Arab Bank Review*, 5(2): 43.50, 2002.

Hatim Ameer Mahran. “Financial Intermediation and Economic Growth in Saudi Arabia: An Empirical Analysis, 1968-2010”. *Modern Economy*, 3, 626-640, 2012.

Hasan Kilic and Fevzi Okumus. “Factors influencing productivity in small island hotels: Evidence from Northern Cyprus”. *International Journal of Contemporary Hospitality Management*, Vol. 17 Issue: 4, pp.315 - 331, 2005.

Havrylchyk, O. and Jurzyk, E.. “Profitability of foreign banks in Central and Eastern Europe: Does the entry mode matter?” Bank of Finland, *BOFIT Discussion Papers*, 2006.

Herrero, M., Thornton, PK., Gerber, P., and Reid, RS. “Livestock, livelihoods and the environment: understanding the trade-offs”. *Current Opinion in Environmental Sustainability*, Vol. 1, 111-120. 2009.

Hshin-Yu Liang and Alan Reichert. “The relationship between economic growth and banking sector development”. *Banks and Bank Systems*, Volume 1, Issue 2, 2006.

Hussein A. and Hassan Al-Tamimi. “Factors Influencing Performance of the UAE Islamic and Conventional National Banks”. *Global Journal of Business Research*, Volume 4 ,No. 2, 2010.

Hyun H. Son and Nanak Kakwani. “Economic growth and poverty reduction: Initial conditions matter”. United Nations Development Programme, International Poverty Centre, 2004.

Iannotta, G., Nocera, G., and Sironi, A. “Ownership Structure, Risk and Performance in the European Banking Industry”. *Journal of Banking and Finance*, Vol. 31, 2127-2149. 2007.

Ines Nurja. “Determination of the key factors that influence poverty through econometric models”. *European Scientific Journal*, Vol.10, No.24, 2014.

Iqbal Munawar and Al Jarhi. “Islamic banking: Answers to some frequently asked questions”. *Islamic development bank Islamic Research and Training Institute*, 1998.

M. M. Isa and A. Kaleem. “Islamic banking and money demand function in Malaysia: an econometric analysis”. *Pakistan Economic and Social Review*, 44(2): 277-290, 2006.

Ismail Sirageldin. “Elimination Of Poverty: Challenges and Islamic strategies”. *Islamic Economic Studies*, Vol. 8, No. 1, 2000.

Isra Samtisart. “Poverty, Income inequality, and health care consumption in Thailand”. Center for Health Economics, Faculty of Economics, Chulalongkorn. 1994.

Jalilian, H. and Kirkpatrick, C.. “Financial development and poverty reduction”. *International Journal of Finance and Economics*, 7(2), 97–108, 2002.

Jayati Ghosh. “Poverty reduction in China and India: Policy implications of recent trends”. *DESA Working Paper*, No. 92, 2010.

Jaya Krishnakumar and Cristian Ugarte. “The effect of growth on poverty reduction”**.** *Working Paper Series***,**WPS, 2011.

Jith Jayaratne and Philip E. Strahan. “The Finance-Growth Nexus: Evidence from Bank Branch Deregulation”. 1996.

Juzhong Zhuang, Herath Gunatilake, Yoko Niimi, Muhammad Ehsan Khan, Yi Jiang, Rana Hasan, Niny Khor, Anneli S. Lagman-Martin, Pamela Bracey, and Biao Huang. “Financial Sector Development, Economic Growth, and Poverty Reduction”. *ADB Economics Working Paper Series*, No.173, 2009.

Kamau, A. and Were, M.. “What drives banking sector performance in Kenya?” *Global Business and Economics Research Journal*, 2(4): 45-59, 2013.

A. Kashyap, R. Rajan, and J. Stein. “Banks as liquidity providers: an explanation for the co-existence of lending and deposit-taking”. *Journal of Finance*, 57(1): 33-73, 2002.

Katherine Johnson. “The Role of Islamic Banking in Economic Growth”. Claremont McKenna College, 2013.

Kasmani, Mohamed Rizwan. “Factors Influencing the Growth of Islamic Banks in Kenya”. A Project Report Submitted to the Chandaria School of Business in Partial Fulfillment of the Requirement for the Degree of Masters of Business Administration (MBA), 2014.

A. Khan. “Adjustment mechanism and the money demand function in Pakistan”. *Pakistan Economic and Social Review,* 20: 257-261, 1985.

Khattak and Rehman. “Customer satisfaction and awareness of Islamic banking system in Pakistan”. *African Journal of Business Management*, 4(5), 662-671, 2010.

R. King and R. Levine. “Finance, entrepreneurship and growth: Theory and Evidence”. *Journal of Monetary Economics,* 32(3): 513-542, 1993.

K. Kpodar and P. Imam. “Islamic banking: How has it diffused?” *IMF Working Papers*, WP/10/195, 2010.

La Porta, Rafael, Florencio Lopez-de-Silanes, Andrei Shleifer, and Robert Vishny. “Law and finance”, *Journal of Political Economy*, Vol. 106, 1113-1155, 1998.

M.A. Laldin. “Overview of Shari’ah Governance in Malaysia and globally”. 2011.

Leyla Yusifzada and Aytan Mammadova. “Financial intermediation and economic growth”. *William Davidson Institute Working Paper*, No. 1091, 2015.

Lim Su Sen , Loke Jian Cong , Ong Ee Peng, and Yeoh Siew Chin. “Factors Affecting Performance of Islamic bank and conventional bank: Evidence from Malaysia”. 2015.

Lincoln Daka and Humphrey Fandamu. .Evaluating poverty determinants in Zambia with principle component analysis and logistic regression”. *International Journal of Multidisciplinary Research and Development*, Volume 3; Issue 2; Page No. 320-327, 2016.

Luintel, K. B. and Khan, M.. “A quantitative reassessment of the finance-growth nexus, Evidence from a multivariate VAR”. *Journal of Development Economics*, 60, 381-405, 1999.

Mahmoud Mohieldin, Zamir Iqbal, Ahmed Rostom, and Xiaochen Fu. “The Role of Islamic Finance in Enhancing Financial Inclusion in Organization of Islamic Cooperation (OIC) Countries”. The World Bank Islamic Economics and Finance Working Group, Policy Research Working Paper, 5920, 2011.

Manuela W. Armenta. “The Financial Sector and Economic Development: Banking on the Role of Human Capital”. 2005.

Marcel Fafchamps. “Rural Poverty, Risk, and Development”. Elgar Press, 2003.

Marcel Fafchamps and Matthias Schündeln. “Local Financial Development and Firm Performance: Evidence from Morocco”. *Journal of Development Economics*, 103: 15-28, 2013.

Marco Pagano. “Financial markets and growth: An overview”. *European Economic Review*, Vol. 37, 613-622, 1993.

Martin, D.L., G.J. Armelagos, A.H. Goodman, and D.P. van Gerven. “The Effects of Socioeconomic Change in Prehistoric Africa: Sudanese Nubia as a Case Study”. In Paleopathology at the Origins of Agriculture, edited by M.N. Cohen and G.J. Armelagos, pp. 193-214. Academic Press, New York. 1984.

Martin Čihák and Heiko Hesse. “Islamic Banks and Financial Stability: An Empirical Analysis”. *IMF Working Paper*, Monetary and Capital Markets Department, 2008.

Merton H. Miller. “Liquidity and market stricter”. *The Journal of finance*, Vol43, No.3, 1998.

Meshach Aziakpono. “Financial Intermediation and Economic Growth in Economic Integration: The case of SACU”. 2003.

Milu Muyanga, T.S. Jayne, and William J. Burke. “Pathways into and out of Poverty: A Study of Rural Household Wealth Dynamics in Kenya”. 2012.

Murniati Mukhlisin and Mu Kim Ni. “Factors Influencing the Growth of Islamic Banks’ Assets in Indonesia”. Tazkia University College of Islamic Economics, 2010.

Mohammed Ali Al-Oqool, ReemOkab, and Mohammed Bashayreh. “Financial Islamic Banking Development and Economic Growth: A Case Study of Jordan”. *International Journal of Economics and Finance*, Vol. 6, No. 3, 2014.

Mohamed Goaied and Seifallah Sassi. “Financial Development and Economic Growth in the MENA Region: What about Islamic Banking Development”. 2015.

Mahmoud S. Dahduli. “Islamic Banking and Economic development”. 2009.

Moses Azege. “The impact of financial intermediation on economic growth: The Nigerian perspective”. 2004.

Mosab I. Tabashand and Raj S. Dhanka. “Islamic Banking and Economic Growth: Evidence from Bahrain”. 2012.

Mosab I. Tabash1 and Raj S. Dhankar. “The flow of Islamic finance and economic growth: Anempirical evidence of Middle East”. *Journal of Finance and Accounting*, 2(1): 11-19, 2014.

Mosab I. Tabash and Raj S. Dhankar. “Islamic Banking and Economic Growth: A Cointegration Approach”. *The Romanian Economic Journal*, Year XVII no. 53, 2014.

Muhammad Asif1, Iqba Ather, and Zaighum Isma. “Impact of Islamic Investment Trend on Economic Growth-A Case Study of Pakistan”. *Research Journal of Management Sciences*,Vol.3(8), 8-17, 2014.

Muhammad Irfan Chani, Zahid Pervaiz , Sajjad Ahmad Jan, Amjad Ali, and Amatul R. Chaudhary. “Poverty, inflation and economic growth: empirical evidence from Pakistan”. *MPRA Paper*, No. 34290, 2011.

Norizan Kassim and Nor Asiah Abdullah. “The effect of perceived service quality dimensions on customer satisfaction, trust, and loyalty in e-commerce settings: A cross cultural analysis”. *Asia Pacific Journal of Marketing and Logistics*, Vol. 22 Issue: 3, pp.351 – 371, 2010.

Néjib Hachicha. “Islamic Finance and Economic Growth: The Malaysian Case”. Faculty of Economics and Management, University of Sfax.

Neimke M.. “Financial Development and Growth in Transition Countries”. Ruhr University Bochum, *IEE Working papers*, Vol. 173, Bochum, 2003.

Nsambu Kijjambu Frederick. “Factors Affecting Performance of Commercial Banks in Uganda: A Case for Domestic Commercial Banks”. *Proceedings of 25th International Business Research Conference*. 2014.

Odedokun, M.O.. “Alternative econometric approaches for analyzing the role of the financial sector in economic growth: time-series evidence from LDCs”. *Journal of Development Economies*, 1996.

Oren Hasson. “Towards a General Theory of Biological Signaling”. *Journal of Theoretical Biology*, Volume 185, Issue 2, 1997.

Olweny, T., Shipho, T.M. Effects of Banking Sectoral Factors on the Profitability of Commercial Banks in Kenya. Economics and Finance Review, 1(5), 1-30. 2011.

Panayiotis P. Athanasoglou, Matthaios D. Delis, and Christos K. Staikouras. “Determinants of bank profitability in the South Eastern European Region”. 2006.

Patrick Imam and Kangni Kpodar. “Is Islamic Banking Good for Growth?”. *IMF Working Paper*. 2015.

Pedro S. Amaral and Erwan Quintin. “Financial Intermediation and Economic Development: A Quantitative Assessment”. 2007.

Pejman Abedifar, Iftekhar Hasan, and Amine Tarazi. “Finance-Growth Nexus and Dual Banking System: Relative Importance of Islamic Banks”. 2014.

M. Obstfeld. “Risk-taking, global diversification, and growth”. *American Economic Review*, 84(5):1310-1329, 1994.

Pierre Monnin. “Inflation and Income Inequality in Developed Economies”. *Council on Economic Policies (CEP) working paper*, 2014.

Ravi Kanbur. “What Determines Poverty Reduction?” 2009.

Rossana Galli and Rolph van der Hoeven. “Is inflation bad for income inequality: the importance of the initial rate of inflation”. *Employment paper*, 2001.

G. Saint-Paul. “Technological choice, financial markets and economic development”. *European Economic Review*, 36(4): 763-781, 1992.

M. Saleh Sarwer, Muhammad Ramzan, and Waqar Ahmad. “Does Islamic Banking System Contributes to Economy Development”. *Global Journal of Management and Business Research*.Volume 13, Issue 2, Version 1.0, 2013.

Simon Yannick and Fouda Ekobena. “Does monetary policy really affect poverty?” 2014.

Shenggen Fan, Peter Hazell, and Sukhadeo Thorat. “Government spending, growth and poverty: An analysis of interlinkages in rural India”. *EPTD Discussion paper*, No.33, 1998.

Syed Yasir, Mahmood Gillani, Hafeez Ur, Reman, and Abid Rasheed Gill. “Unemployment, poverty, inflation and crimenexus : Cointegration and causality analysis of Pakistan”. *Pakistan Economic and Social Review*,Vol. 47, No. 1, pp. 79-98, 2009.

Rajnish Mehra, Facundo Piguillem, and Edward C. Prescott. “Costly Financial Intermediationin Neoclassical Growth Theory”. Federal Reserve Bank of Minneapolis Research Department, *Working Paper 685*, 2011.

Raghuram G. Rajan and Luigi Zingales. “Financial Dependence and Growth”. *The American Economic Review*, Vol. 88, No. 3. (June 1998), pp. 559-586, 1998.

R. C. Kirkpatrick. “The Evolution of Human Homosexual Behavior”. *Current Anthropology*, Volume 41, Number 3, 2000.

Ross Levine. “More on Finance and Growth: More Finance, More Growth?”. The Federal Reserve Bank of St. Louis, 2003.

Ross Levine and Robert G. King. “Finance, entrepreneurship, and growth: theory and evidence”. *Journal of Monetary Economics*, Vol.32, p.513-542.1993

Ross Levine, Norman Loayza, and Thorsten Beck. “Financial Intermediation and Growth: Causality and Causes”. 1997.

Roubini Nouriel and Sala-I-Martin Xavier. “Financial Repression and Economic growth”. *Journal of Development Economics*. July 1992, 39(1), PP. 5-30, 1992.

Salehuddin Ahmed. “Microfinance institutions in Bangladesh: achievements and challenges”. *Managerial Finance*, Vol. 35 Issue: 12, pp.999 – 1010, 2009.

Saikou E. Sanyang and Wen-Chi Huang. “Micro-Financing: Enhancing the Role of Women’s Group for Poverty Alleviation in Rural Gambia”. *World Journal of Agricultural Sciences*, 4(6): 665-673, 2008.

Satyan and Sahoo. “Financial Intermediation and Growth: Bank-Based versus Market-Based Systems”. *The Journal of Applied Economic Research*, No.8: 2, P. 93–114, 2014.

Saša Obradović and Milka Grbić. “Causality relationship between financial intermediation by banks and economic growth : Evidence from Serbia”. Financed by the Ministry of Science and Technological Development of the Republic of Serbia, *Research Projects No. 179015 and No. 41010*, Vol. 24, Number 01, 2015.

Schilke, O., Reimann, M., and Thomas J., S.. “When Does International Marketing Standardization Matter to Firm Performance?”. *Journal of International Marketing*, Vol. 17, Issue. 4, pp. 24-46.2009.

Sehrish Gul ,Faiza Irshad and Khalid Zaman. “Factors Affecting Bank Profitability in Pakistan”. *The Romanian Economic Journal*. 2014.

Shittu, Ayodele Ibrahim. “Financial Intermediation and Economic Growth in Nigeria”. *British Journal of Arts and Social Sciences*, Vol.4 No.2, 2012.

Stijn Claessens and Luc Laeven. “Financial Dependence, Banking Sector Competition, and Economic Growth”. *World Bank Policy Research Working Paper*, No. 3481. 2005.

Staikouras C. K and Wood G.E.. “The determinants of European Bank Profitability”. *International Business and Economics Research Journal*, Vol.3, No.6, 2004.

Sunguti, Juma G. “An Assessment Of The Factors Influencing Growth Of Agency Banking In Commercial Banks In Kenya”. 2013.

Thair Al Shaher, Ohoud Kasawneh, and Razan Salem. “The Major Factors that Affect Banks' Performance in Middle Eastern Countries”. *Journal of Money, Investment and Banking*, Issue 20, 2011.

Thorsten Beck, Ross Levine, and Norman Loayza. “Finance and the sources of growth”. *Journal of Financial Economics, Special Issue on International Corporate Governance*, Volume 58, Issues 1–2, Pages 261–300, 2000.

Thorsten Beck. “The role of finance in economic development: Benefits, Risks, and Policy”. European Banking Center Discussion Paper No. 2011-038 and Center Discussion Paper No. 2011-141, 2006.

Timothy Besley. “Principled Agents? The Political Economy of Good Government”. 2007.

Torki M. Al-Fawwaz, Ateyah M. Alawneh, and George N. Shawaqfeh. “The Impact of Islamic Finance on Some Macro Economic Variables: A case study of Jordan Islamic Bank”. *Interdisciplinary Business Research*, Volume 7, No. 1, 2015.

Tuuli Koivu. “Do efficient banking sectors accelerate economic growth in transition countries?” *BOFIT Discussion Papers*, 2002.

Turkhan Ali Abdul Manapa, Muhamad Abduhb, and Mohd Azmi Omar. “Islamic Banking-Growth Nexus: Evidence from Toda-Yamamoto and Bootstrap Granger Causality Test”. *Journal of Islamic Finance*, Vol. 1 No. 1 (2012), pp. 059 – 066, 2012.

Valpy Fitz Gerald. “Financial development and economic growth: The critical view”. *Background paper for World Economic and Social Survey,* 2006.

Vighneswara Swamy and B.K. Tulasimala. “Financial Intermediaries and Economic Development: Evidence on Transaction Costs of Borrowing by the Poor”. *The International Journal of Banking and Finance*, Volume 8 (Number 3): pages 54-72, 2011.

M. Youse, S. Abizadeh, and K. McCormick. “Monetary stability and Islamic banking: the case of Iran”. *Applied Economics*, 29:869.876, 1997.

R. Yusof and R. Wilson. “An econometric analysis of conventional and Islamic bank deposits in Malaysia”. Review of Islamic Economics, 9(1):31.52, 2005.

Wiliam R. Easterly, Roumeen Islam, and Joseph Stiglitz. “Shaken and Stirred: Explaining Growth Volatility”. 2000.

ภาษาไทย

จีรนันท์ เตชะนันท์. “ผลของการกระจายรายได้ที่มีต่อการลดความยากจนหลังปี ค.ศ.2000”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555.

ชมพูนุท โกสลากร เพิ่มพูนวิวัฒน์ และ รัชพันธุ์ เชยจิตร. “ความเหลื่อมล้ำของรายได้ของครัวเรือนไทย-มิติทางเพศ”. *วารสารศรีนครินทรวิโรฒวิจัยและพัฒนา (สาขามนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์),* ปีที่ 6, ฉบับที่ 11, 2557.

ธนารักษ์ เหล่าสุทธิ. “การวิเคราะห์บทบาทของตลาดพันธบัตร ตลาดหุ้น และธนาคารต่อความเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจ”. 2546.

นิรมล สุธรรมกิจ. “ความหมายของการเจริญเติบโตและการพัฒนาเศรษฐกิจและวิวัฒนาการเศรษฐศาสตร์การพัฒนาเศรษฐกิจ”. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2547.

ปวิตรา กบิลพัตร. “ความสัมพันธ์ระหว่างความยากจนกับตัวแปรทางเศรษฐกิจของประเทศไทย”. *วิทยานิพนธ์ปริญญามหาบัณฑิต*, มหาวิทยาลัยเชียงใหม่, 2555.

วรรณวดี พูลพอกสิน. “ระบบซะกาต (ทานบังคับ) : เศรษฐกิจชุมชนในอิสลาม”. คณะสังคมสงเคราะห์ศาสตร, มหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์, 2553.

ศศิวิมล ถาวรพงศ์สถิต. “ปัญหาการเข้าถึงการเงินฐานราก (Microfinance)”. 2556.

ศุกร์ฤทัย ล้อมเจริญชัย, ศักดิ์สิทธิ์ บุศยพลากร และ สันติยา เอกอัคร. “บทบาทของอัตราดอกเบี้ยต่ออัตราการเติบโตทางเศรษฐกิจของประเทศไทย”. 2553.

ศุภเจตน์ จันทร์สาส์น. “ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของรายได้ในประเทศไทย”. *วารสารประชากรศาสตร์*, 25(2): 69-87, 2552.

สนิรัช แก้วมี และประพิณวดี ศิริศุภลักษณ์. “ปัจจัยที่มีผลต่อภาวะความยากจนของครัวเรือนเกษตรไทย”. คณะเศรษฐศาสตร์ มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์, 14 (1): 17-29, 2550.

สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย. “ความยากจนและความเหลื่อมล้ำของการกระจายรายได้ในสังคมเศรษฐกิจไทย”. 2533.

สมชัย จิตสุชน, เจริญจิตร โพธิ์ทอง และจิราภรณ์ แผลงประพันธ์. “การกระจายรายได้ ความยากจน: ปัญหาและแนวทางแก้ไข”. กรุงเทพมหานคร: สถาบันวิจัยเพื่อการพัฒนาประเทศไทย, 2546.

สำนักวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร. “การศึกษาสภาพครัวเรือนเกษตรยากจนในภาคตะวันออกเฉียงเหนือตอนล่าง”. *เอกสารวิจัยเศรษฐกิจการเกษตร,* เลขที่ 102, กระทรวงเกษตรและสหกรณ์, 2555.

อานันท์ชนก สกนธวัฒน. “ความยากจนและความเหลื่อมล้ำ”. สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาการเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ, 2558.

อานันท์ชนก สกนธวัฒน์. "พลวัตของความยากจน กรณีศึกษาครัวเรือนชาวนาในพื้นที่เขตชนบท ภาคตะวันออกฉียงเหนือและภาคกลางของไทย”. กรุงเทพมหานคร: สถาบันคลังสมองของชาติร่วมกับสำนักงานกองทุนสนับสนุนการวิจัย, 2555.

อิศรา ศานติศาสน์. “การประมาณค่าอุปสงค์ของผู้บริโภค ค่าผู้ใหญ่สมมูลย์ และการกระจายรายได้ในประเทศไทย พ.ศ. 2531 2533 และ 2535”. *เอกสารวิจัยทุนวิจัยรัชดาภิเษกสมโภช*, จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, 2538.

ภาคผนวก

ผลการวิเคราะห์ panel unit roots test ของข้อมูลสินเชื่อรวม

Panel unit root test: Summary
Series: D(LOAN)
Date: 07/16/16 Time: 10:33
Sample: 2006 2015
Exogenous variables: None
Automatic selection of maximum lags
Automatic lag length selection based on SIC: 0 to 1
Newey-West automatic bandwidth selection and Bartlett kernel

Method	Statistic	Prob.**	Cross-sections	Obs
Null: Unit root (assumes common unit root process)				
Levin, Lin & Chu t*	-3.06360	0.0011	3	22
Null: Unit root (assumes individual unit root process)				
ADF - Fisher Chi-square	14.2092	0.0274	3	22
PP - Fisher Chi-square	13.3367	0.0380	3	24

** Probabilities for Fisher tests are computed using an asymptotic Chi -square distribution. All other tests assume asymptotic normality.

ผลการวิเคราะห์ panel unit roots test ของข้อมูล GPP รายจังหวัด

Panel unit root test: Summary
Series: D(GPP)
Date: 07/16/16 Time: 13:56
Sample: 2006 2015
Exogenous variables: None
Automatic selection of maximum lags
Automatic lag length selection based on SIC: 0
Newey-West automatic bandwidth selection and Bartlett kernel
Balanced observations for each test

Method	Statistic	Prob.**	Cross-sections	Obs
Null: Unit root (assumes common unit root process)				
Levin, Lin & Chu t*	-3.65378	0.0001	3	21
Null: Unit root (assumes individual unit root process)				
ADF - Fisher Chi-square	18.6290	0.0048	3	21
PP - Fisher Chi-square	19.3751	0.0036	3	21

** Probabilities for Fisher tests are computed using an asymptotic Chi -square distribution. All other tests assume asymptotic normality.

ผลการวิเคราะห์ cointegration ของข้อมูล GPP รายจังหวัดและสินเชื่อรวม

Johansen Fisher Panel Cointegration Test
Series: GPP LOAN
Date: 07/16/16 Time: 18:16
Sample: 2006 2015
Included observations: 30
Trend assumption: Linear deterministic trend (restricted)
Lags interval (in first differences): 1 1

Unrestricted Cointegration Rank Test (Trace and Maximum Eigenvalue)

Hypothesized No. of CE(s)	Fisher Stat.* (from trace test)	Prob.	Fisher Stat.* (from max-eigen test)	Prob.
None	266.2	0.0000	21.19	0.0017
At most 1	27.10	0.0001	27.10	0.0001

* Probabilities are computed using asymptotic Chi-square distribution.

Individual cross section results

Cross Section	Trace Test Statistics	Prob.**	Max-Eign Test Statistics	Prob.**
Hypothesis of no cointegration				
1	NA	0.5000	NA	0.5000
2	NA	0.5000	NA	0.5000
3	272.0585	0.0000	252.3056	0.0001
Hypothesis of at most 1 cointegration relationship				
1	16.6285	0.0097	16.6285	0.0097
2	12.4585	0.0511	12.4585	0.0511
3	19.7529	0.0026	19.7529	0.0026

**MacKinnon-Haug-Michelis (1999) p-values

ผลการวิเคราะห์ Panel VECM model ของข้อมูล GPP รายจังหวัดต่อสินเชื่อรวม

Vector Error Correction Estimates
Date: 07/17/16 Time: 10:07
Sample (adjusted): 2009 2014
Included observations: 18 after adjustments
Standard errors in ( ) & t-statistics in [ ]

Cointegrating Eq:	CointEq1	
LOAN(-1)	1.000000	
GPP(-1)	-37307.99	
	(24491.5)	
	[-1.52330]	
C	62608895	
Error Correction:	**D(LOAN)**	**D(GPP)**
CointEq1	-0.205651	-3.55E-06
	(0.12949)	(4.2E-06)
	[-1.58812]	[-0.85459]
D(LOAN(-1))	0.719895	3.29E-06
	(0.28497)	(9.1E-06)
	[2.52624]	[0.36015]
D(LOAN(-2))	-0.529936	-4.01E-06
	(0.32539)	(1.0E-05)
	[-1.62860]	[-0.38416]
D(GPP(-1))	3809.739	-0.194137
	(9607.33)	(0.30790)
	[0.39654]	[-0.63052]
D(GPP(-2))	3291.328	-0.491473
	(10214.4)	(0.32735)
	[0.32223]	[-1.50136]
C	1.37E+08	961.5293
	(1.1E+08)	(3471.77)
	[1.26339]	[0.27696]
R-squared	0.689910	0.258519
Adj. R-squared	0.560707	-0.050432
Sum sq. resids	3.96E+17	4.07E+08
S.E. equation	1.82E+08	5824.719
F-statistic	5.339701	0.836763
Log likelihood	-364.2181	-177.9493
Akaike AIC	41.13535	20.43881
Schwarz SC	41.43214	20.73560
Mean dependent	1.67E+08	158.8889
S.D. dependent	2.74E+08	5683.175
Determinant resid covariance (dof adj.)		9.55E+23
Determinant resid covariance		4.24E+23
Log likelihood		-540.7269
Akaike information criterion		61.63632
Schwarz criterion		62.32883

ผลการวิเคราะห์ Panel VECM model ของข้อมูลสินเชื่อรวมต่อ GPP รายจังหวัด

Vector Error Correction Estimates
Date: 07/17/16 Time: 17:19
Sample (adjusted): 2009 2014
Included observations: 18 after adjustments
Standard errors in ( ) & t-statistics in [ ]

Cointegrating Eq:	CointEq1	
GPP(-1)	1.000000	
LOAN(-1)	-2.68E-05	
	(1.6E-05)	
	[-1.69736]	
C	-1678.163	
Error Correction:	D(GPP)	D(LOAN)
CointEq1	0.132315	7672.433
	(0.15483)	(4831.14)
	[0.85459]	[1.58812]
D(GPP(-1))	-0.194137	3809.739
	(0.30790)	(9607.33)
	[-0.63052]	[0.39654]
D(GPP(-2))	-0.491473	3291.328
	(0.32735)	(10214.4)
	[-1.50136]	[0.32223]
D(LOAN(-1))	3.29E-06	0.719895
	(9.1E-06)	(0.28497)
	[0.36015]	[2.52624]
D(LOAN(-2))	-4.01E-06	-0.529936
	(1.0E-05)	(0.32539)
	[-0.38416]	[-1.62860]
C	961.5293	1.37E+08
	(3471.77)	(1.1E+08)
	[0.27696]	[1.26339]
R-squared	0.258519	0.689910
Adj. R-squared	-0.050432	0.560707
Sum sq. resids	4.07E+08	3.96E+17
S.E. equation	5824.719	1.82E+08
F-statistic	0.836763	5.339701
Log likelihood	-177.9493	-364.2181
Akaike AIC	20.43881	41.13535
Schwarz SC	20.73560	41.43214
Mean dependent	158.8889	1.67E+08
S.D. dependent	5683.175	2.74E+08
Determinant resid covariance (dof adj.)		9.55E+23
Determinant resid covariance		4.24E+23
Log likelihood		-540.7269
Akaike information criterion		61.63632
Schwarz criterion		62.32883